

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csekszámla:
25.342

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen.

Ünnepel a nemzet.

Örömben és hálatelt szívvel ünnepel a magyar nemzet: a Kormányzó Úr Ő Főméltósága ma érte meg születése hetvenedik évfordulóját erőben és egészségben.

Tisztelet illet mindenkit, aki e magas kort eléri és a tisztelet teljessége a Kormányzó Úr Ő Főméltóságát, akit a Gondviselés azzal ajándékozott meg, hogy élete e magas korát nemzetéért vívott szakadatlan, kemény munkában, a férfias helytállás dicsőségével érte meg. A nemzet elmúlhatatlan hálája koszorúzza e tiszteletet, mert az alatomosságok és igazságtalanságok fegyvereivel elvesztésre ítélt nemzet reménytelen napjaiban megragadta a csüggedt kezeket, felgyújtotta a szemeket és izmokat és húsz év óta egy pillanatig sem szünt meg a felserkentett reményeket egyre növelni és a teljesezés felé vinni.

Kiválasztottja a Gondviselésnek és Hőse a magyar életnek.

Olyan viszonyok között állott a nemzet ezeréves földje szeretetében a porbavert magyar élére, amidőn nem volt e földön csak kataklizmosz, kifosztottság, kétségbeesés és nem volt sehol, szerte a világban, egyetlen segítségjel.

Isten sugallta, hogy hallassa ekkor szavát.

És akkor egy percre csönd támadt és a nemzet elindult új életre. Ebben vezet immár húsz éve: soha visszafelé, csak felfelé és a nehézségekből jobb napok felé.

Nem volt magyar akkor, aki ne érezte volna személye elhívatott voltát és nincs magyar ma, aki ne érezné, hogy akkor lett szerencsés, amikor Ő tette kezét a magyar élet összetörött kormánya kerekére.

A történelemnek nem lesz szüksége megállapítani, hogy nagysága nem volt mérhető. A magyar buzavetők és minden más termelők, rónáink, folyóink, falvaink és városaink egyre szebb gyümölcsei az Ő képét és hasonmását viselik, az sugároz áldást rájuk és az elkövetkező nemzedékekre, létüket az Ő akarása, ingathatlansága, bizodalma és bölcsessége biztosítja.

Ez vetíti nagyságát a magyar élet történelmi egére.

Ezért áll ma minden magyar kalaplevéve az Isten jóságára előtt. Ezért nem lehet ma a földkerekségnek nálunk boldogabb nemzete. Ezt a boldogságot az Ő szívében is érezteti az Isten, aki adja meg neki földi jutalmul forrón szeretett Hazája teljes feltámadását!

Tiszántúli legenda.

Írta: DIENES ANDOR g. főhadnagy.

*„Üjtsd meg e jeleket és ismételd a csodákat.
Dicsőítsd meg kezedet és jobb karodat. Siettesd
az időt és emlékezzél meg, hogy hirdessék a te
csodáidat...” (Jézus, Sirák fia k. 36. feje.)*

Egy éjszaka letépte valaki Avarescu tábornok kiáltványait a községháza faláról.

Másnap megverték a lórekviráló román katonákat a Hajas-tanyán. A románok puskával jöttek a lovakért, de a Hajasok felsorakoztak az istálló előtt vasvállal s délután a legkisebbik Hajas-gyerek egy szekérderek románt hozott be a községi doktorhoz, hogy segítsen rajtuk, ha tud még.

Mindez húsvét előtt történt, kora tavaszkor, mikor bátor napfény kezdi verni a földeket és erőre kapnak a mezők, tavaszi szántás és magvetés idején, mikor zsiros rögök fordulnak ki az ekevas alól és kövér magok hullanak a barázdákba; a magvetők ilyenkor szélesre lendített karral járnak a határban, mintha karddal suhintanának, az állatok nyugtalanok a téli állásokban, lángoló virágokba szakadnak a fák s megduzzadnak a vizek. Tavasszal történt mindez, Szent György havában, mikor friss szelek borzolják a Maros kiöntéseit, mikor megtérnek messzi országokból a madarak s az emberek szívében megzendül a föld szeretete, az aratás, a kenyér, a család féltése és kihajt a gyűlölet az idegenek iránt. Tavasszal történt mindez, mikor titkos hírek szálltak Szegedély felől, ahol — azt mondták — esténként megint a régi takarodót fujják a hornisták, a Mars-téren kemény kis káplárok egrecírozzák a porosfülű újoncokat és a Boldogasszony-sugarúton olyan díszlépést vágnak ki a bakagyerekek, hogy rezeg a toll a sapkájukon...

És éjjelenként ösmeretlen kezek zörgették meg a tanyák ablakait s bekiáltottak:

— Gyön Horthy!...

S ha a gazda kinézett ilyenkor az éjszakába, senkit sem látott, csak a tavaszi csillagok parázslottak az égen, a szél járt a földeken, de napkelet felől mintha az Admirális éles arca rajzolódna fel a hajnali felhőkre.

Vasárnap esténként a legények különös és sohase hallott bakanótákat énekeltek, amiket talán a szél hozott át a demarkáción. Csendben és zümmögve énekeltek, de a fulladt dal mögött mintha a szegedi mesebeli ezred bakanesai csattogtak volna és zászlócsúcsok csillannának meg a könnyű porban.

— Gyön Horthy!...

Váczi, a vén szabó egy gyűrt levelet mutogatott. A fia — aki katona „odaát” — írta talán négy hónappal ezelőtt, de csak most lopták át a gránicon:

— A fővezérségnél van beosztva, azt írja...

Fővezérség!... Az emberek emelnek egyet a fejükön és szinte utánanéznak a szónak, amely meggyújtja a képzeletet. Régi és gazdag íze van a szónak, fegyveresörömpölés van benne, sátorhelyek és himzett lobogók suhogása, szabadság van a szóban, tárt mező, komor és büszke színek, férfielelet és katonavilág. Tábor.

— Gyön Horthy...

Böjt utolján — talán feketevasárnap volt — a templomban a pap a feltámadásról beszélt, ami közelidik s amiben hinni kell. Szögletesarcú, kefehajú, parancsoló szemöldökű ember volt ez a pap, inkább

kapitánynak nézett ki, mint papnak. Jó beszédet mondott, keresztényi beszédet, nagybőjtöt, amelyet húsvét előtt mondanak a papok mindenhol a templomban, de az emberek rejtett értelmet sejtettek a régi igékben s visszhangot vert a szívek dörömbölése, mikor a pap azt kiáltotta a szószéken, hogy jaj nektek kicsinyhitűek, kik hittetek a farizeusoknak és írástudóknak, mert bizony mondom, hogy köveket hengerít az igazság s látni fogjátok a poroszlok futását...

Fekete fátylak takarták a kereszteteket, a kórus párkányán négy román katona könyékelte, de együtt imádkozott a templom, úgy imádkoztunk akkor, bátran és dörögve, hogy meglobbantak az oltáron a gertyák s a Boldogasszony ölében mintha felénk mosolygott volna a Gyermeke.

Az utcákon régen látott arcok merültek fel: legények, tépett katonablúzokban s arasznyi szakállal, mind jeles verekedő, akiket végighajkurásztak a megyén a hegyessipkájú idegen katonák. Isten tudja honnan bujtak most elő, talán a királyhegyesi méretetlen határ tanyái közül, talán a csigai pásztor-szállásokról, répacsőszök gunyhóiból és a Maros nádasából. Most végimentek a falun komoran és séttélen, mint a medvék Gyertyaszentelőkor, mikor utolsó mérgét rúgja a tél az erdőkön s aztán eltűntek megint. Mondják, hogy átszöktek mind a demarkáción s Szegedélyben a marstéri nagykaszárnya ezredirodájában összeverték szakadt bakancsukat az állományvezető előtt s jelentették bevonulásukat.

Új hírek jöttek: az állomáson egy román vasutas beszélte, hogy mégis határ lesz a demarkációból, mert a Clemenceau nyilatkozott, hogy nem engedi a Tiszántúlt. Az emberek ümmögtek, nem tudták bizonyosan, hogy ki az a Clemenceau, csak a neve után vélték, hogy valami főromán lehet, de hitték, hogy hazugság búvik a dologban, mert egy román lovas század ment át a falun: a hegyesi útról jöttek, rengeteg sok vezetőklóval s Makónak mentek és jól látta mindenki, hogy a mezőhegyesi ménes címeres bélyege van a lovak farára égetve.

— Kimennek — mondták és belelegyintettek a levegőbe, hogy hiába is nyilatkozik Clémenceau — kimennek, mert lopták a lovakat...

Aznap délután látták utoljára a falubeli román gránicsárok parancsnokát, az agárfejű aradi borbélysegédet. Töprengve állt a parancsnok a községháza előtt rekvirált lakkeszímájában, antantszíjjal, homályos eredetű ezüst lovaglópálcával, bonyolult vállbojtjaival, kétes rendfokozati jeleivel és gyanús ki-tüntetéseivel. Csak állt a parancsnok az utcán; a feje felett — a községháza erkélyén — még lengett a piros-sárga-kék zászló s ő sokáig nézett a porfelhő után, amit a mezőhegyesi lovak vertek. Gondolkozva csapkodta a eszmaszarát az ezüstfejű pálcával, amelybe hétpontos korona és egy idegen monogram volt vésvé, aztán megindult a ház felé, ahol a románok laktanyája volt. Sándor, a kisbíró, aki szembejött vele s látta az arcát a franciásan szemöldökig húzott sapkaernyő alatt, elfutott a községházára s lihegve mondta:

— Biztos, hogy kimennek!...

Bement a kamrába s a vedlett könyvek, törött bíróbotok és repedt dobok alatt megkereste a horpadt kályhacsövet s kihúzta belőle a régi zászlót...

Még egy hír szaladt végig a falun, mint egy hideg fuvalom s megborzongatta az asszonyokat és a

gyöngéket: jönnek a nagylaki románok, hordták a hírt szerte az utcákon, két granicsár század jön fizetni a Hajas-tanyai csatáért. Egy biciklis ember jött Nagylakról s látta, hogy osztogatták a töltényt a piactéren...

— Gyűjjenek! — ordította Kántor Béla, a híres puskás és bujtogató. Kirántotta a szalmazsákból a vadászshültilőtő gépet és csattogva kezdte tölteni drótszeggel a zöld töltényhüvelyeket, — gyűjjenek, majd lesz itt, ami Pátfalván...

— Pátfalva! — visítottak fel az asszonyok, mert a szomszéd falu volt a csanádi megszállás Muhipusztája: halál és setét gyász lengett még a nevében is. Tavaly a vér és a puszkapor szaga feküdt meg a bátor falut, ahonnan egy szálíg kiverték a románokat a katonaviselt parasztfiúk, elfoglalták a románok laktanyáját, berendezkedtek védelemre és csak a lóhalálában kivezényelt makói ezred fojtotta vérbe ezt a reménytelen lázadást: a hadbírótság húsz felkelőt lövetett agyon az árokparton. Magyar gyeptűz volt: szervezetlen és hősies, elhamvadt a csanádi mezőkön, piros visszfénye téli esteken, tengerifosztók száján és másékban hunyorog, de soha senki meg nem énekelte ezeket a paraszt Niebelungokat...

A falu várt: Nagylak felől jönnek-e a tarajos-sisakú katonák, vagy a makói úton a sastollasok?... A templomóra rozsdás ingája úgy zakatolt ezen az éjszakán a toronyban, mint a lázas szívek dobogása. Hajnalra szél jött és vagdalni kezdte az újiskola utcájában a hosszú sárga ház kapuját, ahol a granicsárok laktak. A ház üres volt: éjszaka szökött meg a fodrász-parancsnok a katonáival...

— Sándor — mondta reggel az öregjegyző a kisbírónak —, vedd ki a zászlót a kályhaesőből...

— Mán én kivettem...

--- Akkor tűzd ki az erkélyre...

— Mán én kitűztem...

A vasút utcáján akkor jöttek az állomás felől a Kormányzó kakastollasai. Nem voltak többen, mint hatan: az örs... Nyugodtan jöttek és lassan, egyszerűek voltak, tiszták és erősek; úgy beleillettek a faluba, mint a vastagfalú fehér házak, a zömök és józan templomtorony, vagy a földeket megkötő akácok, mert idetartoztak ők: a mi arcunkat viselték és a mi nyelvünket beszéltek. Széles vállukon fegyvert hoztak, békét és törvényt: a magunk békéjét és a magunk törvényét

Talán sohasem volt még ilyen szép a feltámadás, mint ezen a húsvéton. Mikor a templom előtt felmutatta a pap az oltáriszentséget, a hitetlenek és templomkerülők is leborultak a tavaszi porba. Csak a ministráns csöngője csilingelt vékonyan és olyan csönd volt, hogy hallani lehetett, hogy hengergeti a szél a község háza erkélyén a régi zászlót.

Fiatal nyár volt, délután négy óra.

A harangozó kinézett a toronyablakon s hátra-szólt a legényeknek:

— Csak akkor húzzátok, ha mondom...

A három harangkötél mellett három legény állt s feszülten vártak a jelre: mikor vonatfüst fog szállani az állomás jegenyéinél, akkor lengetik meg a harangokat, hogy köszöntsék az érkezőt.

A Kormányzó vonatját várta a falu azon a délutánon.

A harangozó nézett ki a toronyablakon kelet felé, ahol a töltés feküdt s a sinek szikráztak a nyári

napban. A töltés mögött fehér kövek sorakoztak és átvágták a búzatáblákat, a dülöket és az eperfás országutat: ott az új határ. Három toronygomb izzik a fényben és szélmalomok kalimpálnak a láthatáron: az Nagylak, ami odaát maradt. A két falu között fut az új gránice, de a földeken semmi sem változott, a földek esőt várnak ideát és túl s az ég — a mélykék alföldi ég — egyformán felhőtlen felettük. Misem változott, csak a fehér kövek állnak a mezőkben kanyargó és érthetetlen vonalban: senki nem tudja megmondani, hogy mért vágják el a kövek az országot két eperfa között s mért fut a határ a Szabó Ventur tanyájánál a ház és a nyárikonyha között. Talán csak Szabó Ventur tudja.

— Az úgy volt — mondja —, hogy az útkaparóházban rajzolták be a mappába az új határt a franciák. Egy kenyérmorzsa volt az asztalon a mappa alatt: megugrott a piros plajbász, oszt így esett oda-ára a nyárikonyhám. Most aztán mehetek a Pilátushoz panaszsra...

Ezt komolyan mondja s el is hiszi mindenki, mert tudják itt az emberek, hogy ketten építették erre a határt: a hazugság és a véletlen.

Csak néz kifelé a toronyablakon az öreg harangozó: a templomtorony dőlt árnyékot vet az utcára, a falu üres. Az emberek az állomásra mentek, hogy lássák a férfit, akinek képét bibliákba rejtegették az idegenek országlása idején s nevét fülekbe súgták:

— Gyön Horthy...

Most jött, Zászló lengett az állomás vadszölös falán s a sinek előtt állt a falu, fekete ünneplőben. Csengő berregett fojtottan, a főnök a fejébe nyomta a vadonatúj szárnyaskerekes sapkát, felcsatolta a piros karszalagot és azt mondta:

— Jön!...

Váltó kattant, az embereken végigfutott a vonatvárók rövid izgalma, a tűzoltófőparancsnok felhúzta vajsárga kesztyűit és az öregjegyző hármat köszörült a torkán. Akkor tünt fel a vonat a kanyarnál.

Nem úgy jött, mint más vonatok: ez gyorsan jött, sötéten és hangtalanul, az emberek úgy látták, hogy szinte suhanva és lebegve jön, mint a látomás. Mikor pedig elérte a jegenyest, egyszerre zengeni kezdtek a faluban a harangok, mert akkor kapta ki a fejét a toronyablakból a harangozó s kikiáltott erős szóval:

— Most húzzátok!...

Rákapaszkodott a három legény a kötelekre s megdördültek a harangok: szavuk kiömlött a toronyablakokon, végighömbörgött az üres utcákon s a háztetők felett és szétáradt messzi földeken.

— Most húzzátok, gyerekek, — kiáltotta megint az örvénylő zengésben a harangozó s a legények csúsztatva engedtek a kötelnek, hogy keményen csapódjon ki a nyelv, aztán felnyultak és lerántották mélyen, hogy öklük majd a földet verte...

— Bamm-bamm-bimm-bamm...

Most zúgjakok harangok, itt és minden csanádi tornyokban, amerre elhalad nesztelen a fekete vonat; most kiáltatok harangok, üdvözlégyet kiáltatok, mert beteljesedtek az erősen hívők és gyermeken rendíthetetlenek szavai:

— Gyön Horthy!...

Ő jön most át a megázolt földeken, Csanád úr örökös földjein, a forró és gazdag mezőkön, szélben lengő búzatáblák és vadszölös állomások között, akinek neve úgy járt itt a fagyott göröngyök felett, a

télben s a setétség óráin, titkosan s messzi derengésben, mint a lélek. Ő jön most át a földeken és ő tudja, hogy férfiak lakják erre a határt, akik nem alkudtak, nem barátkoztak, nem szolgáltak, nem süvegelték és nem felejtettek; ő tudja, hogy benne hittek itt és senki másban, az ő jeleiben s csodáiban, kezének erejében, indulásában. Ő tudja, hogy itt megvédték a küszöböt és földet, hogy vér hullt szét az eperfás tanyaudvarokra s a piaeterek porába és átlótt mellette feküdtek az árokparton a pátfalvi parasztok. Ő tudja, hogy ez nem virtus: ez hűség.

— Bamm-bamm-bimm-bamm...

Így zengtek a harangok.

Az állomáson egyet szisszent a vonat s megállt: először katonák ugrottak le a lépcsőkről, hogy hátrébb szorítsák a furakodókat, de nem akadt dolguk, mert mozdulatlan állt a nép a fehér napsütésben és végtelen csöndben, csak a harangszó kavargott felettük.

Akkor megnyílt a vonat ajtaja és lelépett a földre egy katona a tengerészek sötét ruhájában. Ő volt. Urak állottak körülötte, uniformisok és díszmagyarok, prémekek, töretlen lakkeszizmák, kövekkel kirakott kardmarkolatok, meggyipiros dolmányok, forgók, csalmák és boglárok, az ősi katonaviselet merész színeiben és férpipompájában: rajta volt a leg-sötétebb ruha s a legkevesebb arany, de mindenki tudta, hogy ő az, mert arcról ismerték: mesékbe, álmokba és virradások fölőjébe írva látták s most leemelték előtte mélyen a kalapjukat...

Talán két percig állt a vonat: az öreg jegyző beszélt halkán és szakadó hangon a falu, a tanyák, a föld és a mező hódolatáról s mikor az erős kéz, melyet távoli tengerek napja sütött barnára, meg-
rázta a jegyző kezét, az emberek azt mondták: éljen. Nem kiáltottak, mert az itteni ember nem kiált, ha ünnepel: mondták, ahogy a pap után mondják az áment hálaadásakor, mikor nem torokból jön a szó, hanem a szívek mélyéről.

Csapódott az ajtó, a tollas katonák felhágtak a lépcsőkre s a vonat megindult. Puhán ment, gyorsan és nesztelen, mintha lélek szállna át fényes napvenésben a földeken. Így száll a fekete vonat a Tiszántúlon, ami kis megye csak a vesztett földek szélén, de itt veti meg erősen a lábát az új határok tagadása. S a mezők történelme: legenda kél ki a távolodó vonat nyomán.

A falu utánanézett a vonatnak. Egy esigai pásztorember hallgat sokáig a sínvas mellett s azt mondja egy másiknak:

— Sebesülési érem is volt a mellén. Láttam.

Felemeli a mutatóujját: fontoskodik. A jobbkezén két ujja hiányzik: elkaszálták géppuskával az oroszok.

— Sebet kapott — mondja — Otrantónál...

Azt nem tudja, hogy hol van Otrantó, csak annyit, hogy ott kapott sebet a Kormányzó. Ő meg Kraszniknál kapta. Mert sok vér elfolyt a háborúban s örök kötés tarja össze azokat, akik vért adtak.

Egy pont már csak a vonat, de a mozdony füstje itt száll még a földeken. A búzatablákon foszlósan és vékonyan terül el, mint a falusi kéményeké kenyérsütéskor s a töltés aljában sötétben fekszik, mint a Novara hajóágyúinak tömör füstje. A béke és a háború füstje osztozik a mezőkön s közöttük még egyre zúg a harangszó.

A töltés mögött fehér kövek s a köveken túl három torony: ez Nagylak, ahol nem harangoznak. De Isten siettetti az időt s csodák ismétlését ígerte a benne bizóknak.

A harang elhallgatott, csönd volt, csak az utolsó kondulás rezeg sokáig a tiszta délutánban.

Magyarok új csillaga.

Pogány harci tüzek lángoltak az égig:

Véreztünk és égtünk fél világon végig.

Nem néztük, ki hull el közülünk és hányan:

Helyt álltunk keményen akárhány csatában;

S ahány hősi tusa, ahány bőszi viadal —

Megannyi győzelem, megannyi diadal.

Széles himes mező tengernyi virága,

Nagy-nagy babérerdő minden zöldje, ága —

Nem lenne elég a sok hős homlokára.

Mégis, haj, elbuktunk, le a sárba, porba:

Zászlónk selyme, dísz mélyen letiporva;

Címerünk széttörött, földünk elorozták:

Vérző, csonka roncs lett áldott Magyarország.

Nem erő győzött le! hej, nem kar, nem fegyver!

Hittelen hitványság, mely ily álnokul ver.

Elveszett mindenünk: ott álltunk rongyosan,

Ebrudon, esetten, prédán, elhagyottan —

Már-már azt hihettük, halálunk lesz ottan.

De támadt egy csillag sötét magyar égen,

Olyan ragyogással, mint már réges-régen:

Egy új honfoglaló, bölcs és erős vezér,

Tette, akarata századokra elér.

Meglátta a romlást s nemes kemény daccal

Kiállott e földön marok kis csapattal:

Zászlónk díszét, selymét újra fölemelte,

Széttörött címerünk keblére ölelte —

És a nemzet benne megmentőjét lelte.

Így megállt a romlás, elpusztult az ármány,

Gyászos éjszakánkon támadt szép szívirvány.

Szegény árva nemzet új hajnalra virradt,

Nem ment veszendőbe, száz sebe beszikkadt.

Nem lett hitehagyott, árva és esendő:

Buzgón remélhette, támad jobb jövő.

Becsület, tisztesség régi rangját kapta.

Minden felfordulás rendre helyre rakva —

A vezér szavának ez a fogantja.

És hogy élt a nemzet, csak az volt a vágya,

Megmentő nagy fiát, hogy fejének lássa.

S mikor szólította a nemzet tanácsa,

Vállalta a tisztet, kész volt a munkára.

Ő lett fejedelmünk, kormányzó nagy urunk,

Vezérlő csillagunk, szeretett Hadurunk.

S hálánk nem múlik el, míg csak szívünk dobban,

Míg csak a lelkünkben érző gondolat van —

Édesapánkat sem szerethetnénk jobban.

Magyarok csillaga ragyogjon az égen:

Boldogság viruljon, mint ezelőtt régen,

Sugaras fényivel derítse az éjfélt:

Országló munkája érjen teljes nagy célt.

Minden ember vesse szívébe tetteit:

Mindig emlékezzen, ezt mind Ő tette itt.

Szálljon érte minden magyarok fohásza:

Istenünk áldása bőven szálljon rája.

... Dicsfény homlokára.

Szabó Dénes csendőr.

Kormányzó Urunkhoz.

Írta: DOBÓ ZSUZSANNA.*

Nagyúr! A harcok húsz éve elültek...
A jövő zárt könyv, mit nem ismerünk,
De hogyha intesz hadverő kezeddél,
Véres csatákba újra elmegyünk.

A kék azúrban ott lebeg előttünk
Otranto fényes, izzó szelleme;
Ki ne indulna olyan hős vezérrel,
Akinek csak győzni tud fegyvere?

Hadúr! Csak Benned van minden reményünk,
Mert hős vagy, büszke, kemény katona!
Dobogó szívvel várjuk, Tőled várjuk,
Hogy megcsendüljön már a kürt szava,

Esdő ajakkal kérjük most az Istent,
Éltessen Téged sok-sok éven át,
S adja meg Néked legszebb ajándékul:
Te tehesd naggyá a magyar Hazát!

* Vitéz Dobó Sándor g. szds. leánya, III. o. gimn. tan.

A csendőrség bűnügyi laboratóriumáról.

Írta: NYOMOZÓ.

Lapunk hasábjain sok, szebbnél-szebb tanulságos nyomozást olvastam, de kevés akadát köztük olyan, amelynél a bűncselekmény nyomozását, kiderítését és a bizonyítást valamely szakértői vizsgálat is támogatta, elősegítette volna. Tagadhatatlan pedig, hogy a technika és ezzel kapcsolatosan a bűnözés állandó fejlődése során napjainkban a csendőr mindgyakrabban találja magát szemben olyan bűncselekményekkel, adatokkal, körülményekkel, amelyeknél a saját tudása kevésnek bizonyul. Ilyenkor kénytelen valamely, az illető szakmában jártasabb egyén (szakértő) támogatását igénybe venni. Tévedés ugyanis azt hinni, hogy a szakértők csupán az adatoknak a bizonyítás céljaira való kiértékelésénél jutnak szerephez. Nagyon sokszor ugyanis már a nyomozás elején egy-egy szakértői tanács szolgálthat olyan támpontot, amelyből a nyomozás kiindulhat, vagy pedig, ha már hiba történt, helyes irányba terelődhet. — Cikkem keretében éppen ennek a megvilágítására szándékozom néhány érdekes és tanulságos vizsgálati esetet felsorakoztatni.

Azzal, hogy a szakértőktől várható támogatás jelentőségére rámutatok, egyáltalában nem akarom a nyomozó munka érdemeit kisebbíteni. Aszakértő nem pótolhatja, csupán támogathatja a nyomozó munkát. A nyomozás feladata éles szemmel, gondolatmunkával, helyes érzékkel a vizsgálat tárgyát képező anyagot felkutatni, azt szakértelemmel biztosítani és eljuttatni a szakértőhöz, annak megjelölése mellett, hogy milyen szempontból kívánjuk a vizsgálatot, mire kérünk véleményt. Soraimmal csupán azt szeretném elérni, hogy a nyomozásokat végző bajtársaim a felsorolt esetek tanulságait magukévé téve felismerjék annak a támogatásnak az értékét, amelyet adott esetben a szakértőktől várhatnak. Ne idegenkedjenek tőlük, ne sajnálják a fáradságot, hanem aknázzanak ki minden lehetőséget, amelyet a szakértői vizsgálatok a nyomozás érdekében nyújthatnak.

1. Lövési sérülés helyének megállapítása.

1931 november 23-án Szomoróé és Magyarszombatfa községek között, a jugoszláv határ mentén Varga János* 68 éves, magyarszombatfai lakost a

jugoszláv határőrség agyonlőtte. A vizsgálat alkalmával a holttestet a határ mentén, jugoszláv területen, míg az elhalt fejszjét, magyar területen találták meg. A bizottság ezenkívül magyar területen a földbe beivódott vére gyanús cseppeket is talált. Ezek az adatok a csendőrökben azt a gyanút keltették, hogy Vargát magyar területen érte a halálos lövés. Ebben az esetben pedig a határsértés nyilvánvalónak látszott. A szomoróci csendőrőrs a magyar területen talált vére gyanús cseppeket (véres homokot) őrizetbe vette és mintát vett a holttest feltalálási helyén levő vértócsából is. Őrizetbe vették ezenkívül a magyar területen talált fejsze nyeléhez tapadó agyagrészecskéket, továbbá egy keveset abból az agyagból is, amely a holttest fekvési helyén volt. A bűnjeleket az őrs beküldte a nyomozó osztályparancsnoksághoz. A nyomozó osztályparancsnokság bűnügyi laboratóriuma az anyagot a szakértői vizsgálatok megejtése végett a Pázmány Péter Tudományegyetem Bakteriológiai, Mineralógiai és Petrográfiai intézeteihez juttatta.

A mineralógiai és petrográfiai intézet véleménye szerint a beküldött két talajminta között közet-tani különbséget nem sikerült ugyan kimutatni, de mégis a holttest helyéről őrizetbe vett agyag színe egy árnyalattal világosabb volt, mint a fejszére tapadt agyagé. A holttest közeléből származó agyagban ezenkívül, a nagyszemű gneisz és kvarcit kavicsokon kívül világosszínű gyökérszálak és barna növényi rostmaradványok voltak láthatók, amelyeket a fejszére tapadt talajmintában nem lehet kimutatni. A két talajminta közötti különbséget az intézet mikrofotografiai felvételekkel is szemléltette és véleményében oda nyilatkozott, hogy „a két talajminta ugyan egy geológiai formációhoz tartozik és egy rétegből származik, ez azonban nem jelenti azt, hogy egy pontról kerültek volna ki. Csupán az kétségtelen, hogy származási pontjaik egymástól nem nagy távolságra vannak”. (A holttest és a fejsze között kb. 200 méter távolság volt.)

A Bakteriológiai Intézet ezzel párhuzamosan megállapította, hogy mind a holttest mellől vett vér, mind a magyar területen talált véreseppek ember vérből származnak. A vizsgálat során valószínűsíthető volt az is, hogy mind a két vérminta egy

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

„AB“ csoportba tartozó ember véréből eredt. Ez az utóbbi vélemény azért nem volt határozott, mert a magyar területen talált és földbe beivódott véreseppek csekély mennyisége miatt a vizsgálat eredménye nem volt meggyőzően ellenőrizhető.

A leírt eset jellemző példája annak az esetnek, amikor valamely bűncselekménynek nincsenek élő tanúi és így a bűncselekmény pontos színhelyét, a cselekmény lefolyását a holt anyagból, illetve annak szakértői magyarázataiból kell rekonstruálni. A magyar területen talált, vérré gyanús nyomok a szakértelemmel nem rendelkező csendőrnek nem sokat árulnak el. A gyanús cseppek származhattak valamely, a vér színéhez hasonló más anyagtól (festék, gyümölcs, rozsda stb.), valamely állatnak, vagy esetleg egy véletlenül arra járó más, a bűncselekményen kívül álló embernek a véréből is. Az ilyen nyom csak szakértő bakteriológus kezében adja meg a megfelelő útmutatást akkor, ha a vizsgálatához megfelelő mennyiséget sikerül összehozni.

A vizsgálatot kezdeményező csendőrök helyes érzékkel felismerték még azt is, hogy a különböző helyen levő talajrészecskék minőségének meghatározása a sérülés helyének megállapításánál döntő szerepet játszhat.

Ennél az esetben a két szakértői vélemény a természetükből folyó hosszabb vizsgálati idő miatt a nyomozást már nem befolyásolta, s így annak útmutatást sem adhatott, de később e szakvélemények alkották a kizárólagos perrendszerű bizonyítékát annak, hogy Vargát a halálos lövés magyar területen érte. A nyomozás során erre nézve más tárgyi bizonyítékot beszerezni nem sikerült.

2. Helyszínen visszahagyott zsebkés vizsgálata.

1931 augusztus havának egyik éjjelén a szomajomi postahivatalban betörő járt, aki a postaszekrényt feltörte és kifosztotta. A kaposmérői csendőrös a megejtett helyszíni szemle alkalmával a postahivatalban egy zsebkést és egy gyujtószálat talált. Ezeket a tárgyakat minden valószínűség szerint a tettes hagyta hátra. A leletet az örs a nyomozó osztályparancsnokság útján a bűnügyi laboratóriumba terjesztette fel mikroszkopiai megvizsgálás végett.

A vizsgálat eredményét a laboratórium az alábbi véleménybe foglalta össze:

„A zsebkés erős fémnyelű, csekély értékű „F. J. F.“ gyári jelzésű, ismeretlen gyárban készült. Egyszerű tulajdonosa a nyél végén levő karikába erősített vékony szíjon viselte. A zsebkés éle csorbult. Élesítése vasreszelővel (ráspoly) történt. A zsebkés nyelének végére kötött szíj a rögzítés helyéről (gomblyuk, gomb stb.) le van vágva. A mikroszkopiai vizsgálat alkalmával a zsebkés nyelének dudorodásai között, valamint a penge elrejtésére szolgáló vájatban jelentékeny mennyiségű fémpor találtatott. A rejtettebb részeken még vaspórral vegyített zsiradék (olaj) is volt. A zsebkés egyszerűbb fémmunkás tulajdona lehetett. Erősebb minősége, olcsósága, vasreszelővel való élesítése, valamint szíjjal való rögzítése is egyszerű munkás tulajdonosra mutat. A penge erősebb kicsorbulását kemény, csomós fa, de főképpen fém (pléhleme) vágása okozhatta. A zsebkést valószínűleg a bűncselekmény

színhelyén is használták s hogy a szabad mozgást ne akadályozza, a szíjat sietségben — hogy a csomó bogozása késedelmet ne okozzon — levágták. Az elvágott szíjnak a tulajdonosnál visszamaradt része is bizonyítékot szolgáltatathatna a tulajdonos bűnössége mellett“.

„A megvizsgált gyufaszálhoz a rendesnél több, piszkos zsiradék tapadt. Ez a csomagolatlan gyufaszál fogdosásakor és vizsgálgatásakor is keletkezhetett. Lehetséges azonban az is, hogy használója piszkos, zsíros kézzel fogta meg. Ebben az esetben ez az elváltozás is zsíros vassal dolgozó (vasmunkás) ember kezére mutat. A gyujtóra egy helyen ráta-padva levő szövetrostok olcsóbb minőségű, piros-kék pettyezett vagy csikozott ruhából származhatnak. Ilyen anyagból készült inget általában a munkásosztály tagjai szoktak viselni“.

A laboratóriumnak a fent leírt véleményét a későbbi nyomozás igazolta, mert a kaposmérői örs a tettest Konyár János vándor furócsináló és bádigos (vasmunkás) cigány személyében állapította meg és a bűncselekményt ki is derítette.

A helyszínen talált olyan tárgyaknál, amelyeket a jelek szerint a tettes hagyhatott ott, elsősorban természetesen az a kérdés vetődik fel, hogy „kié lehetett a visszamaradt tárgy?“, hisz a válasz erre a kérdésre egyben megmutatja, hogy ki gyanúsítható a cselekmény elkövetésével. Erre a kérdésre megfelelően azonban nem olyan könnyű. A jobbik eset az, midőn a sértettek vagy a tanúk között akad olyan, aki a tárgyat egy bizonyos személy tulajdonának ismeri fel. Máskor a gyanúsítható személyhez nem a helyszínen hagyott tárgy révén, hanem egyéb úton jutunk. Ilyenkor, határozott gyanúsított fennforgása esetében, sokszor tanúk nélkül is sikerülhet valamely tárgynak a gyanúsítottéhoz való tartozandóságát igazolni (pl. leszakadt gomb, lábbeli, ruhaneműfoslány stb.). Ezek az esetek azonban ritkábban fordulnak elő. A tettesnek a helyszínen visszahagyott tárgyai a gyakorlatban leginkább csak arra nyújthatnak támpontot, hogy a gyanúsítottat hol, kik között keressük.

Ilyenkor a tárgyat alapos vizsgálatnak kell alávetni, hogy mik azok a jellegzetességei, amelyek bizonyos nemre, társadalmi osztályra, foglalkozásra, a tettes egyéni sajátosságaira, szokásaira, esetleg egy bizonyos határozott személyre utalnak (pl. névkezdőbetűk, stb.). A szabad szemmel és nem kellő felkészültséggel megejtett vizsgálat legtöbbször nem sokat mond és csak igen általános következtetéseket enged meg, de nem ritkán tévútra is vezet. A tárgy vagy anyag minőségének megfelelően a vizsgálatok sokfélék lehetnek. Sokszor az egyszerű mikroszkopiai vizsgálat, máskor a vegyi vagy egyéb vizsgálat szolgáltat értékes adatokat a tettes kilétére vonatkozólag. Az ilyen vizsgálatoknak fő kelléke, hogy a vizsgálati anyag az eredetileg feltalált állapotban, változatlanul kerüljön a szakértő kezeihez.

3. Pénzlopás postai küldeményből.

1931 elején Sziráki Lajos ercsi lakos uradalmi segédtsízt panaszolta, hogy a közelmúltban Szürös Bálint gádorosi lakosnak levelet írt s a borítékba a levélen kívül egy darab 10 pengős bankjegyet is el-

A rákoscsabai őr s laktanyájában.

helyezett és a borítékot leragasztva, küldönccel az eresi postahivatalba továbbította. A levél meg is érkezett rendeltetési helyére, de Szürös állítása szerint a pénz nem volt benne.

Az adonyi szakaszparancsnok a feljelentés alapján a borítékot őrizetbe vette és a laboratóriumba terjesztette fel oly irányú megvizsgálás végett, hogy a borítékon az illetéktelen felbontás és újbóli leragasztás nyomai kimutathatók-e?

A kvarclámpa fényének kitett borítékon határozottan kivehető volt, hogy a leragasztáshoz kétféle ragasztót használtak. (A kvarclámpa ultraviolet fényt szolgáltat. Ebben a fényben összetételükre nézve eltérő anyagok elütő színekben tűnnek elő). Górcső alatt azt is ki lehetett mutatni, hogy a postabélyegzőt a másodszer használt ragasztóanyagának a borítólebeny alól kifolyt részeire, azaz a ragasztóanyag fölé helyezték el. Ez arra mutatott, hogy a borítékot a postabélyegző alkalmazása előtt bontották fel.

A laboratórium a vélemény ismertetése mellett a további vizsgálat céljaira bekövetelte mindazokat a ragasztóanyagokat, amelyeket azok az egyének használhattak, akik a postabélyegző alkalmazása előtt a levélhez hozzáférhettek. Ez a vizsgálat azonban már nem járt szerencsével. A vegyészek ugyan a levélborítékon levő mindkét ragasztóanyag vegyi összetételét meghatározták és azok különbözőségét is ki tudták mutatni, de ezek az őrizetbe vett ra-

gasztóanyagokkal nem voltak azonosak s a nyomozás kátyuba rekedt. (Valószínűleg volt olyan ragasztóanyag is, amelyet a gyanúsítható személyektől nem sikerült őrizetbe venni.)

Lezárt, leragasztott, lepecsételt vagy más módon elcsomagolt postai küldeményeket ritkán lehet úgy felbontani vagy kicsomagolni, hogy az illetéktelen beavatkozás valamilyen nyomokat ne hagyna hátra. A sokszor szabadszeggel nem is látható ilyen nyomok felkutatásához és felismeréséhez természetesen megfelelő szakértelem szükséges. A vizsgálat annál könnyebb, minél több vizsgálati anyagot bocsáthatunk a szakértő rendelkezésére. Ilyen esetekben a vizsgálatnál nagy szerepet játszanak a csomagolásnál felhasznált anyagok (papír, boríték, ragasztó, viasz, zsineg stb.). A sértettől, feladótól, kereskedőtől be kell szerezni a bűnjellel azonos anyagokat, hogy azokon a szakértő megfelelő kísérleteket végezhesen. A gyanúba vehető helyekről már a nyomozás első szakában biztosítani kell azokat az anyagokat, amelyekből a bűnjeltárgyra felhasználhattak. A leírt esetben is talán több útbaigazítással szolgálhatott volna a szakértő, ha a nyomozás során egy, a bűnjelborítékkal azonos levélborítékot sikerült volna feltalálni, mert ebből a boríték eredeti ragasztóanyagát könnyebben meg lehetett volna állapítani, mint a már összepiszkolt, más ragasztóval összemázolt bűnjelborítékról. A gyanúsítható helyekről kellő

időben őrizetbe vett ragasztók között is hamarabb találhatott volna azonos anyagot a vegyész, mint a 2–3 hónappal később vizsgálatra kerülő ilyen anyagok között. Sajnos, a késői feljelentés időt adott a gyanúsítottaknak az ilyen bűnjelek elhasználására vagy éppen szándékos megsemmisítésére is.

4. Állatmérgezés.

1931 szeptember havában Szilasbalháson Dorogi Károly földbirtokos egyik majorjában a házi állatok megbetegedtek és rövid idő alatt mintegy 40 darab — főként szarvasmarha — elhullott. A beteg és elhullott állatokat állatorvosok több ízben megvizsgálták, de a baj okát nem tudták megállapítani. A csendőri nyomozás során az a gyanú merült fel, hogy az állatok megbetegedését és elhullását mérgezés okozhatta. A szilasbalhási örs ezért a legutóbb elhullott állatok belső részeit vizsgálatra a laboratóriumnak terjesztette fel. Tekintettel arra, hogy az Országos Bírósági Vegyészeti Intézet hatáskörébe tartozó vizsgálatról volt szó, a laboratórium a vizsgálati anyagot elküldte az Intézetnek s egyben felhívta az örsöt, hogy az illetékes bíróságot kérje fel arra, hogy a Vegyészeti Intézetnek küldjön megkeresést, amelyben a vizsgálat megejtését kéri, mert az intézet a bíróságok megkeresése nélkül szakvizsgálatokat nem teljesíthet. (Bűnügyekben vegyvizsgálatokat — kivéve az élelmiszerhamisítási eseteket, amelyek a Vegyészeti Állomás hatáskörébe tartoznak — kizárólag az Országos Bírósági Vegyészeti Intézet hivatott teljesíteni. Ez az intézet azonban kizárólag csak a bíróságok rendelkezésére áll s így az örsök részéről érkező megkereséseket nem veheti figyelembe. Ha tehát bűnjeleknek az Országos Bírósági Vegyészeti Intézet hatáskörébe eső vizsgálatáról van szó (mérgezési esetek, vérvizsgálatok, ondó kimutatása stb.) a bűnjeleket az illetékes kir. ügyészséghez kell felterjeszteni, amely ha szükségesnek tartja, a maga részéről a vizsgálat megejtése iránt megkeresi a fenti intézetet. Ha kétség merül fel aziránt, hogy a vizsgálatot az örs kintől kérje, intézzen kérdést (sürgős esetekben távbeszélőn) a nyomozó osztályparancsnoksághoz.

A vegyészeti intézetben megejtett vizsgálatok alkalmával az állatok belső szerveiben nagyobb mennyiségű arzén találtak. Az intézet véleményében később azt is igazolta, hogy a jelzett gazdaságban használatos „Tillantin“ nevű csávázó szer egyik fajtája szintén arzén tartalmú. A vegyészeti intézettel azonos véleményt nyilvánított az állatorvosi főiskola vegyészeti intézete is.

Bár a véleményekből valószínűnek látszott, hogy az állatok elhullását arzénmérgezés okozta, a nyomozásnak nem sikerült tisztázni a mérgezés körülményeit és a tettes személyét.

Ok nélkül semmi sem történik, mindennek megvan a maga oka. Ha kérdésünkre az egyszerű falusi állatorvos nem tud megfelelni, keresni kell olyan szakértőt, aki megfelelő vizsgálat után választ adhat. Ha a választ megkaptuk, a körülmények és részletek tisztázása már a nyomozás feladata. Ez már nem a szakértő dolga. Ebben az esetben pl. a nyomozás feladata lett volna megállapítani, hogy a nagymennyiségű arzén hogyan került az állatok szervezetébe? A csávázószer etetésével-e, vagy pedig

más úton. Ha a csávázószer etetése okozta a bajt, úgy az etetés tudatosan, vagy onrongálási szándékkal, vagy pedig véletlenül történt-e? Szándékos cselekmény gyanúja esetén, kinek lehetett valami indító oka ennek az elkövetésére, stb.

5. Olvashatatlan írás vizsgálata.

1932 végén a jászkíséri örs egy kusza betűkkel írt, elmosódott levelet kapott. Tartalmát sehogy sem tudta elolvasni. A laboratóriumban hosszabb vizsgálat után sikerült a levélből egy nevet és kunhegyesi címet kibetűzni. A levél összefüggéstelen, kusza tartalmából a laboratórium azt következtette, hogy azt csakis elmebeteg írhatta. Az ily értelemben megadott vélemény alapján a jászkíséri örs átíratára a kunhegyesi örs meg is találta a levélíró a levélben jelzett címen egy kunhegyesi lakos, hosszabb idő óta gyógykezelt elmebeteg személyében.

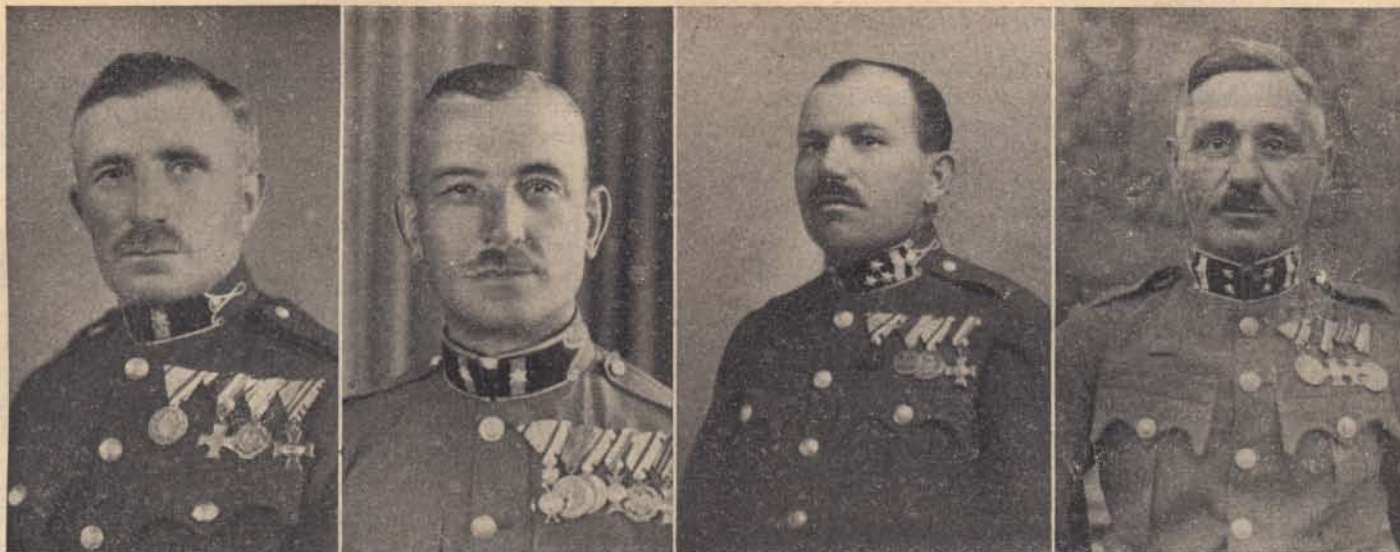
Halvány, elmosódott, rosszul látható írásoknál néha műszerek és vegyi anyagok nélkül is, egyszerű eljárásokkal jó eredményeket érhetünk el, ha a papírt átvilágítjuk, oldalról kapott fénysugarak hatásának tesszük ki, az írást beárnyékoljuk. Ezeket az egyszerű eljárásokat magunk is megkísérelhetjük, annál is inkább, mert ezek az eljárások a bűnjelek épességét nem veszélyeztetik. Ez ugyanis olyan fontos elv, amelyet sohasem szabad szem elől téveszteni. Ha ezek a módszerek nem használnak, akkor a szakértő különböző eljárásaival (mikroszkóp, kvarclámpa, fényképezés, vegyi eljárások) még eredményt érhet el.

6. Koholt rablótámadás megdöntése.

1932 novemberében Dobos Illés sajkakazinci lakos a sajkakazai örsön ismeretlen tettes ellen rablás miatt tett feljelentést. Előadta, hogy támadója pisztollyal rálőtt. A lövedék balkezének hüvelykujját összeroncsolta. A csendőrök előtt a rablás igen valószínűnek látszott. A sértettet többször kikérdezték, aki azonban mereven ragaszkodott előbbi előadásához. A megindult nyomozás során a „sértett“ atyja felmutatta a járőrnek a saját pisztolyát, amelynek agyán a járőr vére gyanús foltokat vett észre. A tulajdonos a pisztoly beszennyeződésére vonatkozólag nem tudott magyarázatot adni. Azt állította, hogy a pisztolyát hónapok óta nem használta. A járőr a pisztolyt töltényeivel együtt, a helyszínen talált lövedéket és töltényhüvelyt, valamint a sértett által az állítólagos rablás alkalmával viselt és vérral beszennyezett inget őrizetbe vette és az eset részletes leírásával együtt a nyomozó osztályparancsnoksághoz terjesztette fel.

A laboratóriumi vizsgálat kimutatta, hogy a helyszínen talált kilőtt töltényhüvely, a pisztoly még meglévő többi lövedékének töltényhüvelyeivel teljesen azonos méretű és gyártmányú. Az is megállapítható volt, hogy a kérdéses pisztolyból kb. a panaszolt rablás idejében löhettek. A pisztollyal tett próbálások alapján kétségkívül megállapítható volt még az is, hogy a helyszínen feltalált lövedéket a sértett atyjától őrizetbe vett pisztolyból löhették ki.

A laboratóriumi vizsgálat párhuzamosan megtartott vércsoportvizsgálat kimutatta végül még azt is, hogy mind a pisztolyon, mind a véres ingen

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága Pető Elek alhadnagynak és Vasvári Károly fegyverszaki alhadnagynak hosszú és kiválóan eredményes szolgálataikért a magyar ezüst érdemérmét, Czéli János tiszthelyettesnek és Varga Márton I. törzsrőmesternek gyilkosság büntetvével gyanúsított fegyveres rabzsökevénynek elfogása és ártalmatlanná tétele közben tanúsított kiválóan bátor és eredményes szolgálataiért a magyar ezüst, illetve a magyar bronz érdemérmét adományozta.

talált vér azonos véresoportba tartozó embertől származik, tehát egy személytől is eredhet.

Amikor az így kikutatott adatok sokaságát a sértett elé tárták — aki egyébként művelt ember volt — beismerte, hogy a rablási esetet koholta. Állítása szerint édesatyja pisztolyát öngyilkossági szándékából vette magához s amikor a pisztoly megtöltése közben előállt működési zavart akarta elhárítani, a pisztoly véletlenül elsült a kezében és a lövedék hüvelykujját szétronsolta. A rablási esetet csak öngyilkosságának elpalástolása végett találta ki. Készségesen vállalkozott arra, hogy a megejtett véresoportvizsgálat költségeit megtéríti.

Ebből az esetből láthatjuk, hogy milyen valószínűtlen okokból koholnak meg nem történt komoly bűncselekményeket. Azt is látjuk azonban, hogy a szakértő segítségével az adatok milyen sokaságát lehet felsorakoztatni az ilyen valótlan állítások megdöntésére. Az ilyen meggyőző erővel bíró bizonyítékok sulya alatt rendszerint a legkonokabb hazudozó is összeroppan és beismeri az igazságot.

7. Feltörésnél használt szerszámok vizsgálata.

1933 augusztus 20-án virradóra a siófoki rk. templomba ismeretlen tettes behatolt, az ott talált 4 darab perselyt feltörte és kifosztotta. A helyszíni szemle alkalmával a csendőrök megállapították, hogy a tettes előbb a perselyeket a falról lefeszítette, azután valamely éles szerszámmal a vastag bádoglemezből készült perselyek tetején nyílást vágott és azon keresztül szedte ki a pénzt. A részletes helyszíni szemle során a sekrestyében levő szekrény aljában egy vésőt és egy kalapácsot találtak. Az a gyanú merült fel, hogy a helyszínnel ismerős tettes ezeket a szerszámokat használta a perselyek feltöréséhez.

Ezt a gyanút alátámasztotta az is, hogy míg a kalapácsnak a templomban való rendeltetése tömjéntöréssel könnyen megmagyarázható volt, addig a véső ottartását semmi komoly ok sem indokolta. A

kalapács fokán tömjénmaradványok voltak láthatók. Ilyenforma szemcsék voltak azonban a véső nyelének a fokán (végén) is. Ez a körülmény azt a látszatot keltette, hogy a kalapács fokával a véső fanyelének végét ütögették, tehát feszítettek vagy vágtak vele.

A siófoki őrs a perselyeket, vésőt és kalapácsot az eset részletes leírásával a bűnügyi laboratóriumba küldte vizsgálatra.

A laboratóriumi vizsgálatok határozottan kimutatták, hogy úgy a kalapács fokához, mint a véső fanyelének végéhez azonos anyagrészecskék (tömjéntörmelék) tapadnak.

A mikroszkópiai vizsgálat a véső élén ezenkívül számtalan kisebb-nagyobb vöröses-sárga színű anyagtörmelék mutatott ki, amelyek azonosnak bizonyultak azzal a festékkel, amellyel az egyik persely belső fala volt bemázolva.

A perselyen látható sérülések vizsgálatánál kitént még az is, hogy a sekrestyében talált véső éle a persely falán levő vágási nyomokkal teljesen megegyezik. A vizsgálatot összegezve, tehát kétségtelenül beigazolódott, hogy a tömjénporos kalapácsot a véső nyelének ütésére s a vésőt a perselyek felfeszítésére használták.

Az ilyen értelemben megadott vélemény a helyszínen ismerős gyanúsított tagadásával szemben a szerszámok tulajdonosának bűnösségét határozottan bizonyította és a bűncselekmény kiderítését megkönnyítette.

Betöréses, feltöréses bűncselekmények nyomozásánál az elkövetéshez használt eszköz és azok nyomai rendkívül nagy szerepet játszanak. Ezért nem szabad még a legparányibb nyomot sem figyelmen kívül hagyni, ellenkezőleg, alapos vizsgálattal ki kell azokat használni. A megfelelően kihasznált nyomok és eszközökhöz tapadó parányi anyagszemcsék — amint látjuk —, a bizonyítékok egész láncolatát szolgáltatják, amelyből azután helyes következtetéssel nem nehéz az igazságot kihámozni.

8. Égési maradványok értékelése.

1933 június 23-án virradóra Csermák József mályinkai lakos istállója és kocsiszinje leégett. Az aránylag magas biztosítási összeg és egyéb körülmények a nyomozó csendőrökben azt a gyanút keltették, hogy biztosítási csalás történnhetett. A helyszínelés alkalmával a leégett épületről lehullott szalmapernye között a csendőrök elégett rongydarabba csomagolt kb. $\frac{1}{4}$ maroknyi, folyadékkal átítatott, hamuszerű anyagot találtak, amelyet az örs vizsgálatra a nyomozó osztályhoz terjesztett fel. A laboratóriumi vizsgálat megállapította, hogy a rongydarabba csomagolt hamuszerű anyag közönséges agyag, amely vízzel volt átítatva (valószínűleg a tűz locsolása következtében). Az agyag gyulékony folyadékkal leöntve nem volt, ellenben a vizes törmelék között számtalan elégett gyújtófej maradványait találta a vizsgálat. Ez a lelet a gyújtogatás gyanuját megerősítette, de a tettes személyére nem utalt s mivel ilyen adatokat a nyomozás nem tudott beszerezni a feljelentés után, a bíróság a gyanusítottat felmentette.

1934 július 22-én éjjel özv. Német Józsefné mádi lakos udvarán az istálló és csűr égett le. A járőr a helyszínelés közben az istállópadráson, a feljáró közelében elégett ruhanemű maradványait találta, amely valamilyen folyadékkal átítatottnak látszott. A pernyét az örs megfelelően csomagolva, a laboratóriumba küldte. A szakértő vegyész az elégett rongy maradványán határozottan kimutatta a petróleum jelenlétét. A vélemény hatása alatt a tulajdonosnő előadta, hogy a tűz kitörése előtti napon petróleumba áztatott ronggyal takarította a bútorokat. A takarítás után a rongyot az udvaron épült nyárikonyhában helyezte el, hol ugyanakkor kenyeret sütött. A kenyérsütés befejezése után, estefelé a rongyot a padlásra vitte és a feljáró közelében a szalma mellett helyezte el. Maga is valószínűnek tartotta azt, hogy kenyérsütés alkalmával a rongy közé tüzes szén vagy szikra kerülhetett, amely az összecsavart ruhanemű között lassan égni kezdett, majd levegőhöz jutva lángralobbant és az ott felhalmozott szalmát felgyújtotta.

Az égés folytán az anyagok soha sem semmisülnek meg teljesen, csak átváltoznak. Lesz belőlük füst, korom, gáz, hamu, salak, vagy az elégett anyag minemiségének megfelelő más égési termék. Tüzesetek alkalmával mindig alaposan kutassuk át a tűz színhelyét, különösen a tűz központjának, fészékének mutatkozó részt, hogy nem találunk-e valamilyen gyanutkeltő égési maradványt. Amint a leírt esetekből látjuk, a kicsiny gyújtófej a komoly tűzben teljesen megőrizte eredeti alakját s könnyen fel lehetett ismerni. A petróleummal átítatott rongydarabnak pedig a jól elzárt pernyéjén még napok múlva is könnyen meg lehetett állapítani a petróleum jelenlétét.

9. Bűncselekmény, mely a tettes szaktudására utal.

Egy gödöllői lakos bérátutótulajdonos 1934 januárjában a gödöllői örsön feljelentette, hogy néhány nappal előbb az esti órákban a helybeli bérautóállomáson levő személyszállító gépkocsija benzintartályában levő mintegy 10 liternyi benzinjét ismeret-

len tettes valami ismeretlen anyaggal keverte meg. A benzin használhatatlanná vált, a motor is javítást igényelt s így az eltöltött idő miatt, a már elfogadott fuvarokat lebonyolítani nem tudta, amiből jelentékeny kára származott. A laboratóriumba küldött gyanus benzin vizsgálatakor kiderült, hogy a benzinhoz csupán közönséges vizet kevertek. Mint ismeretes, jelenleg a benzinbe tiszta szeszt kevernek (motalkó). Az ilyen keveréknek az a tulajdonsága, hogy ha vizet öntenek hozzá, a szesz kiválik belőle (kicsapódik), a vízzel együtt a tartály fenekére ülepedik le és azután a motorba kerülve, ott üzemzavart okoz. A laboratóriumi vélemény kifejtette azt is, hogy tettesként elsősorban olyan szakmabeli személyek jöhetnek figyelembe, akik a víznek az üzemanyagra gyakorolt ilyen hatását ismerik. A vélemény alapján megindított nyomozás ezután a tetteseket a sértettel haragos viszonyban lévő két gépkocsivezető személyében állapította meg.

Bűncselekmények nyomozása közben mindig gondoljunk arra is, hogy a bűncselekmény elkövetési módja, kivitele nem követelt-e meg a tettestől olyan különleges ismereteket, amelyeknek csak bizonyos foglalkozási ágba jártas egyének lehetnek birtokában. Ha ilyesmire bukkanunk, akkor támponthoz jutunk arranzve, hogy a tettest kik között keressük.

10. Írásvizsgálat.

Szilasbálhás község határában 1934 január havában az egyik uradalom 1100 P értékű szalmakazla kigyulladt és leégett.

A mezőkövesdi örs gyújtogatást gyanított, már azért is, mert a tüzesetet megelőzőleg az uradalom több névtelen levelet kapott, amelyek egyikében a névtelen levélíró gyújtogatással is fenyegetőzött. A levélíró személyének megállapítása végett indított nyomozás során az egyik gyanúsított, Balog Pál beismerte, hogy az egyik névtelen levelet ő írta. Bár ez a levél látszólag a gyújtogatással nem állt kapcsolatban, az örsnek az volt a gyanuja, hogy a többi levelet is Balog írta s így a gyújtogatást is ő követhette el. A nyomozás során úgy Balogtól, mint más gyanúsítottként szóba jöhető 17 személytől próbairást vettek és azokat a névtelen levelekkel együtt megvizsgálás végett a laboratóriumba terjesztették fel.

A laboratóriumi vizsgálat igazolta Balognak azt az állítását, hogy ő csupán egy levelet írt. A többi levél írása — köztük a gyújtogatással fenyegetőző levél is — nem származhatott Balog kezétől. A 17 próbairás átvizsgálása után az egyik gazdasági alkalmazottnak, Zombori Péternek már néhány soros írásából is valószínűsíthető volt, hogy a gyújtogatással fenyegetőző levél az ő kezétől származik. A Zomboritól bekövetelt terjedelmesebb próbairás átvizsgálása után ez a vélemény határozott formát öltött. A véleményt a laboratórium az örssel közölte is, de ezzel egyidejűleg — tekintve, hogy jelentősebb bűncselekményről volt szó —, az iratokat hites írásszakértővel vizsgáltatta felül. A laboratórium véleményének helyességét a hites törvényszéki írásszakértő megerősítette.

A vélemény alapján a mezőkövesdi örs Zombori Pétert elfogta és a bíróságnak adta át, amely egy heti vizsgálati fogság után szabadlábra helyezte,

majd a főtárgyaláson a vád alól felmentette azzal az indokolással, hogy bár a szakvélemények alapján kétségtelenül megállapítható, hogy a gyujtogatással fenyegetőzdő levelet Zombori írta, ez azonban — más tárgyi bizonyítékok hiányában — nem igazolja azt, hogy a gyujtogatást tényleg ő is követte el.

Sok olyan esetet sorolhatnánk fel, amelyek kiderítésénél az írásszakértőnek jelentős szerep jutott. Ezt az esetet azért választottam ki, mert kétségtelen bizonyítéka annak, hogy az írásszakértői vélemény is csak más adatokkal összefűzve képez kétségtelen bizonyítékot a gyanúsított bűnössége mellett. Ha valamely bűncselekménynél az írásvizsgálattól használható adatokat várhatunk, ezt a lehetőséget mindig ki kell használni ugyan, de nem szabad az ilyen ügyekben a nyomozó csendőrnek mindent a szakértőtől várni, hanem a vizsgálattal párhuzamosan, más kínálózó lehetőséget is ki kell aknázni a kiderítés érdekében.

10. Lövési maradványok értékelése.

1934 november 1-én dél tájban Nova község határában a községtől kb 3 km-nyire Tamás György barabásszegi lakos postaküldöncöt ismeretlen uton álló orvvul megtámadta és sörétes puskájával tarkón lőtte, majd egy másik lövéssel a hátán sebesítette meg. A tettes ezután a küldönc hátizsákjában levő postaszákokat kb. 35 pengő készpénzzel együtt elrabolta és haldokló áldozatát az útszélien hagyva, elmenekült.

A megejtett helyszíni szemle alkalmával a csendőrök a lövés helyén részben elégett, német szövegű újságból származó kisebb-nagyobb papírfoszványokat (fojtásmaradványokat) találtak. A labora-

tóriumban összerakott újságfoszványok egyik oldalát az alábbi kép szemlélteti.

A gyanúsítottaknál megtartott házkutatások során több német szövegű újságlapot találtak a járőrök, amelyeket az örs a bűnügyi laboratóriumba terjesztett fel.

A laboratóriumi vizsgálat során nyilvánvalóvá vált, hogy egy Ausztriában megjelenő lapról van szó. A laboratórium érintkezésbe lépett az illetékes osztrák közbiztonsági szervvel, amely hamarosan megállapította, hogy a töltényfojtásként használt papírdarabok a „Neues Wiener Tagblatt“ című lap 1933. évi 24. számából valók. Ezt az újságszámot, valamint az összerakott fojtásmaradványokról készült fényképfelvételt, az eredeti újságfoszványokkal együtt a laboratórium az örsnek visszaküldte és közölte azt is, hogy a gyanúsítottaktól őrizetbe vett újságdarabok egyike sem származik a Neues Wiener Tagblatt című újságból. A vélemény egyben utalt arra, hogy a gyanúsítottat azok között az egyének között kell keresni, akik a jelzett német újságot járatták, olvassák vagy pedig ehhez a laphoz ismerősek stb. révén hozzájuthatnak.

Az ilyen irányban bevezetett nyomozás ezután megállapította, hogy a kérdéses német nyelvű újságot az egész környéken egyedül egy novai kereskedő járattja, aki átolvasás után az újságot bolti cikkek csomagolására használja fel. A kereskedő tettesként nem jöhetett figyelembe, ezért a gyanúsítottat a szatócsüzlet vásárlói között kellett keresni. Az örs eddigi gyanúsítottjai közül csupán ez egyik, Balaton József tartozott a szatócs vásárlói közé, akire azután a bűncselekmény rá is bizonyult.

Löfegyverrel elkövetett bűncselekményeknél rendkívüli jelentősége van minden, a helyszínen feltalált és a lövésből származó bűnjelnek (lövedék, hüvely, részben elégett és el nem égett lőporszemcsék stb.). A vadászpuskával történt lövéseknél különösen értékesek lehetnek a helyszínen feltalálható fojtásmaradványok. Faluhelyen a vadászöltények után-töltésénél rendszerint újságpapírt, jegyzetkönyv-lapokat, régi nyugtákat, könyvek, füzetek lapjait stb. használják fel töltényfojtásnak, amelyek azután a csendőr kezében igen hasznos és értékes adatokat szolgáltathatnak a gyanúsítható személy felkutatásánál.

A leírt eset jó példa erre, mert az örs több gyanúsítottja közül határozottan rámutatott arra a személyre, akinek kezei közül kellett kikerülnie a fojtásként használt újságdarabnak. Ha még számításba vesszük azt is, hogy csupán a véletlen játékaán múlt az, hogy a német újságlap többi darabjai a gyanúsítottnál már nem voltak megtalálhatók, tisztán látjuk, hogy egy ilyen töltényfojtás maradványának a bizonyítás szempontjából is milyen nagy jelentősége lehet.

Az egyes eseteknél leszűrt tanulságokon kívül röviden még csak arra szeretnék kitérni, hogy a szakvizsgálat eredményességének mik az előfeltételei.

Elengedhetetlen az, hogy a csendőr nagy vonalakban tájékozva legyen arról, hogy az egyes fontosabb szakértők (orvos, vegyész, fegyverszakértő stb.) a tudomány mai állását figyelembe véve mire képesek, tudásuk meddig terjed. Csak így lehet tisztában

azzal, hogy mit várhat tőlük. Így pl. tudnia kell a csendőrnek, hogy az embervért minden más anyagtól és minden állat vértől biztosan meg tudja különböztetni a szakértő. Hogy ezt hogy csinálja, az már nem a csendőr dolga. Ezzel ne is törődjék.

A vizsgálat előtt a bűnjeleket, tárgyakat, nyomokat, elváltozásokat fel kell kutatni, változatlan állapotukban megőrizni és a szakértőhöz juttatni. A bűnjelek felkutatására, kiértékelésére, csomagolására és egyéb ide vonatkozó ismereteket vitéz Ridegh Rajmond és Olehváry-Milvius Attila alezredes urak „Bűnügyi Nyomozástan” című könyve a III. és IV. fejezetében kimerítően ismerteti.

Ne feledjük el még azt, hogy értékes szakvéleményt megfelelő mennyiségű jól megőrzött vizsgálati anyag rendelkezésre bocsátása esetén is csak akkor várhatunk a szakértőtől, ha mindarról tájékoztatjuk, amit a bűncselekmény körülményeire, a bűnjelekre vonatkozólag a szakértőnek tudnia kell, mert ilyen tájékoztatás nélkül a szakértő csak találgatásokra van utalva. A szakértőhöz mindig határozott kérdést kell intézni, hogy mit, mire nézve akarunk megvizsgáltatni, mily célt akarunk a vizsgálattal elérni, mert határozott választ csak egyenesen feltett kérdésre várhatunk.

Az ipari szabványosítás alapja és célkitűzései.

Irta: FODOR LAJOS g. százados.

(Befejező közlemény.)

g) Papirosszabvány. (MOSz 19., 20., 21.)

(Közszállításokban kötelezővé téve a 39.717/1936. Ip. M. rendelettel.)

E három szabvány a papiros szállítását és átvételét, a papiros vizsgálatát, továbbá az írás és a nyomás céljára szolgáló papirosok minőségi adatait tartalmazza.

Ha régi papirosok kerülnek kezeink közé, amelyek elkorhadnak és szétmállanak a kezeink között, meg kell éreznünk, hogy milyen veszedelmet jelenthet az az emberiségre, ha a könyvek, okmányok stb. nem időállóak. A papirgyártás vegyifolyamatai etekintetben sok veszélyt jelenthetnek, mert ha a papiros gyártása hibás s a papiros töredezésre hajlamos, hamar tönkremehet.

A papiros szilárdsági értékeit (szakítóerő, nyúlás, tartósság, jóság) a szövetneműekhez hasonló módon a Rejtő-féle szakítógépen ellenőrizzük s ennek megfelelően sorozzuk a papirosokat I—X. jósági osztályba. Íróképesség vizsgálata, áttetszőség, fataralom, hamutartalom jellemzik a papirosok minőségeit. A papirosszabvány megalkotását a gazdaságosság elve irányította, miután a különféle méretű papirok gazdaságos felaprózása is igen nagy gondot okozott s főképpen sok hulladékot eredményezett. Ezt a hibaforrást előzte meg s oszlatta el a MOSz 16. a papir nagyság és a MOSz 17. jelzésű papir nagyság alkalmazása szabvány, mely a papirosok méreteit közmegelegedésre szabályozta.

A papirosszabvány kiegészítő része a cersavas tintaszabvány is, MOSz 25, mely a 30 éven túl meg nem őrzendő iratokhoz használt irodai és iskolai

tinta minőségét egységesen rendezi s a minőség ellenőrzését célzó eljárásokat írja elő. A szabványos tinta alkalmazása közszállításoknál kötelező.

6. A szabványok alkalmazásának vezérelvei.

A felsorolt példákából láttuk a szabványok legkülönfélébb alkalmazási lehetőségeit. Meggyőződhattünk arról, hogy a szabványok alkalmazásának általános vezérelvei: a célszerűség és a gazdaságosság. A tapasztalat megmutatta azt, hogy az azonos célú ipari termékek közül melyik a legmegfelelőbb. A haszonelvű tőkegazdálkodás azután igyekezett a minden tekintetben alkalmas s keresett ipari termékek gyártásába az észszerű termelés alapelemét: a gazdaságosságot érvényre is juttatni. A termelés gazdaságosságának sok együtttható eszközeinek egyike: a szabványos minőség gyártása. A minőség-egységesítés jelenti a tömegtermelést, ami már egymagában véve is olcsóbbító tényező, miután lényegesen csökkenti az áru egységére eső költséghányadot. A minőségegységesítés pl.: egy bizonyos fajta, újszerű szabadalmazott önborotváló készülék, mint aprólékos kéziszer rendszeresítése (szabványosítása) a honvédség részére, lehetővé teszi azt, hogy a gyáros ezen minőséghez szükséges nyersanyagokat a legalkalmasabb időben előre megszerezze s a gyártást akkor eszközölje, amikor a gyára egyébként nincs foglalkoztatva.

A mostanság annyira divatos tervgazdálkodás az ilyen szinte kockázatmentes előregyártást s a géppark, valamint az izomerő észszerű és állandó rendszeres foglalkoztatását elsőrendű feladatának tekinti. A minőségegységesítés a gyártást magát is lényegesen könnyebbé teszi, mert egy újfajta cikknél a gyártás beállítása rengeteg előtanulmányt, próbagyártást s a gépeknek megfelelő átrendezését is jelenti. (Idő, munka és pénzparálás!)

A szabványos minőség elsőrendű propaganda-eszköz az ismert (szabványos) minőség terjesztésére, mert azt védjegyzett áruhoz hasonlóan keresik oly egyének is, akik annak használatára nem kötelezhetők. Az ismert és bevált minőség ugyanis nagy előnyt és megnyugvást jelent a vevőre nézve.

A divat szeszélyei — amelyek a szabványosító törekvések legnagyobb hátráltatói — a termelésnek s a fogyasztásnak egyaránt sok felesleges kiadást okoznak. E kérdés megítélésénél azonban nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt sem, hogy a divatszeszélyek ébrentartása s nagyvonalú irányítása mögött is gyakran üzleti érdekek húzódnak meg. A termelésnek munkaszerző ügynökei, sőt alkalmazottjai azok, akik a divatot oly célból befolyásolják, hogy abból újabb munkalehetőségek nyiljanak.

A divat is tulajdonképpen szabvány, mert a szabvány is változik, amint a technika továbbfejlődése, az igények növekedése, avagy a fogyasztás kényszerű megcsappanása s esetleg valamely újfajta nyersanyag (műanyag) felfedezése a jelenlegi állapotot nem forradalmasítja s nem készíti az ipart és a termelést újabb gyors változtatásokra.

A vállalatok között levő üzleti harc is megakadályozza néha a szabványos védjegyzett minőség kialakulását. Példaképpen emlitem itt meg, hogy a legutóbb — egy gyárlátogatás alkalmával — azt láttam, hogy a legegyszerűbb közszükségleti cik-

Tarisznyázás. (vitéz Kapossy Gyula g. szds. felv.)

kek, mint pl.: cipőzsinór és nadrágtartó csak egy hazai gyárunkban kb. 100-féle minőségben készül, ami mind rendkívül nehéz műszaki feladatot jelent s feleslegesen drágít is. Ha a legkülönbélebb szolgálatot végző közhatóságok rá tudtak térni az anyyira fontos ruházatuknál 33-féleség helyett 10-félére s ezzel a honvéd, a csendőr, a vasutas, a pénzügyőr, a postás stb. kielégíthető, miért szükséges több mint 100 fajta cipőzsinórt és nadrágtartót gyártani csak egy hazai gyárunkban?

A színekben s az anyag minőségében lehetne többszáz változatot s különféle értékűt termelni a leggyorsabbtól a legdíszesebbig, csak a mintázatok számát kellene csökkenteni. Nem hiszem, hogy 15 fajta (alapminőségű) cipőzsinórral s 20 fajta (alapminőségű) nadrágtartóval nem lehetne a divatigényeket, azok tobzódásaival együtt kielégíteniünk.

A gyártáshoz felhasznált különféle nyersanyag, pamut, gyapjú, selyem, műselyem, valamint ezeknek számtalan minőségfajtájából káprázatos szírhathatásokat s minden igénynek megfelelő árut lehetne előállítani, a kevés alapminőségből is mindannyiunk legjobban felfogott érdekében.

A szabványos áruk tömegtermelése nagyon gazdaságos és hasznos is. Ennek bizonyítására példaképpen felhozom, hogy az ú. n. csendőrségi koronás nagy gomb ezüstözött kivitelben darabonként 2.20

P-be kerülne, ha csak 100 darabot rendelnénk. 1000 darabnál már csak 25 fillérbe kerülne e gomb darabja. 10.000 darabnál pedig már csak 7 fillért kell e gomb darabjéért fizetnünk.

7. Szabványos és védjegyzett (márkás) áru közötti különbség.

A szabvány az áru gyártására és a minőség ellenőrzésére, valamint forgalomba hozatalára nézve olyan közérdekű megállapodást tartalmaz, amelyet bárki saját felelősségére alkalmazhat, még akkor is, ha ezek a szabványok a közületek részére: közszállítások alkalmára irattak elő. A szabvány tehát közkinés, amelynek minél szélesebbkörű alkalmazása a nemzetgazdaság egyetemes érdeke szempontjából is kívánatos. A szabvány teljes nyíltsággal tárgyalja a szabványos árunak pl.: szöveteknek műszaki előírását, az áru minőségellenőrzésének módját s így nemcsak a termelőnek, hanem a fogyasztónak az érdekeit is egyformán védi.

Az egyes magángazdaságok termékei, a védjegyzett áruk, ezzel ellentétben szintén egy meghatározott, de a fogyasztó által műszaki előírás hiányában részletesen nem ismert anyagösszetétele, gyártási eljárása a termelő féltékenyen őrzött titka. Ami az áru minőségének elbírálására előnyös, azt az áru termelője világgá kürtöli, gondosan elhallgatja

azonban mindazon részleteket, amelyek révén az áru utánozható, másolható.

A védjegyzett és a szabványos áru bizonyos hasonlatosságot mutatnak ugyan az azonos minőséget illetőleg, mégis nagy különbség áll fenn a két fajta áru értékesítése terén. A szabványos áru tömegtermelése s a szabadon való utánozhatósága miatt olcsóbb, míg a védjegyzett áru rendszerint drágább, mint ahogy azt a mindenkori termelési és értékesítési viszonyok megengednék. Ez természetes is, mert a védjegyzett áru forgalombahozatala s az egységes árnak tartása költségtöbbletet jelent a gyártóra és az eladóra nézve is.

Mint érdekes tünetet említem meg, hogy a védjegyzett áruk gyártói az újabb időben a nagy reklámmal bevezetett saját áruikat, saját újabb termékeikkel, öles falragaszok vonzó és kíváncsiság felébresztő eszközeivel, filmreklámokkal stb. szorítják ki a piacról. A közönség újdonságok iránti ingerét kihasználják s a technika káprázatos fejlődésébe vetett közbizalmat értékesítik. Nagyvonalú, de biztos számítás. Fentiek megvilágítására több példát is tudnék felhozni!

Az a körülmény, hogy saját termékek helyébe rövid időn belül újabbakat állítanak elő, nem jelent feltétlenül a minőségemlést. Ki nem tapasztalta volna saját bőrén azt, hogy bizonyos fajta áruk az újabb időben gyorsabban mennek tönkre, mint azelőtt (pl. villanykörték). Pedig az árak emelkedtek, a gyártási eljárások fejlődtek s a nyersanyagbeszerzési viszonyok is javultak. Ezen szörványos törekvések az ilyen áruk minőségének mesterséges rontását jelentik oly célból, hogy a fogyasztókat kényszerítsék a hamarabb tönkremenő közszükségleti cikkek pótlására. A termelő szempontjából ez azt jelenti, hogy hamarabb juthat újabb munkaalkalomhoz s hogy a raktárra gyártott árucikkeit gyorsabban adhatja el. A közönséggel való nagyvonalú játék azonban kétélű fegyver, mert akadhat olyan kartelen kívüli vállalat is, amelyik az olcsóbban termelt árujával a minőségharcot is sikerrel megvívja s meghódítja az agyonreklamozott árucikk régi vevőtáborát is. A kartelenkívülség is üzletet jelent mindaddig, amíg a nagyszabású üzlettársak a velük érdekellentétben álló, rendszertint kisebb termelőket — a maguk sajátos módszereivel — bele nem hajszolják érekközöségükbe, avagy meg nem bénítják a kellemetlenkedő termelő jószándékú igyekezetét.

8. Az üzemi költség apasztása a szabványosítás révén.

A szabványosítás az üzemi költségeket is apasztja s így nagyban hozzájárul a termék olcsóbodásához. Példaképpen említem meg, hogy azon gyárüzemekben, ahol balesetelhárításra alkalmas szabványos berendezések védik az ipari munkásság testi épségét, vagy egészségét, ezek a vállalatok kedvezményesen fizetik az OTI járulékokat. Az ily-

módon elért megtakarítások lényegesen csökkentik az üzemi költségeket s bőven fedezik a balesetelhárító eszközökre fordított hasznos tőkebefektetéseket. A pamutipari üzemekben, ahol a tűzveszély fokozott mértékű, igen elmés módon védekeznek a tűzveszély s az ezzel kapcsolatos egyéb balesetek ellen. Olyan szabványos vízvezeték-csőrendszer hálózza be a veszélyeztetett gyártelepeket, amelyek tűz esetén, a tűz melege következtében önműködően vízzuhattal árasztják el a tűz által veszélyeztetett részt. A színházakban is van ehhez hasonló berendezés. Az idényvégi záporpróbáról a sajtó is beszámol. Az ilyen szabványos eszközök szintén kibővítik a tűzbiztosítási és balesetbiztosítási költségeket, amelyek végeredményében a termelés s így a fogyasztás olcsóbbító tényezői.

9. Szabványos munkabérek.

A munkával és a munkaidővel való észszerű gazdálkodásnak is megvannak a különféle szabványai, amelyek célja az, hogy a munkateljesítményt fokozzák s az anyagi ellenértéket ennek arányában szolgáltatassák ki a munkásnak. A mérnökök időmérő (stopper) órával kezükben figyelik a munkateljesítményt, ellenőrzik a gépek mozgását s megállapítják, hogy mily fordulatszám mellett lehet a gépből, valamint az azt kezelő emberből a legnagyobb eredményt kihozni. Az ilyen idő, munka és fáradtság tanulmányok révén jönnek létre azok a szabványos munkamozzanatok s azok a munkabérendszerek, amelyek a termelt cikk gyártására legalkalmasabbak. Ha egy munkás teljesítménye azonos gépfordulatszám mellett feltűnően jó, úgy azt mozi-filmre felveszik s annak lassított forgatásával a többi munkást is megtanítják az ügyes mozdulatok elsajátítására.

A munkabérendszerek szintén ösztönzést gyakorolnak a termelés fokozására, oly módon, hogy vagy darabszám szerint kapja a munkás a fizetést (akkordbér), vagy pedig egy bizonyos átlageredményt (átlagteljesítményt) feltétlenül el kell érnie és csak ahhoz képest kapja a szabványos munkabért. Alacsonyabb átlagteljesítményért lényegesen alacsonyabb — büntető jellegű, s több munkára ösztönző — bért kapnak, míg az átlagon felüli teljesítményért a munkások szabványos bérjutalomban részesülnek.

Az átlagon aluli teljesítmények után fizetett munkabérek kevesebb összegeiből elért megtakarítások bőven fedezik az átlagon felüli nehezebben elérhető teljesítmények díjtöbbleteit, sőt az ilyen rendszerekre fordított személyzeti (mérnöki) és anyagi kiadások (ellenőrzőgépek, filmek stb.) költségeit is.

10. Munkaképesség szabványai.

Az ipari termelés bizonyos fajta munkák elvégzéséhez csak arra alkalmas egyéneket alkalmaz. Ezek képességeit a különleges munkálatok elvégzéséhez való alkalmasságát képességvizsgálattal (pszichotechnikai analízis) dönti el. A sok jelentkező közül a célra legalkalmasabbat választják ki. A vizsgálatok között már nemcsak az általános jellegű, s általuk is ismert próbákat végeztetik el, hanem gyakorlati vonatkozásúakat is. A BSzKRt-nál lát-

Ki tudta?

Az ipar jogosulatlan gyakorlása miatt kiszabott pénzbüntetés összegét teljes egészében a község tanoncskolájának javára fordítják.

(vitéz Thassy-Plávenszky szds. felv.)

tam egy igen érdekes példát, ahol kis, játékszerű villamoskocsik futnak a próbapályán, melyeket egy kocsivezetésre alkalmasnak talált egyén mozgat egy vezérlőmű segítségével. A hibás intézkedések hatását összeütközés, kisiklás stb. a gyakorlatozó maga láthatja. Ugyancsak itt lepődtem meg azon az elmés eljárásán, hogy a kocsivezető-gyakornokok miképpen tesznek bizonyosságot életpályájuknak megfelelő idegállapotukról, a gyors elhatározó képességükről. A vizsgálatra kerülő egyén a padlóhoz rögzített villamoskocsi vezetőfülkéjében ül s előtte különféle élethű filmeket pergetnek le, amelyeket leendő életpályáján a vezető kocsi ablakából tényleg lát, s átél.

A cselekménybe a „próba-uton“ levő vezetőknek bele kell kapcsolódnia, elhatározásokhoz kell jutnia, s intézkednie is kell. A filmescselekményben levő zavaró körülmény (öregasszony a sinek felé tart, különféle zajok stb.) nehéz helyzetet teremtenek. A kocsivezető minden intézkedése, amit a gépvezetéssel kapcsolatban tesz, egy papírlapon lerajzolt ábra alakjában (diagramm) rögzítődik. Ebből megállapítható, hogy a leendő vezetőknek érzéke és hajlama megüti-e a mértéket, s idegállapota stb. reményt nyújt-e arra, hogy a kocsivezetéssel kapcsolatos nagy felelősség vállalására az illető megnyugtató módon alkalmas-e? Gondoljunk csak arra, hogy a villamos, avagy a vonatvezető kezében mindannyiunk élete nem egyszer kockán foroghat, s akkor látjuk, hogy milyen fontos az ilyen gyakorlati jellegű, s mégis csak elméleti kipróbálás.

II. A szabványosítás jövője.

A szabványosítás — mint láttuk az előző fejezetekben előadottakból — minden erőszaktól mentesen, tárgyaló asztal mellé ülteti az eredetileg érdeellentétben álló feleket is. Ujsághirekből gyakran értesülhetünk arról, hogy a nyersanyagtermelő östermelés, s a nyersanyagokat átalakító nagyipar sokszor nehezen értik meg egymást. A répatermesztők és a cukorgyártóipar, az erősen szervezett posztókartel, valamint a szervezetlen juhtartó gazdák, a lentermelők és a lenfeldolgozó ipar érdekeit igen gyakran nehezen lehet összeegyeztetni. Az ipari szabványosításnak azonban részben ez is sikerült. Az ország nyersanyagtermelésének minőségére és mennyiségére is kiható ipari szabványosítás az eddig szemben álló felek között — a meggyőzés és józan belátás eszközeivel — az érdek-közösségi alapot már nem egyszer megteremtette. (A cukor-egyezmény, a gyapjú-egyezmény és a len-egyezmény jó példák erre!)

Igy is van ez rendjén, mert józanul nehéz elképzelni, hogy az egymásból élő és az egymásra utalt termelési ágak: az östermelés, s a nyersanyagokat csak átalakító ipar — melyeket sorsközösségben levő szerves egészként kell felfognunk — egymással érdeellentétben álljanak.

Ha már most meggondoljuk azt, hogy a szabványosítás áldásos, érdekösszehangoló munkáját a mind nagyobb teret elfoglaló: világszabványokon keresztül is érvényesíti, úgy reménykedéssel fogadhatjuk a világgazdaság és a nemzetközi árucere-

Méhészkedés.

(Nyitrai thts — Tata — felv.)

forgalom korszerű, időszerű és üdvös átszervezésére irányuló jószándékú tervezetéseket is. A *Van Zealand-terv*, s más hasonló elgondolás — nagyon helyesen — a világgazdaság árucserreforgalmában beállott jelenlegi vérkeringési zavarokat akarja megszüntetni a nyersanyagpiacok, az áru piacok rendezésével, s a „harci vámok“-nak, „védő vámok“-ká való átalakításával. Végcél: a világháború után szétmarcangolt gazdasági egységek mozaik-darabjai között a rendes árucserreforgalom visszaállítása.

A világgazdasági válság leküzdésére irányuló törekvések biztató jeleiként tekinthetjük a gazdálkodást észszerűsítő (racionálizáló) bizottságok nemzetközi együttműködését is. 1935-ben a Magyar Racionalizálási Bizottság részvételével Londonban megtartott VI. nemzetközi nagygyűlés, — mely a fogyasztás és a termelés időszerű kérdéseit vitatta meg, — továbbá 1936-ban Budapesten lefolytatott nemzetközi szabványosító tárgyalások reménykeltő jelek a jövő fejlődésirányának megítélését illetően. Lehetséges az is, hogy a nagy haszon előteremtésére berendezkedett tőkegazdálkodás is reáeszmél majd arra, hogy kár volt 25 millió zsák kávéat a tengerbe önteni, mert az előirányzott hasznot — sőt esetleg többet is — az olcsó szállítási eszközök révén is kisikarhatták volna, ha az árut odairányították volna, ahol más megfelelő csereáru, vagy pénzt kaptak volna érte. Ha majd az ausztráliai juhok százazreit sem gyilkolják le csak azért, hogy a magas gyapjúárakat megmentsék, hanem ha ez a gyapjútöbblet is belekerül az árucserreforgalom egészséges véráramlásába, akkor a világpiacok — talán — mégis rendeződnek, s az észszerű gazdálkodás is helyre áll! Ilymódon remélhető az is, hogy Magyarország élelmiszer-különlegességeivel, izes gyümölcseivel, Tokaj borával, s a Nobel-díjas „C“ vitamindús szegedi paprikájával újra Európa zöldségeskertjévé, éléskamrájává alakul át!

A szállítási díjak olcsósága — a nemzetközi díj-szabványok, egyezmények és kedvezmények révén — ma már a nagyvonalú külföldi üzleteket nagyon is elősegíti. Ereky gépészmérnök, v. miniszter egy tanulmányából kiragadott példával igazolom azt, hogy a szállítással kapcsolatos nemzetközi szabványok ma igen kedvező helyzetet teremtettek. A vasut feltalálása előtt Angliából Olaszországba még nyolc napig szállították a gyapjúnyersanyagot. A szállítási költség az áru értékének kétszere volt! Ma Lyonból Londonba (800 km) repülőgépen egy

nap alatt röpitik a drága selymeket (készárukat) s a szállítási költség az áru értékének mindössze csak öt ezreléke. (Drága árut a legdrágább szállító eszközökön is már olcsón és gyorsan lehet továbbítani.)

A föld és a gépek bőven ontják áldásaikat s a mai nyersanyagokkal (műanyagokkal), gépekkel és tőkeerővel a jelenlegi fogyasztás többszörösét is ki lehetne elégítenünk. A jószándékú és hasznosító szabványosítás mindnagyobb lendülete és sokrétűsége, a maga egyszerű eszközeivel jelentős kiegyenlítő és egyensúlyozó szolgálatot végez a világgazdasági helyzet megjavítására a világszabványok révén. A világszerte nagy arányokban kibontakozó — a békés munkálkodás előfeltételeit megteremtő — kölcsönös fegyverkezés pedig a tespedő gazdasági élet vérkeringését hatékonyan megpepszdíti és serkenti. E nagyarányú nemzetközi üzletek a világ piacok rendezéséhez kiváló alkalmat és alapot adnak. A kereslet általános növekedése a nyersanyagok és a munkaerők világpiacán javítja a népmilliók fogyasztóképességét és vásárló-erejét. Az általános fellendülés hulláma — mely remélhetőleg rövidesen elér már bennünket is — magyar viszonylatban is alkalmat adhat majd sok régi vágy beteljesedésére: sok régen nélkülözött cifra szűr, rá-máscsizma, virágos keszkenő, és selyemviganó megvásárlására is.

A magyar beruházás öt éves remek munkaterve a magyar termelés és fogyasztás mostani egyensúlyzavarainak kiküszöbölésére és szervi bajainak orvoslására szerencsés indítást, nagyszerű nekilendülést jelent.

Gabonakeresztek.

*Szerteszt a tarlón gabonakeresztek,
Fölöttük, úgy érzem, szentglória reszket.*

*Mennyi verejtéknek, féltő szemnek ára,
Hány ezer férfitart ösztökélt munkára.*

*Hány ezernyi ima szállt érettük égbe,
Amíg összegyültek így szép sorba-végbe.*

*Sok szorongó szívnek gonddal teli éve,
Minden gabnakereszt, minden egyes kéve.*

*Allanak szoborként, rejtelmesen, némán,
Mintha tűnődnének titokzatos témán.*

*Élet fölött döntő rejtély minden kéve,
A magyar nép sorsa van ölükbe téve.*

*Ontják-e majd bőven az acélos szemet,
Avagy minden kereszt egy szép reményt temet?*

*Kérdi szívdobogva millió magyar ajka,
Aggodó szemtábor csüng kérdően rajta.*

*Allnak a keresztek, mint nagy kérdőjelek,
S mintha felelnének a suttagó szelek:*

*Nem hagyja el Isten azt a magyar népet,
Melyet annyi ellen gyűlölete tépett.*

*Mennél nagyobb lesz majd küzdelme és gondja,
Magyar kéve magját annál jobban ontja.*

Feleki Sándor.

Diszszázad fogadta a lengyel rendőrség hősi halottai emlékművének megkoszorúzására érkező magyar csendőrtiszti küldöttséget. Elöl *Zamorski* tábornok, a lengyel rendőrség főparancsnoka.

A tanulmányútra vezényelt csendőrtisztek fogadása Varsóban.

Legutóbbi számunkban közöltük, hogy a belügyminiszter Úr *Olchvály-Milvius* Attila alezredest, *Hódosy* Pál őrnagyot és *Mohácsy* Lajos századost háromhónapos tanulmányútra Lengyelországba küldötte ki. A magyar csendőrtiszteket a varsói pályaudvaron a lengyel rendőrfőparancsnokság tisztiküldöttsége fogadta a főparancsnokság egyik osztályfőnökének vezetése alatt. Ott üdvözölte az érkezőket *vitéz Lengyel* Béla vkszt. alezredes, varsói katonai attaché is, aki a legteljesebb odaadással és a csendőrség iránti együttérzéssel vett részt ennek a külföldi vezényletnek az előkészítésében.

Másnap a csendőrtisztek jelentkeztek: *Zamorski Kordian* tábornoknál, a lengyel rendőrség főparancsnokánál. (Lengyelországban a vidéki közbiztonsági szolgálatot is a rendőrség végzi, katonai mintára szervezve.) Ezt követően a vezényelt tisztek *vitéz Lengyel* Béla vkszt. alezredesnél jelentkeztek, majd *Hóry* András követünk és meghatalmazott miniszternél tisztelegtek. A következő napon *Slawoj Skadkovski* altábornagy, lengyel miniszterelnök és belügyminiszter, majd *Bronislaw Nakoniecznikow-Klukowski* belügyi államtitkár fogadta a magyar csendőrtiszteket. Ezt követően *Waclaw*

Ziborski, a lengyel belügyminisztérium politikai csoportfőnöke, továbbá a belügyminisztérium és a rendőrfőparancsnokság osztályvezetői fogadták a kiküldötteket.

A lengyel miniszterelnök hosszasan és meleg érdeklődéssel, részletekbemenő felvilágosításokat kért a magyar csendőrség szervezetről és szolgálatáról és nagy érdeklődéssel hallgatta a magyar csendőrtisztek tájékoztató előadását.

A hivatalos jelentkezéseket a kiküldöttek *Plato Ballaban* ezredesnél, a katonaj csendőrség parancsnokánál fejezték be.

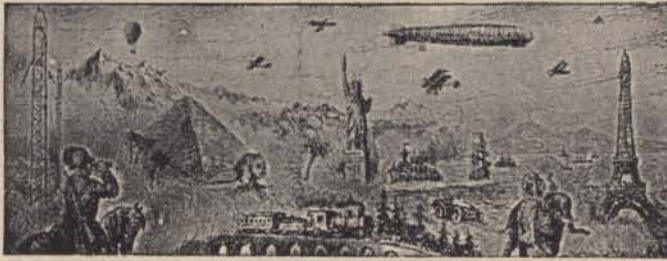
A fogadtatás általában is, valamint a miniszterelnöknél és a többi lengyel előkelőségnél a legmelegebb barátság és bizalom jegyében történt s a kiküldöttek újabb örömdetes tapasztalatokat szereztek abban a tekintetben, hogy Lengyelországban megbecsülik a magyar kapcsolatokat és különös érdeklődést tanúsítanak a magyar csendőrség iránt.

Június 8-án a magyar csendőrtisztek megkoszorúzták a lengyel rendőrség hősi halottainak a főparancsnokság kegyeleti termében elhelyezett emléktábláját. Ehhez az ünnepséghez zenekarral diszszázad vonult ki s a zenekar a magyar és lengyel himnuszot játszotta. Az ünnepséget a főparancsnokság közelében levő téren díszmenet fejezte be.

Június 8-án a kiküldöttek *Zamorski* tábornok és több lengyel rendőrtiszt társaságában *vitéz Lengyel*

Béla vkszt. alezredesnél ebéden vettek részt, június 10-én pedig Zamorski tábornok adott vacsorát.

A jelentkezések után a kiküldöttek megkezdték a lengyel rendőr-főparancsnokság szervezetének és az egyes osztályok ügykörének a tanulmányozását.

Portyázás.

Fenték a fogukat, azaz... gyakorolták és iskolázták ujjukat a zsebvágók és rokonszámabeliek, amikor meghallották, hogy százezrekre menő tömegek látogatnak a fővárosba az ünnepekre. Be is táblázták talán a remélt zsákmányt erre is, oda is, amikor a rendőrség jobbnak látta, hogy vidéki nyaralásra küldje ezeket az urakat, a nagykanizsai tolonctelepre, ahol mégis biztonságosabb helyen vannak, mint itt a nyári nagy hőségben és tolongásban. Elmaradt a haszon, de nem maradt el az itt voltak őszinte hálája és dícsérete, ha nem is csak ezért. Az igaz, hogy ahhoz, hogy valahol és bárhol az ember jól érezze magát, elsősorban a pénztárcáját akarja biztonságban és rendbenlevőnek tudni s ez alól talán az indiai maharadszák se kivételek, akiknek pedig akad garas mindenütt, mégis a zavartalan időtöltésnek vannak egyéb szükségletei is. Ezt is megtalálta a nagy ünnepek minden rendű és rangú embere. Nemcsak érezték, de élvezték a rendet utcán, téren, közlekedési eszközökön és helyiségekben és joggal nézték szeretettel és kalapemelve a napokig megfeszített munkában állott és élt magyar rendőröket. A hatalmas, agyat és izmokat százszázalékig kipróbáló munka után kapott legfelsőbb elismerésnek ezért örülünk mi is őszintén.

Villámokkal kacérkodnak az egyik oldalon, a másikon viszont kétségbeesve kapkodják a fejüket előlük. Amazok bevettázott füffel és struccmódián nem akarják emezek keserves kínlását látni és halani. A mennydörgést és benne a villámokat a szét-darabolt, összevissza mesterkélte Európa kisebbségei körül támasztotta fel az élet és nincs tiszta fülű józan nemzet, aki ennek hallatán ne tartana lelkiismeretvizsgát. Abban a vonatkozásban: mit tettem és mit nem. A trianoni és egyéb asztalok körül ezelőtt közel húsz éve ülök minden józana ezt teszi. Egész teljességében tudja most már, hogy elvakult és elvakított volt és rendet akar, mert pirul az emberiséget megcsufoló beteg állapot láttán, amiben részes volt ő maga is. Rájött, hogy azért nem tud aludni azóta sem nyugodtan, azért szaporodnak a sápadt gyermekek és meddő anyák, mert annak idején a trianoni és egyéb asztalok környékéről száműzve volt — az igazság.

Északon a fejüket kapkodják ennek az állapotnak a szellemi boszorkányai s egyben a legnagyobb nyertesei, a keleti szomszédok viszont kacérkodnak

az idők szavával, különben nem értenők, miért tartanak ma is ott, hogy a határon átmenőktől elveszik az emléktárgyakat és elvették egyik magyartól a földcsékét, amit elvitt innen emlékezésül.

Mi átvészeltünk már szörnyű nemzettragédiákat. Mi tudjuk, hogy az északon indult zivatar után a levegő tisztább lesz, mi tehát megnyugszunk abban, hogy a hazai földet „csempésző” tettest elfogták és hadbíróság elé állítják. És mert ezer év óta volt részünk tengersok ilyen, mélységesen őszinte cselekedetben, megállapítjuk, hogy ez a cselekedet ettől a testvértől a nemzetszeretet olyan himnusza volt, amit sem határőrök, sem hadbíróságok nem tudnak elhalkítani...

Minden gondolatunk és szeretetünk a „tettes”-é, aki csak emléket akart... most már mindnyájan emlékezni fogunk rá, névtelen hőseink egyikére...

Aki pedig a villámokkal kacérkodik ma is, magára vessen, ha ez a cikk-cakkos energia egyszer úgy kupán találja, hogy attól koldul...

Egyszer volt, hol nem volt, de volt egy szerződés, amit milliók nevében és életérdekeiben alkottak és aláírtak s amelyikről később letagadták, hogy volt, később elismerték, hogy van, de az aláírások nem igaziak, aztán meg azt mondták, hogy na... igen, igen... de minden, ami abban volt, az már idejét múlt valami, nem számít többet. Nem más volt ez, mint a világgés után életlehetőséget kereső szlovák nép szellemi, jogi és politikai akaratának, államisága gazdasági körvonalainak írásbafoglalása. A szlovákok álma, vágya, szíve dobbanása. Most ezt a szerződést az őshazába, a Felvidékre hozták, de... elrejtették addig is, amíg a nyilvánosságra mutató ideje el nem érkezett. Eldugták addig... azok elől, akiknek közösségében akarták élni a maguk életét. Ne kuttassuk, mért volt okuk az elrejtésre... A szerződés annyiféle fel- és leértékelés után odajutott, hogy nemsokára a mesék világából valónak fogják nyilvánítani, azok éppen, akik létük egy darabját annak köszönhetik. Akkor a szlovákok arra kényszerülnek, hogy másik szerződést kössenek. Azokkal, akik előtt az adott szó: szent.

A matyóruhánál szebb aligha van a világon és pompázatoságának köszönheti, hogy az egész világ ismeri. Egészen természetesnek tűnik tehát a határon, hogy a vámjárás alá kerülő áruk között ilyenekkel is találkozunk a vámolók. Az államnak e bajvívói is szeretik a szépet, meg is nézték hát most a közelmúltban a ruhákat, amelyekre a határon túl már vártak kezüket dörzsölő, sötét alakok. Megnézték és a szemük elkáprázott. Ezt pedig a pártákon és pruszlikokon ragyogó platinagyöngyök okozták. Az aragnál drágább platinagyöngyök. A feladó és a rendelő személye volt biztosíték arra, hogy nem az angol főnemesség valamelyik tagja kívánta a magának mondani a matyó leányok kézimunkáját, hanem más. Mások, akik messziről és ismeretlen helyről jöttek meg nem állapítható időben, de — s ez bizonyos — túlról jöttek, a Verhovina hegyen túlról s az is bizonyos, hogy a kezük nedves és szőrös és előttük más nincs, mint a seft, az üzlet és nincs gondolatoknak egyetlen parányi része e földdel közös. E matyóruhák, azaz ezek fedezete alatt a platinakincsek se voltak mások, mint — üzlet. Csempészet. Minden, ami e nemzeté, ami e föld megerősödése és erő-

ben tartottságához kell, oly messze esik tőlük, mint matyóinktól a platinával ékes pruszlik, párta...

A történelem szerint volt egy király, aki előtt nem volt más, mint az arany, arany és arany s ez a király a kapzsiségével bűnhődött elszámíthatatlan rablásai után. Aranyat adtak, ha enni kért s azt, ha inni akart. Belehalt. Mi, ha bírái lennénk ezeknek a szőrös markúáknak, mi életük végéig ezekben a platinaékes pruszlikokban járatnánk őket, valamennyit...

Törvényszéki orvostani ismeretek.

Írta: Dr. BEÖTHY KONRAD egyetemi magántanár, törvényszéki orvos (Pécs).

VI. közlemény.

Honnan ismerjük fel, hogy a sérülések élöben keletkeztek?

Azok a jelek, amelyek amellettt bizonyítanak, hogy a sérülések élöben keletkeztek, részint a testen, (a sérülésen magán) vannak jelen, másik csoportjuk pedig csak úgy ismerhető fel, ha a holttestet felboncoljuk.

Azt hiszem, hogy eme lapoknak az olvasói közül nagyon soknak mérte már meg az orvos a *véryomását*, mert ennek bizonyos ingadozásából nagyon sok mindenre lehet következtetni. Ha nem is mérték meg mindnyájunknál a véryomást, egészen biztos az, hogy mindenki tapintotta már az érverését a csuklóizület felett, vagy érezte azt, hogy nyakán a nagy erek lüktettek. Különösen jól láthatta minden csendőr, amikor kihallgatáson a kikerdezendők izgatott lelki állapotban kerültek eléje. Mindaz, hogy az embernek van számokban kifejezhető véryomása, meg, hogy az ember szíve dolgozik lüktetés formájában: annak köszönhető, hogy a szív valóban dolgozik; ha pedig a szív dolgozik, akkor az ember él is. Ennek a szív munkának az életben való sérülés keletkezésének felismerésénél rendkívüli nagy jelentősége van.

Ha az ember testét úgy sértjük meg, hogy erek is megsérülnek, akkor a szív nyomása következtében a kis erekben levő vér kiserked s hosszabb, rövidebb ideig folyik a vér a sebből; legyen ez a sérülés bár olyan kicsiny, mint egy tűnek a hegye, -- jeléül annak, hogy erek testünkben mindenütt vannak. Szívünk már jóval azelőtt, hogy megszületünk: dolgozik s ez a munka tart egészen halálunkig. A szív akkor is dolgozik, amikor az ember alszik, vagy, amikor öntudatát elveszti. Egy bizonyos idő alatt a vérmennyiség szervezetünkben megfordul, állandó keringő munkát végez, ezért nevezik az egész folyamatot vérkeringésnek. Minthogy a szív egy izmos tömlőnek nevezhető, ezért a vért mindig egy *bizonyos nyomással* tartja keringésében szervezetünkön belül. Ezt a nyomást, a véryomást szokták az orvosok mérni pl. vesebajnál, stb.

Hogy valóban van véryomás, tudjuk azokból a szerencsétlen tapasztalatokból, amikor kezünket pl. megvágjuk s akkor abból „csak úgy dől a vér”. Már most: ha az ember testében erek szakadnak el, akkor azok már nem alkotnak egy egységes pályát, a vér a meglevő nyomás mellett beleömlik oda, ahol épen az elszakadt erekből ömlhetnek: így a testüregbe, pl. a mell-, vagy a koponyaüregbe, has-

üregbe, stb. vagy pedig a nyomás maga készít magának helyet a bőr alatt; szétfeszíti a test lágy részeit s abba ömlik bele. Úgy is mondjuk azt, hogy *vérezésesen beszűrődik* az a környék, ahová vérzés történik. *Egyben azonban meg is ulvad a vér.* Olyan esetekben, amikor pl. tompa erőszakos sérülésnél nem seb, hanem csak a bőralatti részeknek a zúzódása jön létre, a vér természetesen nem ömlhetik ki, hanem mind az a vér, amely ez erekből kikerül, a lágy részekben fog meggyülni. Ilyen sérüléseket nevezünk mi egyszerűen *vakütéseknek*, amint azt már nagyon jól ismerjük. Minél lázább az a szövet, -- úgy hívjuk mi az emberi testet alkotó egyes anyagokat, -- annál nagyobb kiterjedésű vérzés keletkezik sérülés alkalmával. Tudjuk ezt a szem, vagy a herezacskó sérülésénél, amikor is kicsiny behatásra is ijesztő nagy kék foltok keletkeznek, akkor, ha az ember a sérülés után tovább él. Látjuk boncolásnál, hogy a boncoló belemetsz az ilyen kék foltokba s hogy a bemetszés alkalmával olyankor fekete-vörös vér van a szövetek között, amelynek egyik részét kézzel ki is lehet venni onnan. A másik részé olyan szorosan van beleragadva a szövetekbe, hogy azt vízszugárral sem lehet kimosni.

Ez a vérezés beszűrődés igen hamar bekövetkezik s ez a legelemibb elváltozás, amely azt bizonyítja, hogy a sérülés akkor keletkezett, amikor a sérült még élt.

A boncoló orvos pedig azért metsz bele minden kék vagy kékes-piros elszíneződésbe a holttesten, hogy meggyőződjék róla, hogy valóban vérezés beszűrődésről van-e ott szó, vagy valamely más, ehhez hasonló olyan elváltozásról, amely esetleg már halál után keletkezett, mint pl. halál-foltok, vérfestékes beivódás, stb. Utóbbi nem más, mint a halál után egy idővel bekövetkező elszíneződés, amelynek a vérezés beszűrődéshez olyan értelemben, hogy élöben keletkezett-e, semmi köze nincsen. Ezt kifejezetten elő is írja a Perrendtartás s így a boncolónak már vérebén van, hogy belevágjon minden elszíneződésbe.

Ha a sérüléssel kapcsolatban *sebek* is keletkeznek a testen, akkor ebből vérzés indul meg, amely szintén amellettt szól, hogy élöben keletkezett sérülésről van szó. Vigyáznunk kell azonban arra, hogy a holttesten bizonyos olyan elváltozásokat is csinálhatunk, amelyek mindenben utánozhatják az élöben keletkező vérzésnek a nyomát, alakját, stb. Amikor sebek keletkeznek az élő testen, akkor a sebszélek, attól függően, hogy milyen eszközzel ejtették a sebet s hogy milyen iránya van annak s hogy milyen a test helyzete, mennyi rugalmas rost szakadt szét, lett átmetszve, sérült meg, egyszóval: lett kettéválasztva: *széthúzódnak*, vagy, ahogyan egészen közönségesen szoktuk mondani, a sebszélek *tátonganak*. Mi azonban a sebszéleknek a tátongásából egyedül sohasem szoktuk megállapítani azt, hogy élöben keletkezett sérülésről van szó, mert hiszen ezek a sebtátongások halál után is bekövetkezhettek. Ahol van sebtátongás, ott van -- hála Istennek -- vérezés beszűrődés is, úgyhogy most már könnyebben el tudunk igazodni. *A sebszéleknek a tátongása volna tehát a második jel*, ami amellettt szólna, hogy élöben keletkezett a sérülés.

Hogy most már: mennyi az a vérmennyiség, amely a szövetek közé ömlik be: az attól függ, hogy

milyen az embernek a testrésze, amely sérült. Mennyi és milyen rost van benne, milyen korú a sérült, mekkora volt a behatás, van-e kifelé vagy befelé történő vérzés s hogy mennyi idő telt el a halál bekövetkezéséig — ha ugyan a sérült ebbe belehal. A vérzéses beszűrődés nagyon kicsiny, vagy egyáltalán nem is következik be olyankor, amikor a sérült a sértések alatt vagy közvetlenül utána meghal.

26 késszúrással megölt leány sérülései között csak ötöt találtunk vérzésesen beszűrődött környezettel. Ezen sérülések egyike megsértette az ú. n. bolygóideget is, amelynek a sérülése azonnal súlyos zavarokat okozott a szívműködésben. Valószínű, hogy ennek az idegnek a sérülése után a szívműködés megállása bekövetkezett s a többi sérülés a leánynak már csak a holttestét érte. Ezért nem találtunk a többi sérülésen élőben való keletkezésre utaló elváltozást. A tettes a főtárgyaláson azt mondta, hogy nem tudja, élt-e a leány akkor, amikor az utolsó szúrásokat ejtette rajta. Egészen biztos, hogy nem élt már.

Mint hogy tompa erőszakos behatás sokkal több eret szakít szét, vagy sért meg, mint más eszköz, azért ennél sokkal nagyobb, terjedelmesebb vérzéses beszűrődéssel találkozunk, mint metszett vagy szúrt, stb. sebeknél. Azért is nagyobb ilyenkor a vérzéses beszűrődés, mert legtöbbször nincs is seb, amelyen keresztül kiömlhetnek a szakított erekből a vér s így mindaddig, amíg a vér meg nem alvad, a szövetekbe ömlik. Metszett és szúrt sebeknél az erek is át vannak metszve, a vérnek szabad útja van arra, hogy kifelé ömljék, különösen akkor, ha az erek nemcsak meg, — hanem át is vannak metszve. Átmetszett ereknél ugyanis az érnek a két vége egy kissé visszahúzódik s így kisebb lesz a vérzés, míg csupán megmetszett ereknél a tátongás nagyszerű kapu arra, hogy a vér úgy ömöljék, ahogyan a vérnyomás miatt csak ömlhetnek.

Harmadik jel arra, hogy a sérülés élőben keletkezett, az, hogy a *seb környéke megduzzad*. Ennek egyik oka az, hogy a vérből savó is szívárog ki, és ez is megduzzasztja a szöveteket. Ha azonban hamar meghal az illető, akkor nincs idő arra, hogy ez kifejlődjék, vagy a kifejlődött savós duzzadás egy idő múlva felszívódik, vagyis elenyézik, akkor már nem találjuk meg ezt a jelet. Ha valakinek ilyen duzzadt sebe van s meghal, akkor a duzzanatot épüggé eltűnhetnek, mint maga a vér az erekből s így nehéz megismerni.

Kenyeres Balázs nagyon érdekes esetet említ a felszívódásra: akkor, amikor súlyos szívbaajt észlel az orvos, úgynevezett szívserkentő szereket szoktak befecskendezni a testébe, mert az így hamarabb eljut a szívhez, mintha lenyelte volna az illető. Ha most az orvosságot megtaláljuk a befecskendezéstől távol levő helyeken is, (épen úgy, mint a megivott alkoholt, nagyon szépen lehet szagolni az agyon és a véren is) akkor azt mondjuk, hogy az illető élt, mert volt még arra ideje, hogy az orvosság felszívódjék. Kenyeres esete a következő: orvos a haldoklónak aetheres orvosságot rendelt (az aethernek nagyon erős szaga van, egyben nagyon jó szer a gyengült szívre). A gyógyszerész tévedésből igen erős, másik szert adott, amit az orvos gyanútlanul a bal karba fecskendezett be. Mire a gyógyszerész téve-

dését észrevette, már nem lehetett segíteni. A vizsgálatkor az erős szert egész mennyiségében meg lehetett találni, jeléül annak, hogy nem a méreg maga, hanem a súlyos szívbaajt — egyedül — okozta az ember halálát.

Nem akarom, hogy most a fától ne lássuk az erdőt, azért épen csak megemlítem azt, hogy vannak még olyan *belső* jeleink, amelyek szintén annak a bizonyítékai, hogy a sérülés életben keletkezett. Ezeket nevezzük mi emboliáknak. Ma már mindenki tudja, hogy mi az a tüdőembolia, légembolia, stb., de minthogy ezzel a csendőrnek nem sok dolga van s nem is használhatja fel jelentésében, azért ezt részletesebben nem tárgyaljuk. De mégis felhívom a figyelmet arra, hogy magzatelhajtásoknál igen is, nagyon sokszor szóba kerül az embolia kérdése, amikor nyilvánvalóan műtét közben szenvedett el a terhes asszony olyan sérülést, amely légemboliához vezetett.

Természetes dolog, hogy olyan esetekben, amikor a sebgyógyulásnak nyilvánvaló jelei vannak, mint pl. gennyesedés, var- vagy pörkképződés, vagy épen hegesezés, akkor az ember nem kételkedik azon, hogy élőben vagy halál után keletkezett-e az, mert hiszen nyilvánvaló, hogy ha már gyógyulás jele van, akkor a sérülés ejtésétől egy bizonyos időnek kellett elteltnie, vagyis, hogy az illető a sérüléskor még élt. A mostan tárgyalt kérdések csak olyan esetekre vonatkoznak, amelyek után a sérült hosszabb-rövidebb idő alatt meghalt, rövidebb idő alatt, semmint hogy a gyógyulásnak a jelei mutatkozhattak volna, de amikor mégis kétség merül fel aziránt, vajjon egyáltalán élőben, vagy halottnban keletkeztek-e a sérülések.

Érdekes annak megemlézése, hogy az átmetszett izmok nagyon visszahúzódnak s így becses útmutatást adnak arra, hogy a sérülés élőben keletkezett. Egy esetben 4 hónap múlva kiföldelt gyermekén lehetett ezt szépen látni, s nem is volt kétséges, hogy élőben keletkezett.

Boncolásnál szintén láthatták csendőrök, hogy a nagy erekből vagy pedig a koponyának az öbleiből vér ömlik ki. Kérdezhetné is jogosan: hát ez, a hullából kiömlő vér nem zavarhatja meg az embert annak az eldöntésénél, hogy élőben vagy halottnban keletkezett-e?

A halál után keletkező vérzés csak kicsiny fokú, sohasem szűrődik be önmagától és nem alvad meg. Ennélfogva ez nem zavar. Halotton ejtett sérülésből kifolyó vér sohasem okoz feltűnő vérszegénységet, mert hiszen a halottnban már nincsen vérnyomás. Az a vérmennyiség, ami mégis kifolyik, a saját súlyánál fogva folyik ki, de nem vérnyomás hatására, mert hiszen nincsen már szívműködés sem.

Megjegyzendő, hogy *rothadt* holttesten is meg lehet találni a vérzéses beszűrődést, tehát a netalán megtalált sérülésről azt is meg lehet állapítani, hogy a sérülés életben keletkezett.

Ha aztán megállapítottuk azt, hogy a holttesten sérülések vannak, olyanok, amelyek tapasztalat szerint halálhoz vezetnek és élőben keletkeztek, akkor még mindig hátra van egy nagyon fontos kérdésnek, nevezetesen a *tényállásnak* a tisztázása, ami alatt egyszerűen csak azt értem, hogyan is keletkeztek azok az állítólagosan halálhoz vezető sérülések?

(Folytatjuk.)

Egyszer mégis tavasz lesz...

Irta: BOLVÁRI ANDRÁS csendőr (Németkér).

A híd másik végén még egy utolsót koppant a szerb határőr csizmája s azután néma csend. A sógor nyilván aludni tért a faköpenyegbe — gondolva: alszom egy kicsit, a magyar odaát úgyis örökösök. A hold ezüstös fénye szelíden világított. A közeli erdőben fülemile énekelt, de úgy, mintha minden szerelmes dalát ezen az éjszakán akarná elmondani a párjának. Néha elhuhogta magát egy álmos bagoly is, Távollabbról a békák egyhangú, mégis szép danája hallatszott. A szentjánosbogárkák bátortalan versenyre keltek a csillagok milliói-val. Valahonnan az akác édes, bódító illatát hozta az enyhe tavaszi légáramlat. A levegő olyan melegen símogató volt, mint a féltő szerelmes ölelése. A híd alatt a folyó vize lassú csobogással haladt tova s a holdfényes éjszakában úgy tűnt fel, mint valami hosszú-hosszú ezüstszalag. De hirtelen hűvös szélrohamból vágtat az arcomba. Nem énekelt tovább a fülemile, elcsendesedtek a békák, a szentjánosbogárkák visszahúzódtak a levelek alá, a folyó tükre haragosan felborzolódott s a hold is egyre sápadtabb lett. A szomszédban köd sűrűsödött s az egyre erősödő szél fuvallatára úgy szállt felém, mintha elszakított magyar testvéreink hangtalan sóhajtása lenne.

Elborított mindent. Körülfogott s azt hittem, mindjárt meg kell fúlnom. De lassan szerte oszlott a köd. Pirkadni kezdett a hajnal; az ég alja vörösödött s egyszerre csak aransugaraival elbukkant a nap és teljes tavaszi pompájában előttem állt a májusi reggel. Ekkor újra megszólaltak a madarak és köszöntötték a fényzáporos tavaszt. A közeli faluban Úrangyalára csendítették.

*

Ezerkilencszázharminchét karácsonya előtt hirtelen hidegre fordult az időjárás. Egyik reggelen sok-sok ezüstös sirály szállt, kergetődzött, mintha láthatatlan, apró rovarokra vadászott volna. Havazott. Legalább fehér karácsony lesz és fekete hűvöt — gondoltam akkor. De nem lett fekete a hűvöt, mert a sirályok ugyancsak röpködtek. A hideg egyre fokozódott s már-már attól lehetett tartani, hogy arányaiban felülmúlja az 1929. évi nagy hideget is. De alig párheti fagyoskodás után megenyhült az idő és a tavasz előszele lengedezett. Következett a szép március; virágba borította a fákat és tündérvésszerűvé varázsolta a hegyoldalakat s a száraz gyümölcsösöket, hogy a szeszélyes áprilisi időnek legyen mit elpusztítania. Most néha-néha — mint távoli reménysugár — a szürke felhők mögül elő-elcsillan a nap, mintha azt akarná mondani: ne féljétek, itt vagyok még, csak hogy éppen nem melegíték úgy, mint máskor ebben az időben! Majd ismét elbújik, elkésérítve az embereket. Talán szégyenli magát a vén bűnös? Vagy talán röstelli azt a sok kárt, amit korai melegével okozott? Jöjj már szép májusi Nap! Melegítsd fel az elsárgult növényeket és szórd sugaraidat erre a mostoha bolygódra, hogy a fázós, didergő emberek is fölmelegedhessenek!

*

Mikor az időjárás figyeltem, lelki szemeim előtt Magyarország szenvedésekkel teli történelme

vonult el. A párheti kemény hideg hasonlít a szabadságharcot követő évtizedekre. A koratavaszi szép napok, a virággal díszes fák és a madárdalok májusi éjszaka a virágbaborulás idejéhez. Mikor aztán az ország fejlődésnek indult, ráncszakadt a háború, majd utána Trianon, elpusztítva mindazt, amit oly sok vér és áldozat árán megszereztünk, felépíthettünk. És ez az idej nehezen érkezett tavasz is mennyire hasonlít a mi igazságunk tavaszához, de miként a télre mégis megjön a tavasz s miként a májusi éjszakát borító ködöt is elzavarták a felkelő Nap sugarai, úgy fog megjönni a mi Magyar Tavaszunk is, melynek felkelő Napja széttepi az igazságtalanság sűrű, szürke ködét s akkor azon a hajnalon is megszólal valamennyi harang és Alleluját zengünk a mi Urunknak.

KATONAI ISMERETEK.

Technikai újdonságok.

Az évek óta tartó nagy fegyverkezési verseny a haditechnikának — melynek fejlődési iránya változatlanul fölfelé ível — újabb lökést adott. A hadvezetőségek irányító tevékenységét az a gondolat uralja, hogy a háborúra való felkészülés alapja a technika által nyújtott lehetőségek korlátlan kihasználása, ezért háború esetén ily vonatkozásban bizonyára nem egy meglepetésben lesz része a harcoló feleknek. A köztudomásra jutott adatok közül néhányat az alábbiakban azon céllal ismertetünk, hogy lapunk olvasóinak tájékozottságát technikai téren is biztosítsuk.

*

A gépjárművek üveglaplakai erőszakos sérülésnél (összeütkezés, bedobás, lövés) a szerterepülő szilánkokkal veszélyeztetik a kocsiban ülők testi épségét. Ennek elkerülésére az egyik német gyár olyan üveget szerkesztett, mely külső behatásokkal szemben nagy mértékben érzéketlen, szilánkhatást nem vált ki és teljesen átlátszó. Ezeket a tulajdonságokat oly módon sikerült biztosítani, hogy gumianyagú ragasztószerszerrel több üvegréteget erősítenek egymás fölé. A kívánt ellenállást biztosítja egyrészt a gumianyag nagyfokú rugalmasságával és fékező hatásával, másrészt pedig az üveglapok különböző vastagsága és változó értékű rezgésszáma.

A közelmúltban Budapesten is látható volt egy luxusgépkocsi, melyet egy szomszéd állam uralkodója részére készítettek hasonló lövésbiztos üvegekkel.

*

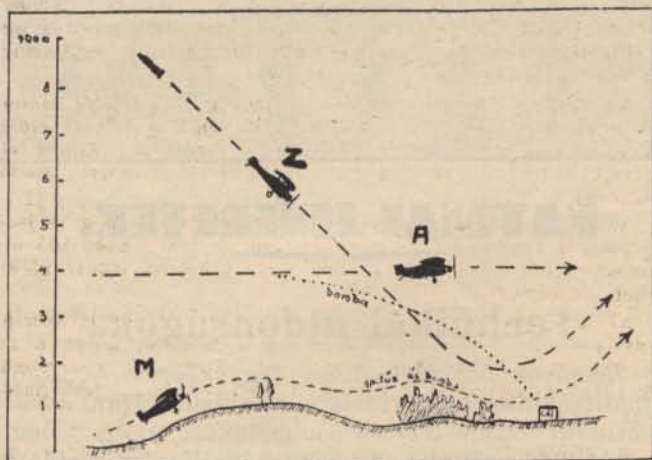
A legtöbb géppuskánál a cső hűtése levegővel történik. Egy bizonyos számú lövés leadása után a

cső kicserélése szükséges, mialatt tüzsünet áll be, mely az irányzó ügyessége szerint több-kevesebb ideig tart. A lövő a harc izgalmi közepette meg is feledkezik a csőcseréről, tovább tüzel az erősen felmelegedett csővű géppuskával, így a fegyver pontossága és hatása csökken és esetleg hasznavehetetlenné is válik.

Az olasz Scotti-gyár a géppuskánál a csőcserét úgy oldotta meg, hogy a géppuskába 3 csövet szerelt, melyek 30–50 lövés után a lövőtől függetlenül, automatikusan váltják egymást.

*

A repülők mély, alacsony és zuhanó támadásával minden csapatnak számolnia kell. Ezek a támadások különösen akkor kellemetlenek, ha a csapatot menet alakzatban érik, mert súlyos veszteségeket okoznak, késleltetnek és zavart keltenek. Ilyen esetben a csapat elsősorban és megbízhatóan saját fegyvereire van utalva.

1. ábra. Repülők támadási módja.
(M = mély; Z = zuhanó; A = alacsony.)

A csapat saját fegyverei azonban csak akkor tudnak eredményesen fellépni, ha gyorsan a támadás súlya által veszélyeztetett menetvonal szakaszra vonhatók. E feladat megoldásához a japánok a kínaiakkal vívott harcokban könnyű állványos golyószórókat használnak, melyeket motorkerékpárokra szerelnek.

*

A puskák kezdősebességének növelése állandó törekvése minden technikai szerkesztőnek, mert ezzel csökken az irányzék fontossága és növekszik a pártázó hatás. Ily vonatkozásban nagy jelentőségű a Gerlich által szerkesztett fegyver. Ennek ürmérete 7.7 m/m, súlya 5 kg, a lövedék súlya 8 gram, kezdősebessége 1800 m/másodperc (a jelenleg rendszeresített hadifegyverek kezdősebessége 700–900 m/mp.).

Ennek a nagy kezdősebességű lőszernek nagy a jelentősége a repülőelhárításnál (kisebb röp, idő és előretartás) és páncélos járművek leküzdésénél (nagy átütő képesség).

*

Újabban több hadseregben foglalkoznak kis harcokocsiknak (2–4 tonna) repülőgépen való szállításával. Ez úgy történik, hogy a harcokocsit a repülőgép törzse alá függesztik a futószerkezet fölé.

A harcokocsi személyzete a repülőgépen nyer elhelyezést. A rendeltetési helyre érve, a repülőgép leszállása után a harcokocsit a földre eresztik és menetképesé teszik.

*

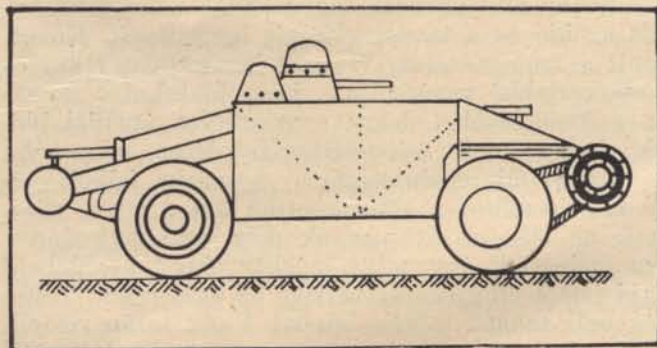
A repülők harc feladataikat, kivéve a hadművelleti felderítést, a tüzerrepülést és a kiterjedt nagy célok elleni bombázást, nagyobb magasságból különböző okok miatt nem hajthatják végre. Ezért a hadosztályok harcterületén a könnyű légvédelmi löveganyag mellett szükség van oly löveg típusra is, mely mozgékony, gyorsan tüzkész és az alacsony támadó repülők ellen is eredményesen tud harcolni.

Ezen kívánalmaknak legjobban a 3–4 cm-es gépágyú felel meg. A gépágyú többnyire gépvontatású, gumitömlős kerekekkel van ellátva. Úton a személygépkocsi sebességével mozog, a terepen pedig könnyen vontatható. A tüzkészültség elérése mindössze 30 mp.-t igényel. Úgy lövegtalpról, mint kerekekről egyaránt képes tüzelni. Szerkezeti berendezése egyes lövés és sorozattüz leadására képesíti. Tűzgyorsasága percenkint 120 lövés. Kiszolgálását 7 kezelőtűzer végzi. Lövedékének kezdősebessége 900 m/másodperc.

Működési körzete magasságban 3 km., szélességben 4 km. Lőszer érzékeny gyújtós, vagyis a legkisebb érintésre robban. A pálya megfigyelése végett a lőszer nyomjelző. A repülőgépet el nem találó lövedék 3.5 km. után önmagától robban, tehát a csapatban nem tesz kárt. Találati valószínűsége a kedvező adottságok következtében igen magas.

*

Korszerű harcokocsik építésénél a mozgás megoldását illetően többféle irányzat érvényesül. A harcokocsik zöménél a mozgás hernyólánc segítségével történik, egy kisebb részénél pedig a hernyólánc és a kerekes mozgás váltakozó alkalmazásával, illetve 6–10 kerék beállításával. Ily szempontból említésreméltó az amerikai Christie egyik újabb harcokocsijának szerkezeti megoldása. A harcokocsi súlya 2.2 tonna, hossza 4.3 m., szélessége 2 m., magassága 1.8 m., páncélvastagsága 8–14 m/m. Motora 240 lóerős. Sebessége keréken futva műúton előre 90, hátra 60 km., terepen lánchajtással 45 km.

2. ábra. Christie-harcokocsi.

A fenti harcokocsi fegyverzete egy 37 m/m-es ágyú és egy géppuska. Legénysége 3 fő. Az átállítás kerékajtásról lánchajtásra két percet igényel és ehhez a kezelőlegénységnek a harcokocsit nem kell elhagyni.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

35. kérdés. *Mit kell tudni a nyugdíjelölegről és a nyugdíjalományú csendőregyének közül kik kaphatnak ilyen előleget?*

Válasz. A nyugdíjelölegről az 1921:XXXII. t.-c. katonai nyugdíjtörvény 75. §-át módosító 5100/1924. M. E. számú rendelet V. fejezetének 14. pontja intézkedik. Az ennek mikénti végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket pedig a honvédelmi miniszter úrnak 56.813/4—1930. számú körrendelete tartalmazza. Megjelent ez a körrendelet teljes másolatban az 1930. évi 17. számú Csendőrségi Közlönyben is, a 76.183/VI—b. 1930. számú belügyminiszteri körrendelettel.

Az említett jogszabályok szerint a nyugdíj két évi összegig terjedhető kamatmentes nyugdíjelöleget csak azok kaphatnak, akik a katonai nyugdíjtörvény alapján állandó nyugdíjat élveznek. A csendőrségnél tehát az állandó nyugdíjalományba helyezett tisztok és hasonló rangúak, a legénységi állományba tartozó egyének közül (alhadnagytól lefelé) pedig azok, akik a katonai nyugdíjtörvény alapján, azaz 1934 január hó elseje után kerültek állandó nyugdíjalományba.

Nem részesülhetnek nyugdíjalományban a) a várakozási illetményekkel szabadságotlalt, b) a nem állandó, hanem időleges nyugdíjalományba helyezettek, c) akiknek nyugdíja bármilyen előjegyzett tartozással meg van terhelve, d) az 1912:LXV. t.-c. (polgári nyugdíjtörvény) alapján 1934 január hó 1-én, vagy ez előtt nyugdíjalományba helyezett legénységi állományú egyének, mert ezekre most is a polgári nyugdíjtörvény határozományai a mérvadók, e törvény pedig nem tartalmaz nyugdíjelölegről vonatkozó rendelkezéseket.

Nyugdíjelöleget csak gazdasági önállóság előmozdítására lehet engedélyezni: 1. már meglévő ipari vállalkozásba való betársulásra, de csak azon esetben, ha az ipari vállalat működése aktív; 2. ipari vállalkozások megindítására, de csak akkor, ha az előleget kérő iparigazolvánnyal bír, vagy ezt az előleg engedélyezése után saját nevére beszerzi; 3. mezőgazdasággal egybekötött vállalkozás megindítására; 4. gazdasággal egybekötött építkezésre; 5. gazdaságok felszerelésére és beruházására; 6. kereskedelem üzemeltetésére.

Adósságok törlesztésére, konvertálására, továbbá kizárólag lakás céljait szolgáló építkezésre vagy ilyen ingatlan megvételére előleg nem engedélyezhető.

A nyugdíjelöleget a kincstár érkeinek feltétlen biztosítása mellett a m. kir. honvédelmi miniszter ítéli oda és folyósítja, miután azt mint kincstári követelést a csendőrségi ellátási díjakat számfejtő m. kir. központi illetményhivatalnál előjegyezték.

A biztosítás módjai: a) jelzálog bekebelezés (tűzbiztosítással), b) életbiztosítás.

A nyugdíjelöleget iránti kérelmet a m. kir. belügyminiszter úrhoz (VI—b. osztály) kell címezni és előterjeszteni a nyilvántartó csendőrségi gazdasági hivatal útján. A kérelemnek tartalmaznia kell: a nyugdíjalományba helyezés évét és napját, a nyugdíjkorlat számát, — a családi (nőtlen, nős, elvált, ellátatlan gyermekek nemé és kora) és vagyoni (vagyon miből áll, állami kedvezmény, mint vitézi telek, O. F. B. által kiutalt házhely, dohánytőzsde, mozgóképszínház, stb.) viszonyok tüzetes ismertetését — annak pontos és részletes megjelölését, hogy a kért előleget a folyamodó mily célra kívánja fordítani és ezen célra hány havi nyugdíjelöleget kér (tehát nem összeget) s hogy a nyugdíjelöleget engedélyezése esetén a kincstárt mily módon (telekkönyvi bekebelezés, életbiztosítás) óhajtja biztosítani.

A kérvényhez nem kell csatolni sem hatósági igazolványokat, sem telekkönyvi kivonatokat, sem pedig életbiztosítási kötvényeket, vagy más okiratokat, hanem csak egy részletes költségvetést kell mellékelni a tervezett gazdasági önállósítással kapcsolatban várható kiadásokra nézve.

Az említett biztosítási iratokat csak akkor kell beküldeni, amikor folyamodó kérvényének elintézéséről értesítést kap és ebben felszólítják a biztosítási iratok felterjesztésére, ha részére a nyugdíjelöleget kiutalható.

A nyugdíjelöleget olyan kedvezmény, amelyre senki sem tarthat igényt.

Mivel ily célra csak csekély forgóteke áll rendelkezésre, amely nem elégséges valamennyi igénylő kielégítésére, ezért az összegesség érdekeinek szem előtt tartásával, a kérelmek elbírálásánál figyelembeveszik kérelmező anyagi viszonyait (a nyugdíj nagyságát, a már adományozott állami kedvezményeket, egyéb megélhetési forrásokat, stb.) családi viszonyait, egyébkénti érdemességét és azt, hogy az előleg olyan hasznos beruházásra adassék, amely az egyén önállóságát előmozdítani és jövő megélhetését tartósan biztosítani alkalmas. Kereskedelmi és ipari célokra nyújtandó előleg adásánál pedig azt vizsgálják, hogy az előleggel magának a jövőre nézve is biztos megélhetést és kereseti lehetőséget teremthessen.

Az előleg összege a törvényszerű nyugdíjnak kétévi összegét semmiesetre sem haladhatja meg. Lakáspénz, családi pótlék és esetleges sérülési pótdíj nem jön figyelembe.

Az engedélyezett előleg a kérelmezőnek, az általa megjelölt címre, hivatalból folyósítják. A visszafizetés (törlesztés) az előleg folyósítását követő legközelebbi havi nyugdíj folyósításától kezdve a havi nyugdíj legalább egyharmadát kitevő összeg levonásával történik.

Az előleget felvevő egyének az előleg felvételétől számított négy hónapon belül igazolni kell, hogy a felvett előleget a kérvényben meghatározott célra fordította. Ennek elmulasztása esetén az előleg visszafizetése azonnal esedékessé válik.

Az 1930. október hó 15-től 1937. évi június hó 12-ig terjedő idő alatt a nyugdíjelöleget folyósítása szünetel. Ezen idő óta azonban újból lehet ilyen előleg engedélyezése iránti kérelmeket előterjeszteni.

Az 1927. évi VI. törvényeink 26 §-ának g) pontja szerint a nyugdíjelöleget engedélyezése kérdésében nincs helye a m. kir. közigazgatási bíróság előtti eljárásnak, sem a kérelemnek helyt adó, sem a kérelmet megtagadó miniszteri határozat ellen.

36. Kérdés. *A gyanúsított a sértettől kerítésen történt át-mászás és baromfiól feltörése után 4 lúdát lopott. A sértett másnap tudomást szerzett arról, hogy a lopást ki követte el s feljelentést is akart tenni ellene, de a gyanúsított atyjának kérésére, aki megígérte, hogy a kárát meg fogja téríteni, elállt a feljelentéstől. Van-e bűnpártolás, tekintve, hogy a lopás hivatalból üldözendő bűntett; a sértett pedig azzal, hogy a gyanúsított ellen nem tett feljelentést, elősegítette, hogy a hatóság üldözése elől meneküljön.*

Válasz. A Btk. 374. §-a szerint: „Aki valamely büntett vagy vétség tettesének vagy részesének segítséget nyújt arra, hogy a hatóság üldözése elől meneküljön... stb.” bűnpártolást követ el. A törvény ama kifejezése, hogy „segítséget nyújt” azt jelenti, hogy az illetőnek valamit tennie kell ahhoz, hogy a büntett vagy vétség tettesét a hatóság üldözése elől megmentsse. Az egyszerű mulasztás (amilyen a jelen esetben a feljelentés megtételének elmulasztása) még nem bűnpártolás akkor sem, ha az olyan bűnselekményről van szó, amelyet a törvény kötelezően feljeleníteni rendel. (Az utóbbi esetben azonban a feljelentés elmulasztása külön, önálló bűnselekménnyé minősül.) Nem büntethető a feljelentést elmulasztott sértett akkor sem, ha a feljelentést egyenesen azzal a szándékkal mulasztotta el, hogy a gyanúsított ellen ne indulhasson eljárás, sőt akkor sem, ha emiatt az érdekeltektől vagy mástól anyagi előnyt (jutalmat) kért vagy kapott.

Hasonlóképpen nem követ el bűnpártolást, akinek olyan körülményről van tudomása, amely a gyanúsított bűnösségét bizonyítaná és tanuként nem jelentkezik (de ha az illető bűnselekményre feljelentési kötelezettség áll fenn, annak elmulasztása miatt a tanu is az illető törvényhelyen meghatározott bűnselekmény miatt felel).

Mihelyt azonban a gyanúsított nemcsak elmulaszt, hanem tesz is valamit azzal a szándékkal, hogy a tettes a hatóság üldözése elől meneküljön, a bűnpártolás már fennforog. Ha pl. ebben az esetben a sértett már feljelentést tett volna a csendőrségen a tettes ellen, de azt később visszavonta volna azzal, hogy lúdjai nem veszték el, vagy hogy a tettes nem a gyanúba vett egyén volt, vagyis, ha a tettes érdekében a

csendőrséget hamis előadással félrevezette volna, a személyi bűnpártolás már fennforogna.

A személyi bűnpártolásnak ilyen cselekvő módon való elkövetése igen sokféle lehet: megszőkötés, elrejtés, a csendőr félrevezetése, áruha szerzése vagy kölcsönadása, útiköltség adása, lebeszélés a feljelentés megtételéről vagy a feljelentés tételének megakadályozása, a bűnlejek megsemmisítése, megváltoztatása vagy elrejtése, hamis tanuvallomás a tettes javára (ha esküvel nem erősítették is meg), hamis okirat készítése a terhelt érdekében (okirathamisítással halmazatban), szabadságvesztés kiállása más helyett (ez közokirathamisítás is), stb.

Olyan személy, akinek az elkövetett büncselekmények üldözése hivatali vagy szolgálati kötelessége (pl. a csendőr) a bűnpártolást mulasztással is elkövetheti, ha t. i. a nyomozást és a feljelentést szándékosan és azzal a célzattal mulasztja el, hogy ezáltal a tettes a bünvádi üldözést elkerülje.

37. Kérdés. *A járőr három egyént közös csavargáson és kolduláson ér. Kettő közülük munkakerülés kihágása és közveszélyes munkakerülés miatt már két ízben voltak büntetve, a harmadik büntetlen. Együtt vagy külön-külön kell-e őket átadni és hova?*

Válasz. Azt a két gyanúsítottat, aki közveszélyes munkakerülés miatt már legalább két ízben büntetve volt (feltéve, hogy utolsó büntetésük kiállása óta két év még nem telt el), a járásbírósnak kell átadni, mert újabb cselekményük az 1913:XXI. t. c. 2. §-ába ütköző vétség. A kérdés csak az, hogy a harmadik (büntetlen) egyént is oda kell-e átadni, illetve, hogy az ő cselekménye a hivatkozott törvény 1. §-ába ütköző kihágás, amelynek elbírálása a rendőri büntetőbírósnak (főszolgabíró) hatáskörébe tartozik.

Ha együtt őrizetbe vett több gyanúsítottól van szó, a feljelentés és az átadás illetékességét az a körülmény határozza meg, hogy: tetteik tekintetében azok, akik együtt csavarognak, együtt koldulnak és a koldulás eredményén osztozkodnak? Mert ha tetteik, akkor valamennyit annak a bíróságnak kell átadni, amely az általuk elkövetett legsúlyosabb cselekmény elbírálására hivatott, míg ellenkező esetben, vagyis, ha őket a munkakerülés külön, önálló tetteiként tekintjük, mindenkit külön-külön kell átadni annak a bíróságnak vagy hatóságnak, amelynek hatáskörébe az illető gyanúsított vétsége vagy kihágása tartozik.

Ennek az elbírálásánál a csendőr mindenképp azt igyekezzék megállapítani, hogy a gyanúsítottak összetartoznak-e, vagy pedig csak úgy alkalmilag, véletlenül verődtek össze. Összetartozik pl. a cigánykaraván, amelyik állandóan együtt csavarog; összetartoznak a családtagok, vagy akik bizonyíthatóan hosszabb idő óta együtt csavarognak, létfenntartásukon közösen tevékenykednek; olyan módon koldulnak, amely közös közreműködésüket teszi szükségessé (pl. az egyik vaknak, nyomoréknak, a másik pedig az előbbi vezetőjének, gyámoltójának színeli magát) stb. Ilyen esetben az általuk elkövetett munkakerülést egy cselekménynek, a gyanúsítottakat pedig tetteik tekintetében kell tekinteni és — ha közveszélyes munkakerülés vétsége is fennforog — valamennyit a kir. járásbírósnak kell átadni, tekintet nélkül arra, hogy valamennyik cselekménye vétségé minősül-e vagy sem. Ilyen esetben ugyanis a tényállást rendszerint csak a tettesek együttes kihallgatásával lehet megállapítani, ami pedig késedelmes és nehézkes volna, ha a csendőr közülök egyeseket a járásbírósnak, másokat pedig a főszolgabírónak adna át.

Ez az eset azonban, amikor t. i. munkakerülőket tetteik tekintetében lehet tekinteni, nem fordul elő gyakran. Sokkal gyakoribb az olyan eset, amikor a csavargókat külön-külön gyanúsítottaknak kell tekinteni s ilyeneként feljelenteni és átadni még akkor is, ha a csendőr véletlenül együtt találta is őket. A munkakerülés ugyanis, legyen a munkakerülők száma egyébként bármekkora is, egyéni dolog, egyéni cselekmény; egy munkakerülést keften nem is követhetnek el úgy, mint pl. lopást vagy csalást. Köztudomású azonban, hogy az országúton, szállásokon, menedékhelyeken ismeretlen csavargók összetalálkoznak, egymáshoz csatlakoznak, együtt koldulnak, de csak néhány napig; aztán újra szétválnak s többé talán nem

is hallanak egymásról. Nem volna helyes az ilyen véletlenül összeverődöttket közveszélyes munkakerülésben tetteik tekintetében együtt csapart, mert a valóságban nem tartoznak össze. Ilyenkor tehát valamennyit külön-külön kell feljelenteni és átadni oda, ahova tartozik. Csak felesleges munkát okozna a csendőr, ha minden együtt talált csavargót akkor is a járásbírósnak adná át, ha közülük csak egyiknek a cselekménye vétség, a többié közigazgatási kihágás; a járásbírósnak az utóbbiakat ügyis átkísértetné a főszolgabíróhoz.

Az elmondottak természetesen csak olyan esetre vonatkoznak, amikor a gyanúsítottak csavargáson, illetve közveszélyes munkakerülésen kívül egyebet nem követtek el. Ha egyéb büncselekményt is elkövettek (pl. közösen loptak), akkor már az általános szabályok szerint tetteik tekintetében kell őket tekinteni.

38. kérdés. *A nyugállományú csendőregyének özvegyei közül kik és mikor válthatják meg özvegyi nyugdíjukat?*

Válasz. Az özvegyi nyugdíj megváltása szempontjából különbség van az özvegyek között, aszerint, hogy a polgári, vagy katonai nyugdíjtörvény hatálya alá tartoznak-e, továbbá, hogy tisztí-, vagy legénységi özvegyről van-e szó?

A csendőrtisztí özvegyek közül nyugdíját csak az válthatja meg, aki az 1912:LV. t. c. (polgári nyugdíjtörvény) alapján 1934 január hó elseje, vagy ez előtti idő óta már özvegyi ellátásban részesül.

Az özvegyi nyugdíj megváltásának két esete lehetséges.

1. Az özvegy kérelmére a miniszter megengedheti az özvegyi nyugdíjnak egy összegben való megváltását abban az esetben, ha a férj halálának napjától legalább egy év már eltel, ha az özvegy minden további igényéről lemond és ha közhatalmi bizonyítvánnyal igazolja, hogy korához és egészségi állapotához képest még két évig élhet. Az olyan özvegy, akinek még nevelési járulék élvezetében álló, vagy a szabályszerű életkort még el nem ért gyermeke van, özvegyi nyugdíjának megváltását csak a gyámhatóság jóváhagyásával kérheti. Szabályszerű életkor alatt tisztí gyermekeknél a 24 éves, legénységi egyének gyermekeknél a 16 éves kort kell érteni. A megváltási összeg nem lehet nagyobb a megváltandó özvegyi nyugdíj és az özvegy által utóljára élvezett lakáspénz két évi együttes összegénél. A megváltás összegét a csökkentett nyugdíj és csökkentett lakáspénz alapulvételével állapítják meg.

A kivételes özvegyi nyugdíjat nem lehet megváltani.

A megváltott özvegyi nyugdíjat még akkor sem lehet újból folyósítani, ha az özvegy hajlandó lenne a megváltási összeget visszatéríteni.

Az özvegyi nyugdíj megváltását a miniszter csak figyelemmel érdemlő esetekben engedélyezheti, arra tehát az özvegynek nincsen feltétlenül igénye. Gyakorlat szerint a miniszter csak akkor engedélyezi az özvegyi nyugdíj megváltását, ha az özvegy helyhatóságilag igazolja, hogy a megváltási összeget olyan vállalatba fekteti, mely előreláthatólag jövedelmez annyit, mint amennyi az özvegyi ellátása, illetve előreláthatólag biztosítja az ő és a gyermeke megélhetését.

Az özvegyi nyugdíj megváltás iránti kérelmet a belügyminiszter úrhoz (VI—b. osztály) címezve, a nyilvántartó csendőr gazdasági hivatalnál kell benyújtani és csatolni kell ahhoz az elhalt férj halotti anyakönyvi kivonatát, a közhatalmi orvosi bizonyítványt, az előző bekezdésben említett helyhatósági bizonyítványt és ha szabályszerű életkort még el nem ért gyermek is van, a gyámhatóság jóváhagyó határozatát.

2. Abban az esetben, ha az özvegy újból férjhez megy, az újból férjhezmenetel napjától számított egy éven belül kérheti özvegyi nyugdíjának a megváltását, ha magyar állampolgárhoz megy nőül. Ha külföldihez megy férjhez, nyugdíj megváltásnak nincsen helye.

Az újból férjhezmenetel napjától számított egy évi határidő eltelte után az özvegyi nyugdíjat többé nem lehet megváltani, hanem azt fenntartják esetleges újabb özvegyiség esetére.

A megváltási összeget az özvegyi nyugdíj és az özvegy által utóljára élvezett lakáspénz két évi lakáspénz együttes összege képezi. A megváltott özvegyi nyugdíjat újabb özvegyiség esetén még akkor sem lehet újból folyósítani, ha az özvegy hajlandó lenne a megváltási összeget visszafizetni. A fenntartott özvegyi nyugdíjat újból kell folyósítani, ha az özvegy a második férje után is özvegyiségre jut, vagy ha a

Ki tudja?

Mi a doping?

második férjjel kötött házasságát a bíróság jogerős ítélettel felbontotta és pedig a második férj halála napját, illetőleg a házasság felbontását kimondó határozat jogerőre emelkedésének napját követő hó elsejétől kezdődőleg. Az újból férjhezment özvegynek a nyugdíjmegváltás iránti kérvényéhez csak a házassági anyakönyvi kivonatot és a férjének magyar állampolgárságát igazoló okmányt kell csatolnia. Egészségi állapotát nem kell igazolnia és gyermek esetén a gyámhatóság hozzájárulása sem szükséges.

Ha az újból férjhezment özvegy, akinek az első férje után járó özvegyi nyugdíja fenntartatott, a második férje után is igényt szerez özvegyi nyugdíjra és újból özvegyiségre jut, a két özvegyi nyugdíj közül részére csak az egyik, még pedig a magasabb összegű nyugdíj illetékes.

Az olyan tiszti özvegy, aki a katonai ellátásról szóló 1921. évi XXXII. t.-c. hatálya alá tartozik, vagyis akinek az özvegyi ellátásra való igénye 1934 január hó elseje után nyílt meg, özvegyi nyugdíját egyáltalában, tehát sem újbóli férjhezmenetel esetén, sem egyébként nem válthatja meg.

A legénységi állományú egyének özvegyei közül az, akinek férje a polgári nyugdíjtörvény hatálya alá tartozott, szintén e nyugdíjtörvény alapján kapja ellátását és özvegyi nyugdíjának megváltására nézve ugyanazok a szabályok vannak érvényben, mint amelyek a polgári nyugdíjtörvény alá tartozó tiszti özvegyek nyugdíjának megváltására vonatkoznak. Tehát az 1. és 2. esetben említették reájuk is mérvadó. A katonai nyugdíjtörvény hatálya alá tartozó legénységi özvegyek, tehát azok, akiknek özvegyi ellátásra való igénye csak 1934. évi január hó elseje után nyílt meg, csak újbóli férjhezmenetel esetén válthatják meg nyugdíjukat a 2. pont alatt foglaltak szerint.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Furcsa indítókok.

Írta: SIPŐCZ JÓZSEF tiszthelyettes (Miskolc).

I.

A fonyi őrs 1933 április 22-én a miskolci nyomozó alosztályparancsnokságnak írásban jelentette, hogy április 14-én éjjel Ehmann Kelemen* fonyi lakos, tanítót ismeretlen egyén az ablakhoz hívta, s amikor a tanító az ablakhoz lépett, arra az ablakon át egy eredménytelen lövést tett. Ezt az esetet az őrs csak április 21-én tudta meg bizalmasan, mert a tanító elhallgatta.

Az alosztályparancsnokság az őrs támogatására Mészáros Mátyás tiszthelyettest polgáriruhában, engem pedig egyenruhában vezényelt ki.

Ehmann Kelemen tanító a kikérdezése során előadta, hogy 1933 április 14-én a délelőtti órákban felesége a gyermekekkel elutazott az egyik távoli községbe szülei látogatására. A lakásban egyedül maradvá, 21 órakor lefeküdt. Úgy 24 óra tájban, hálószobájának udvarfelőli ablakát valaki megzörgette és bekiáltott: „Tanító úr, jöjjön ide!”, mire ő az ablakhoz ment. A befelé nyíló ablakszárnyakat kinyitotta s amikor az ablakszárnyak között függő

vászonzüggönyt fel akarta engedni, az ismeretlen kívülről egy eredménytelen lövést tett rá és azután elszaladt. A lövésre ő úgy megijedt, hogy a szobából reggelig ki sem mert mozdulni. Előadta továbbá, hogy a husvéti ünnepekre való tekintettel nem tett az esetről feljelentést, mert a lakosság nyugalma nem akarta zavarni.

A helyszínelés során megállapítottuk, hogy a lövedék, a lakás udvarfelőli ablakával szemben állva, a jobboldali ablakszárny alsó üvegfiókjának középrészén hatolt be. Átütötte az ablakszárnyak között lógó vászonfüggönyt, majd a belső, földig érő, egymásra hajló csipkefüggönyöket is és a lövedék a mennyezet gerendájába fúródott.

A tanítóval bemutattattuk, hol állt a lövés pilanatában. Ennek során láttuk, hogy a bemutatott helyen, vagyis a belső nyitott ablakszárnyak között nem állhatott, mert akkor a lövedék eltalálta volna, viszont a belső csipkés függönyöket ezen helyzetben, vállaival eredeti helyzetéből elmozdította, holott azok a természetes állásukban lettek átlóve és pedig mindegyiknek a széle középrészen ott, ahol egymásra hajolnak.

A gerendából egy 7.65-ös pisztolyból kilőtt lövedéket vettünk ki. A tanító azt adta elő, hogy neki fegyvere ninesen. A puhatolás során megtudtuk, hogy engedély nélküli Frommer pisztolya van.

Bár a tanítónak több haragosa volt, a helyszíni adatokból megállapítottuk, hogy a tanító nem mondott igazat. Úgy gondoltuk, hogy vagy saját maga lőtt be az ablakon, vagy másvalakivel lövetett be. Viszont az indítóokot hosszas találgatások után sem tudtuk elgondolni.

Amikor tanu igazolta, hogy a tanítónak tényleg van pisztolya, az összes rendelkezésünkre álló adatokat elébe tártuk és felszólítottuk, hogy mondja meg az igazat. Hosszabb küzködés után a 7.65-ös Frommer pisztolyát, valamint az előzőleg a helyszínen meg nem talált töltényhüvelyt előadta és beismerte, hogy ő saját maga lőtt be az ablakán azért, mert a községben a gyermekek tanítása körül támadt nézeteltérésekből kifolyólag több haragosa van, akik állandóan ellene voltak. Úgy gondolta, hogy ezzel a tettevel haragosaiban szánalmat gerjeszt maga iránt és nem bántják tovább.

II.

1937 december 10-én az ónódi őrs telefonon jelentette az alosztályparancsnokságnak, hogy december 3-án özvegy Noé Jánosné ottani lakoshoz tolvajkulccsal ismeretlen tettes behatolt és onnan 10 drb új női inget, egy bőrlevéltárcában 150 pengő készpénzt és egy ezüst férfi óraláncot, mindössze 207 pengő értékben ellopott.

Özvegy Noé Jánosné a kikérdezése során előadta, hogy december 3-án 9 órakor elment a piacra. Eltávozása előtt a konyha ajtaját kulccsal bezárta és a kulcsot magával vitte. Aznap háromnegyed 11 órakor a piacról hazaérkezve, a konyhaajtó zárjában vastag drótból készült tolvajkulcsot talált. Mivel gyermekesínyre gondolt, a tolvajkulcsot kivette a zárból és az udvaron eldobta, majd a bezárva talált ajtót kulcsával kinyitotta és bement a konyhába. Kevés idő elteltével, amikor az utcafelőli szobájába bement, látta, hogy a záratlan fiókoszekrény 2 felső fiókja ki volt húzva. Jobban körül-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

nézett és megállapította, hogy a felső fiókban két szalaggal összekötve volt 10 darab új női ingét, az ingesomag közepén volt 3 fiókos bőrlevéltárcát, a bőrlevéltárcában 1 darab 100 pengőst, 1 darab 50 pengőst és 1 ezüst férfi óraláncot, rajta egy iránytűvel, ismeretlen tettes ellopta.

Az esetről feljelentést tenni egyáltalán nem is akart, mert gyanúsítani nem tudott senkit és szerinte a tettést úgy sem lehet megállapítani. A történeteket többeknek elbeszélve, az egyik fűszerkereskedő beszélt rá, hogy csak tegyen feljelentést. A feljelentése ezért késett.

A helyszínelés alkalmával a konyha ajtajának zárját az egyik kovácsal leszereltették, azonban a zárban tolvajkules nyomai nem látszottak.

Az eldobott tolvajkulesot az udvaron, tüzetes átvizsgálás ellenére sem sikerült megtalálni, noha özvegy Noéné a helyet is megmutatta, hogy hová dobta.

A részletes kikérdezés során özvegy Noéné azt adta elő, hogy a 10 darab inget 1937 május havában vette Miskolcon egy előtte ismeretlen üzletben. Az üzlet hollétét sem elmagyarázni, sem bemutatni nem tudja. Azt, hogy az ingek megvoltak, más tanúval sem tudja igazolni, mert nem mutatta senkinek.

Az ingekre vonatkozólag özvegy Noéné barátnője, Nemes Emma előadta, hogy ő mindennapos özvegy Noénénél, de nincs arról tudomása, hogy 10 darab inget vett volna, noha az eddig, akármilyen ruhadarabot is vett, mindig megszokta neki mutatni annál is inkább, mert ő szokta a ruháit megvarrni. 1937 nyarán varrt neki 1 darab új inget. Ezen kívül csak 6—7 darab használt ingét ismeri. A lopás szerinte nem történhetett meg.

A levéltárcára és óraláncra vonatkozólag özvegy Noéné azt adta elő, hogy azt férje Amerikából hozta és pedig a láncot az órával együtt. Férje 1935

tavaszán elhalt és elhalálozása után néhány nap múlva az órát sógorának, Rácz Kálmán onódi lakosnak lánc nélkül, 10 pengőért eladta, míg a láncot megtartotta emlékébe.

Már a röviden levezetett nyomozás során is éreztük, hogy a lopás nem történhetett meg, viszont a lopás színlelésére indítóokokat nem találtunk. A lakás betörés ellen biztosítva nem volt és a színlelésből más előnyt sem láttunk özvegy Noéné javára.

A pénz meglétét vagy megnemlétét tisztázni nem lehetett, mert özvegy Noénének férje elhalálozása után néhány ezer pengő tartozása maradt. Úgyanilyen összegnek megfelelő ingatlant adott el, tehát több pénz fordult meg a kezén.

Úgy gondoltuk, hogy a lovat is kötéllal szokták eladni. Ez talán vonatkozik az órára is. Feltettük, hogy a lánc ott lehet, ahol az óra.

Rácz Kálmánt, anélkül, hogy valamit tudott volna az esetről, részletesen kikérdeztük. Rácz elmondta, hogy nagybátyja még életében neki ígérte az amerikai órát. Amikor nagybátyja elhalt, másnap sógornőjétől, özvegy Noé Jánosnétól az órát, rajta az ezüst láncsal, a lánccon egy iránytű diszítéssel 10 pengőért megvette. Az órát a láncsal együtt a járőrnek meg is mutatta és átadta. Előadta továbbá, hogy elhalt nagybátyjának ezen az órán és lánccon kívül más órája és láncsa nem volt.

Az óraláncot előzően olyan részletességgel leírta, hogy a leírás után pontosan rá lehetett ismerni.

A beszerzett adatokat özvegy Noéné elé tártuk, az óraláncot neki felmutattuk. Ezek hatása alatt Noéné beismerte, hogy az egész előadása valótlan volt. A lopást azért állította be, mert a községben többen tartoznak neki kisebb-nagyobb összeggel a többszöri felszólításra sem hajlandók fizetni, hanem várakozásra kérik. Úgy gondolta, hogy elhíreszteli a betörést, megsajnálják és az adósok tartozásait kifizetik.

Összes szükségleteiket

gond nélkül szerezhetik be e lap olvasói a székesfehérvári „Gondúzó“

bevásárlási rendszerével!

45 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget ● 1 helyen jelent fizetési kötelezettséget ● Az állandó, havonta megújuló továbbvásárolhatóságával ● Szerezze meg a „GONDÚZÓ“ vásárlási igazolványát, díjta'annul bocsátja rendelkezésére a központi iroda.

**Székesfehérvár,
Kossuth-utca 8.sz.**

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

**„TAKARÉKOSSÁG“
R.-T. DEBRECEN**

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE
110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlás jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

Előadását ellenőriztük és megállapítottuk, hogy tényleg többen tartoznak neki.

Rablási eset nyomozása.

Írta: CSONTOS IMRE tiszthelyettes
(Gyöngyössolymos).

III.

1935 július 8-án 19 órakor Csiba Antal jászkiséri lakos a következő panaszt tette a jászkiséri őrön.

1935 július 8-án a reggeli órákban kocsin elment Pély községben ökreinek legelőt biztosítani. Mivel Pély község határába ki kellett mennie, így csak 16 óra tájban tudott Pélyről visszaindulni Jászkisér község felé. Amint Pély községet kb. 4 km. távolságra elhagyta, az úton egy kocsi jött vele szembe. A kocsin öt férfi ült és amikor egymás mellett elhaladtak, az öt férfi a kocsiról gyorsan leugrott, kettő a lovak kantárszarát megragadta, a másik három pedig ütőszerszámokkal nekirohant és pénzt vagy életet követelt tőle. Mivel pénzét nem volt hajlandó átadni, támadói egyike egy kocsilöccsel úgy fejen sujtotta, hogy eszméletlen állapotban terült el a kocsiderékban. Amikor az eszméletét visszanyerte, támadói már elmenekültek. A patkóalakú pénztárcáját üresen a kocsi mellett találta meg. Emlékezte szerint kb. 4–5 pengő váltópénze volt és azt rabolták el tőle. Mivel nem tudta, hogy a támadói merre menekültek, így azonnal az őrre hajtott. Személyleírást a támadóiról csak annyit tudott adni, hogy cigánykinézésűek voltak és valószínűleg vásárról igyekeztek hazafelé.

Csibának a homloka felett olyan súlyos sérülése volt, hogy még az irodában is elszédült és így részletesen ki sem lehetett kérdezni, hanem az orvoshoz küldtem el.

Július 8-án Jászládány községben volt országos vásár, így az volt a nézetem, hogy a rablást tényleg vásáros cigányok követhették el, kik Pély vagy Kisköre irányában menekültek el. Ezért nyomban értesítettem a pélyi őröt, én pedig az ügy nyomozására Barta Mihály törzsőrmester, őrsparancsnokhelyettesel szolgálataba vezényeltem magam. Mivel jó út volt, kerékpáron még azon az éjjelen összejártuk a sértett által megnevezett utakat és azokat a községeket, ahol a tetteseket fel lehetett tételezni, de sem a mi gyors járásunk, sem pedig a fényi őr értesítése nem vezetett eredményre, sőt még a helyszínt sem tudtuk megállapítani, illetve megtalálni és így még a hajnali órákban visszamentünk Jászkisérrre.

Mivel Csiba reggelre jobban érezte magát, vele együtt mentünk kocsival a helyszínre.

Itt jegyzem meg, hogy Csiba Antal 45 éves, 150 hold földdel rendelkező gazda és mivel adóssága nincs, őt tartják a jászok leggazdagabb emberének. Ezenkívül teljesen józan életű, Istenfélő és a családjával a legjobb egyetértésben élő ember. Két tanyáját portyáztuk és őt személyesen is ilyennek ismertem.

Csiba a helyszínt egy vakdülőben mutatta meg, hová csak búzaföldön keresztül lehetett jutni. Ezért a földeken kocsinyomot kerestem, de nem találtam. Arra a kérdésre, hogy miért jött ezen a vakdülőn, előadta, hogy arra is van 5 hold lucernája és azt akarta megnézni, azonban a kocsi nyomát ő sem tudta megmutatni. Így a helyszínből nem tudtuk megállapítani semmit, csupán a sértett játszott a le az esetet, de ahogy az adatokat rendeztem, sehogyszem tudtam összeegyeztetni a cselekmény elkövetésével.

Tanakodás közben láttam, hogy 3 arató a helyszíntől 200 méterre lévő búzatáblában dolgozik. Mivel ott már kereszteteket is láttam, azt gondoltam, hogy azok már a tegnapi nap is ott arathattak. Ezért a járőrtársamat és Csibát a helyszínen visszahagytam, én pedig az aratókhoz mentem, akik előadták, hogy a tegnapi nap is ott voltak kb. 19 óráig,

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszeremért legmesszebbmenő jóállást vállalok.

Alapítottok
1875.

NEUBART SÁNDOR

Órás és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

ÍRÓGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jóállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. esendőség tagjainak árendemény és kedvező fizetési feltételek

BÚTORT Steiner és Franknál

Kedvező fizetési feltételek! **RAPOSVÁR, FŐ-UTCA 12**

A legegyszerűbb és legolcsóbb, kivitel elsőrendű minőségben. Jutányos árak.

A két

elválaszthatatlan!

de azon a vakdülön sem a sértettet, sem pedig olyan kocsit nem láttak, amelyen 5 egyén utazott volna. Ezeknek az előadásából megállapítottam, hogy a cselekményt nem a panaszos által megjelölt helyen követték el. Visszamenve a bizonyítékok elébetárása mellett kikérdeztem Csibát, hogy nem téved-e és hogy nem volt-e ittas állapotban, amire eddig még gondolni sem mertem. Csiba ekkor azt mondotta, hogy lehet, hogy nem ezen az úton volt a rablás és egyben egy, a helyszíntől kb. 300 méterre lévő, másik utat nevezett meg, azt, amely Pélyt és Jászkiért összeköti. Azt a leghatározottabban tagadta, hogy ittas lett volna, különben sohasem szokott szeszestalt inni.

Amikor a másik helyszínre érkeztünk, észrevettem, hogy Csiba kezd idegessé válni és a cselekmény elkövetését sem tudta már olyan összefüggően elmondani, mint azt az este elmondotta. Amikor az utóbbi helyszínen is bemutatta a cselekmény elkövetését, arra kért, hogy ne nyomozunk már tovább, mert a tettesek már ki tudja hol járnak.

Az utóbbi helyszíntől 100 méterre volt egy tanya, hol a tanyabeliek előadták, hogy 8-án állandóan odahaza voltak, de ott semmiféle verekedést nem láttak, ezt egy kis libapásztor még azzal erősítette meg, hogy ő a helyszín közelében legeltette a libákat és ő sem látott ott verekedést.

Fentiekből már biztosra vettem, hogy a rablás nem történt meg, de a súlyos sérülést nem tudtam magamnak megmagyarázni, mert ha a kocsiról leestett volna, akkor a lovaiban is kár esett volna, de ezeken sem lehetett semmit sem látni. Csibát figyelmeztettem, hogy mondjon el mindent őszintén, mert az alibijét fogom megvizsgálni és ha alaptalanul állítja a rablást továbbra is, akkor nagyobb baj lesz. Mivel Csiba még mindig megmaradt előbbi állítása mellett, elindultunk Pély községbe, itt azonban nem sok dolgunk akadt, mert a pélyi őrsön Csiba félrehívott és beismerte, hogy nem igaz, hogy kirabolták. Pélyen megittasodott és hazafelé menet a kocsin elaludt. Az esteli órákban valaki felköltötte. Álomittas állapotban hirtelen leugrott a kocsiról és az ismeretlen egyén után futott a kocsikörül. Eközben a kocsioldal rúdjának szaladt és a homlokát akkor sértette meg. A rablást azért állította be, mert a családja és a község lakossága előtt szégyelte bevallani az igazat.

Ezt igazolta 5 utólag kikérdezett tanu is.

Nem minden arany, ami fénylik, mondja a közmondás és nem minden igaz, amit a feljelentő vagy a sértett mond, erre viszont a kriminálisztikai tapasztalat tanít. A leírt esetek három érdekes indítókot ismertetnek, amelyek egyébként becsületes embereket arra készítettek, hogy megnevezett bűncselekményért valótlán feljelentést tegyenek. Minél több ilyen indító okot ismer a nyomozó csendőr, annál könnyebb a helyzete a nyomozásnál, annál nehezebben tudják félrevezetni, falhoz állítani.

vitéz KAZY ANTAL csendőr

HŐSI HALÁLT HALT 1938 JÚNIUS 6-ÁN
Foktő községben, mikor egy tolvajszövetség elvetemült tettesét iparkodott kézrekeríteni. A gyilkos, Való István nemcsak bűnei károsultjait, három falujabeli embert ölt meg, hanem a község kisbíróját is, miután előzőleg Kazy csendőrt agyonlőtte.

Kegyetlen ítéletet tartott, az isteni ítélőszék előtt felelni fog érte. Mi itt búcsúunk vitéz Kazy Antal csendőr bajtársunktól, aki fiatal, a hivatásnak nekilendült életét elvesztette hivatása alatt.

Emlékét hőseink között őrizzük!

A prónayfalvai temetőben hantolták el vitéz Kazy Antal csendőrt június 7-én előljárói, bajtársai, vigasztalhatatlan hozzátartozói és a környék meghatározó nagy részvéte mellett.

Gazdászati tisztifolyam vizsgája. Június 8-án vitéz Doóry László, a m. kir. csendőrség felügyelője mellé beosztott tábornok elnöklése alatt tartották meg a csendőr gazdasági tisztjelöltek vizsgáját. A vizsgabizottság tagjai: vitéz Torzsay Lénárd ezredes, a tisztitanfolyamok parancsnoka, vitéz Poltáry Vilmos alezredes, a m. kir. belügyminisztérium VI-c. osztályvezető helyettes, vitéz Bálky József alezredes, a m. kir. belügyminisztérium VI-b. osztályvezető helyettes és Balassa Nándor miniszteri számvevősegi I. osztályú főtanácsos. A tanfolyam hallgatói: Markó Jenő eml. hadnagy, Szűts Mátyas, Ugray Dániel, Fintá László eml. zászlósok és Bánházy Tibor kpvj. őrmester voltak, akik mindnyájan sikeresen vizsgáztak. A vizsgát megszemlélte vitéz Falta László altábornagy, a m. kir. csendőrség felügyelője is.

Rádióelőadás a csendőrségről. Folyó hó 17-én 17 órakor nemes Suhay Imre altábornagy előadást tart a csendőrségről.

Emléktábla-leleplezés volt június 6-án a hévizi „Horthy Miklós” csendőrségi gyógyházban, amelynek falán most már márványtábla hirdeti, hogy az üdülőt vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter, vitéz Szinay Béla tbk., a m. kir. csendőrség felügyelője és vitéz Doóry László ezr., a belügyminisztérium VI-b. osztályának vezetője idejében építtették és adták át rendeltetésének. Az emléktáblaleleplezésen jelen volt vitéz Doóry László tbk., a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez beosztott tábornok, Szűtsy Imre ezredes, a belügyminisztérium VI-b. osztályának vezetője, a gyógyházba beutaltak és hozzátartozóik. Szűtsy Imre ezredes leplezte le az emléktáblát, megemlékezve azokról, akik a gyógyház létrejötté körül érdemeket szereztek, elsősorban vitéz Doóry László tábornokról és köszönetét fejezte ki mindazok nevében, akik a gyógyházban egészségükben javulást, felfrissülést szereztek. A leleplezés után a gyógyházban társasbéd volt.

TÁMOGASD

HANGYA

SZÖVETKEZETET, MERT EZZEL

magad és családod

JÓLÉTÉT MOZDÍTOD ELŐ

Közúti baleset. Csorján István kecskeméti közlekedési őrsbeli őrmester június 5-én szolgálaton kívül, egy bérelt motorkerékpárral az árokba fordult, combtörést és vállficamodást szenvedett. Súlyos, de nem életveszélyes sérülésével a budapesti I. számú honvéd és közrendészeti kórházba szállították.

Fegyverhasználatok. A németkéri őrs állományába tartozó Bolvári András szolgálatban nem álló csendőrt Léner József és Loffer József németkéri lakosok az utcán megtámadták. Léner ököllel fejbesújtotta a csendőrt, aki a további támadás megállítására végezt kardját használta. Léner fején és nyakán könnyebb sérülést szenvedett. Bolvári csendőr sértetlen maradt.

Nagy Zsigmond mikepércsi őrsbeli csendőr, Oecska községben hat napi szabadságát töltötte. Június 6-án Vásárosnamény utcáján verekedők szétválasztása közben kardot rántott. Miközben a verekedőket igyekezett szétválasztani, a dulakodó csoport mellett állott Aranyosi István községi éjjeliőrt véletlenül oldalba szúrta. A sérülés 20 napon alul gyógyul.

Csendőregyén megebesítése. A hercegfalvai őrs állományába tartozó Szekeres Lajos I. őrmester és Süveg Mihály próbacsendőrből állott járőr június 6-án negyedegy óra tájban Nagyvenyim szőlőhegyen verekedés miatt táncmulatságot oszlatozott fel. A verekedők közül Kovács Ferenc zsebkésével hátszúrta Süveg próbacsendőrt. A sérülés 8 napon belül gyógyul. A tettest az őrs elfogta.

Hajduszoboszlón a gyógyfürdőben gyógyulást kereső csendőregyének pormentes, árnyas helyen lakást és teljes ellátást kaphatnak kedvezményes áron Király Antal ny. csendőrtiszthelyettesnél, Hajduszoboszló, Bánomkert-Teruszlak.

Dicséretet: A pécsi IV. kerület parancsnoka dicséző okirattal látta el: Kovács István X. lovastörzsőrmester, v-at, mert 1937. évben elkövetett 3 rendbeli lopás, ezzel kapcsolatos ergazdaság és okirathamisítás tetteseit, igen szakszerű, leleményes és fáradtságot nem ismerő nyomozás során kiderítette és az igazságszolgáltatás kezére juttatta. — A székesfehérvári II. kerület parancsnoka — a m. kir. repülő időjelző vezetőség

3. ale csoportparancsnokságának értesítése alapján — a felsőgallai őrs parancsnokának és legénységének dicséző elismerését fejezte ki, mert néhai Bakó (Bender) Lajos lü. ellenőr hősi halálával kapcsolatban kötelességén messze túlmenően segítségére volt a kiszállott bizottságnak nehéz munkájában.

Pintér Imre lü. számvivő főmester (Pápa, Repülőtér) szolgálati idejét szeretné igazoltatni, amihez szüksége lenne a következők címére: Takács Vince, János István tiszthelyettesek, Lukács Péter, Szöllősi Ferenc és Sulka János törzsőrmesterek. Kérjük olvasóinkat, hogy ezeknek a bajtársaknak figyelmét hívják fel erre.

Eladó, Budapesten, XIV., Tapló-utca 3. szám alatti egy-szobás, hálófülkés, részben alapincézett, adómentes, előkertes családi ház villamos, autóbusz és piac közvetlen közelben. Ára 9.500 pengő. 6—7000 pengővel átvehető, a többi törleszthető. Érdeklődni lehet a helyszínen, vagy Budapest, I., Bőszörményi-út 21, Mádi György tiszthelyettesnél.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani). Dél József ny. thts. Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz., Fekete Imre ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-u. 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — Papp Ferenc ny. törzsőrmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet körút 35.) kappanfarokból különleges gondtal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakaszparancsnok: A szegedi V. kerületben: Nagygyörgy Bálint tiszthelyettes.

Új őrsparancsnokok: A budapesti I. kerületben: Kiss István II. és Perlaki Ferenc tiszthelyettesek, Békefi József törzs-

MAGYAR KÖNYVNAP 1938

EGYIK LEGNAGYOBB SIKERE :
DARVAS JÓZSEF

A TÖRÖKVERŐ

Hunyadi Jánosnak, a nép igazi vezérének, az Európát mentő hősnek és a küzdő-vívódó embernek életregénye. A korabeli zaklatott magyarság külső és belső küzdelmeinek monumentális korrajza egykori illusztrációkkal, térképpel.

Könyvnapi ára: fűzve P 4.80
kötve P 6.50

DANTE

tól **ig**

mindent vásárolhat meg
bizható minőségben, legkedve-
zőbb fizetési feltételek mellett

a TRIBON
RT - NÁL
BUDAPEST ÜLLŐI UT 14

örmester v.; a székesfehérvári II. kerületben: *Pálvölgyi Sándor, Salamon József és Szalkai Ferenc* tiszthelyettesek, *Horváth Nándor, Nagy Imre I. és Erdélyi Bálint* törzsrömester v.; a debreceni VI. kerületben: *Szondi István* törzsrömester v.

Rádióállomás csoportparancsnoki kinevezés: *Tassányi István* tiszthelyettes a pécsi 4. és *Bodolai Kálmán* tiszthelyettes a miskolci 7. rádióállomás csoport parancsnokává kinevezett.

Előléptek. A székesfehérvári II. kerületben: *örmesterré: Fülöp Gyula* csendőr; a miskolci VII. kerületben: *örmesterré: Tóth Gyula és Várhelyi Pál* csendőrök.

Véglegesített a szegedi V. kerületben: *Bolla Károly* próbacsendőr; a miskolci VII. kerületben: *Kiss József II.* próbacsendőr.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: *Molnár János II.* törzsrömester *Börzsönyi Máriával* Szombathelyen, *Csonka János* törzsrömester *Stelner Erzsébet* Rajkán, *Tölgyes Gábor* örmester *Katona Jolánnal* Cegléden, *Kádos Mihály* örmester *Németh Eszterrel* Mezőtúron, *Nyitrai József* tiszthelyettes *Jármer Mária-Teréziával* Ujpesten, *Róka János* törzsrömester v. *Nyerges Erzsébet* Gödöllőn; a székesfehérvári II. kerületben: *Barcza Sándor* törzsrömester v. *Sebestyén* Idával *Celldömölkön*, *Farkas István I.* tiszthelyettes *Bankovics Erzsébet*tel *Oroszváron*, *Pálfy János* törzsrömester *Szabó Annával* Csepregen, *Takács Sándor II.* törzsrömester *Németh Rozáliával* Enyingen, *Fülöp József* törzsrömester v. *Szórádi Jankával* Szilben és *Bajnok József* tiszthelyettes *Facsini Etelka-Borbálával* Békéscsabán; a szegedi V. kerületben: *Füzes István* örmester *Lantos Emiliával* Mindszenten, *Kovács Péter* örmester *H. Kovács Ilonával* Nagymajláthon és *Szatmári Sándor* örmester *Komlósi Ilona-Máriával* Szegeden.

Családi hírek: Született: a budapesti I. kerületben: *Bognár Mihály* törzsrömester v. feleségének *Gyöző-Elemér* fia, *Venyike Sándor* törzsrömester feleségének *Mária-Terézia* leánya, *Gyimes Márton* tiszthelyettes feleségének *Gyöző* fia; a székesfehérvári II. kerületben: *Mariska György* százados nejének *Erzsébet-Margit* leánya, *Gál Domokos* alhadnagy feleségének *Zoltán-László* fia, *Babos József* törzsrömester feleségének *József* fia, *Vida Imre* tiszthelyettes feleségének *Ibolya-Gizella* leánya és *Molnár Pál* örmester feleségének *Pál-János* fia; a pécsi IV. kerületben: *Kiss Lajos I.* törzsrömester v. feleségének *Livia-Judit-Mária* leánya, *Jeles Ferenc* törzsrömester v. feleségének *Róza-Rózsa* leánya, *Kovács György III.* törzsrömester feleségének *György* fia, *Barna János* tiszthelyettes feleségének *Mária-Róza* leánya, *Ungi Zsigmond* tiszthelyettes feleségének *Anna-Katalin* leánya és *Tót Lajos II.* törzsrömester feleségének *Mária-Piroska* leánya; a miskolci VII. kerületben: *Harangi Mihály* tiszthelyettes feleségének *László-István* nevű fia, *Uti József* örmester feleségének *Zoltán-József* fia, *Ferenczi Márton* tiszthelyettes feleségének *László-János* fia, *Soós István I.* tiszthelyettes feleségének *Tibor* fia, *Agócs Vince* örmester feleségének *Jolán-Eva* leánya, *Tóth János VII.* tiszthelyettes feleségének *Erzsébet* leánya és *Zrinyi Zsigmond* törzsrömester feleségének *Miklós* fia.

Halálozás. *Bondor Imre* nyugállományú tiszthelyettes 1938 május hó 7-én Tóváros községben meghalt.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átészolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónnal „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utónyomatni. A nyomdai korrektúrákat mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőnk különnyomatait közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszámba szerint köteles elkészíteni. Minden hozánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyegyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, névének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrség”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és

20 Modern BÚTOR-házak
KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VIII. BAROSS-UTCA 42

44 éve a világot uraló eredeti angol The Champion kerékpárokat havi P. 20.— és saját készítésű kitűnő Royal Star kerékpárokat 180.—P-érthavi 14.—P. részletre, **kerékpáralkatrészeket** NAGYBANI GYÁRI ÁRBAN.

LÁNG JAKAB ÉS FIA
kerékpárgyároskereskedés, Budapest,
VIII., József-körút 41. Képes árjegyzék ingyen. Alapítva 1869.

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgyár Rt.
Bowden fékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

Elismerten megbízható minőségű és kivitelű
BÚTOR- és KÁRPITOSÁRUK,
reklamier, fotelok, paplan és gyermekkoosi

Braun Zsigmond cég
Szombathely, Erzsébet királyné-u. 17

LEGKEDVEZŐBB FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Kerékpári

a kitűnően bevált, legnagyobb strapát is kibíró „Turán” gépünket gyári garanciával 12 havi részletre szállítjuk a csendőrség tagjainak. **PANNONIA, VI., HAJÓS-UTCA 15.**

nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei évi 10 P előfizetési díjat fizetnek. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösztörményi-út 21. szám.”

Békefi Az 1938. évi IV. törvényeikkbe foglalt tűzharcos törvény kimondja, hogy tűzharcos minden magyar állampolgár, aki a világháborúban teljesített arevonalbéli szolgálat alapján Károly-csapatkeresztet kapott. Ezt kell tehát elsősorban megszereznie. A megszerzés módozatairól az előjárásánál vagy az örsön tájékoztatást kap.

Özvegy csendőr. 1. Életkora és özvegyisége miatt nősülés iránti kérelmét hogyan adhatná be. Alig egy hónapja halt meg a felesége s már van jelöltje? Ne hamarkodja el ezt a dolgot. Ha özvegy édesanyja eltarthatása végett akarna újból asszonyt a házhoz, akkor is gondolja meg, kit választ, nem szerencsejáték a házasság. Kérjen engedélyt a kintlakásra, körülményei bizonyosan méltánylásra találnak előjárójánál. 2. Új kérvényénél nem veszik, nem is vehetik figyelembe, hogy első kérvénye elintézésére esztendőig várt. A szolgálat miatt elsősorban, aztán egyéb körülmények miatt ilyen helyzetben mások is voltak, vannak és lesznek. 3. Nem értjük, mire gondol, amikor azt írja: ha kérvényem elintézésére parancsnokaimon kívül valamely más és magasabb személy hivatott dönteni, kérem azt is tárgyalni... Nem értjük sehogyszem. Van a csendőrnek más valakije a parancsnokain kívül, aki személyes ügyeiben dönt? Legyen nyugodt, hogy előjárójának alárendeltjeikről való gondoskodása ép olyan szigorú kötelesség, mint Önnek — a szolgálata. Másokhoz pedig sohasé forduljon.

vitéz Erdélyi alhdgy. Köszönjük az értékes képeket, a műzeumnak átadtuk. Így kellene mindenkinek cselekednie, kerésgélni, kérdezősködni, egyszóval utánajárni, mert csak így kaphatjuk meg értékes emlékeinket. A mieink azok és más nem jár utána, nem is érdeke.

Faluszéle. Premeditál, Ibolya, Regéci vár. Tigris. Lexikonban felelünk.

Kézdi. Helyszüke miatt a telepítési törvényt nem tudjuk ismertetni. Állomáshelyén könnyen megszerezheti az 1936. évi

törvénytárból a XXVII. törvénycikket, amelynek 1. §-a, 44-49. §-aiból az Önt közelebről érdeklő dolgokat megismerheti. Ha azután a továbbiakban szüksége van támogatásunkra, készségesen segítünk.

Pintér lü. számvivő. Mai híreink között eleget tettünk kérésének. A továbbiakban az anyakönyvi lapjáról kérjen tájékoztatást a salgótarjáni népgondozó-kirendeltségtől. Irja meg mindazt oda is erre vonatkozólag, amit nekünk.

Igal. Akadályja nincs.

Babajutott. A hozzánk írt levél első és utolsó bekezdésében irtakat foglalja kérvénybe, amelyet a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) címezzon. Igazolassa a szanatóriummal, hogy felesége milyen betegséggel, mennyi ideig volt ott kezelés alatt s ez éveken át mennyibe került. Ajánlatos, ha a háztartásában élő sógornője munkaképtelenségéről is csatol hatósági igazolást. Csak az utóbbira kell bélyeg. Az előjáráságon megmondják: mennyit.

Mementő. Sor kerül erre is, foglalkoznak a gondolattal.

Arad. Teljes részletességgel ismerjük az Ön esetét, sajnos, nem lehet segitenünk. Ön még segíthet, ha kemény akarással azon lesz, hogy elkerüljön hasonló eseteket. Ön bizalommal írt meg mindent nekünk, ez jogosít fel arra minket, hogy figyelmeztessük: életpályája ez, megmaradása és haladása az Ön igyekezetétől függ s igyekezetének ott kell megnyilvánulnia, hogy az előírásokat betartva, hasonló helyzeteket elkerül. Egyenes tiszta út a katonasember útja, ne felejtse el soha. Nehéz napok elé néz, de Önnek meg kell birkóznia azokkal, ez az Ön érdeke legelsősorban.

Vitakozó Újsász. 1. Akik 1931. július 1-e után jutottak nyugállományba, azoknál a pótdíjat beszámítják. 2. A szabályozás az 1925. évi 24. Cs. K.-ben közölt 7000/M. E. rend. 74. pontjában megtalálható. Az örsön nézze meg.

Lovas örs. A Cs.—20. határozványok 159. pontja szerint a különféle adókat úgy kell fizetniük, mint a magángazdálkodások fizetik. Az 1932. évi Csendőrségi Lapok 682. oldalán „Közgazdálkodások” jellege alatti üzenetünk szolgáljon tájékoztatásul.

I. I. törm. Nincs büntetendő cselekmény.

Niagara. A Cs.—20. határozványok 17. pontja szerint kell eljárni az Ön esetében és nem a 26. pont szerint. Igénye van a napibetétje visszatérítésére a 29. pont értelmében.

Valamikor. A három életmentés bátor szívű ember eselekedete. Gratulálunk. Mért hallgatott eddig velük? Jelentse be

IRÓGÉP (WANDERER—CONTINENTAL)
ALKATRÉSZ, KELLÉK, TÖLTŐTOLL, IMÁKÖNYV STB.

DUKESZ PAPIRKERESKEDÉSBEN
égt. ZALÁN FERENC
SZOMBATHELY FŐTÉR

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel!

MERCEDES ÍRÓGÉPEK

LERAKATA. TELEFON: 27—33.

Elismerten megbízható szaküzlet. ALKATRÉSZEK, KELLÉKEK, JAVÍTÁS, KARBANTARTÁS
A csendőrség tagjainak áruudomány és kedvező fizetési feltételek.

PÉCS

DEÁK-U. 2.

KARDOBJT ÉS MÁR FELSZERELÉSI CIKKET
SZERZSE BE KÖZVETLEN

Kardnikkelezést, aranyozást, ezüstözést olcsón végzük.

PERLIK JÁNOS

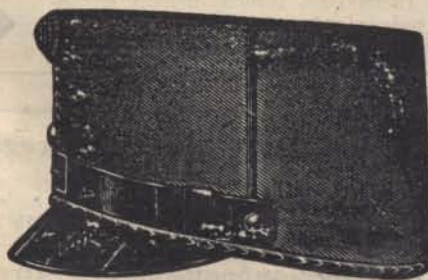
CSENDŐRSÉGI ÉS KATONAI FELSZERELÉSI ÜZEMTÖL
PESTSZENTIMRE. (Postafiók)

BÚTORT LEGJOBBAN az évtizedek óta kizismert

BOG-MIL

bútoráruházban VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 43. vásárolhat (Báthory-utcával szemköst).

Hálószobák, ebédlők és kombinált bútorok nagy választékban. — Olcsó árak! — Kívánatra fizetési kedvezmény

Pannonia

egyenruházati és felszerelési cikkek nagyraktára
Budapest, VI., Hajós-utca 15. szám. Telefon: 1-205-46.

Új szabályszerű társasági sapkák, elsőrendű minőség, a legszébb kivitelben, ezüst díszítéssel
P 6'—
selyem díszítéssel „ 5'80
selyem bélyessel „ 6'60

Mindennemű posztók, fehérneműk, kesztyűk, kardok (ezek nikkelezése is) és az összes ruházati felszerelések.
Az összes csendőrségi nyomtatványok és irodaszerek.

Kecékpác

12 havi részletre

közvetlen tisztí elöljárójának, aki módot fog találni arra, hogy Ön kellő elismerésben részesüljön.

M. B. Maglód. A felelősség kérdésében nem foglalunk állást. A kivizsgálás bizonyára megtörtént s a bíróság megállapításaihoz nem szólunk hozzá. Apja perelhet, de annak kimenetele igen bizonytalan. Levélben senkinek se írunk, a bélyeget viszont lapunk javára írtuk.

Csoványos. Hadiárva. Emlékezem. A bolgár háborús emlékéremre való igényjogosultság kereteit a 18.226/eln. 8. H. M. 1938. számú rendelet kibővítette. Erre vonatkozó rendelkezés a legközelebbi Csendőrségi Közlönyben megjelenik, most ismertetésül annyit közlünk, hogy: *fehércsikos* szalagon viselendő emlékérem is van most már, amelyet azok viselhetnek, akik a háborúban vagy a háború után a hadsereg vagy az ország érdekében különös érdemeket szereztek. Ezt az érmet viselni lehet. A *feketecsikos* szalagon viselendő érmet megkaphatják a háborúban elesettek, eltűntek vagy a háborúban szerzett sebesülésük következtében elhaltak szülei, hadiözvegyei és hadiárvai, továbbá a háború után elhaltak szülei, özvegyei és árvái, ha az elhalt jogosult lett volna a háborús emlékéremre. Utóbbiak nem viselhetik az érmet, az előbbieket igen. Várja meg a Cs. K.-ben megjelenő rendeletet.

Kerepesi őr. A Kistarasán lakó Kapala Józsefet kérjük értesíteni, hogy az 1931. évi III. t.-c.-ben tárgyalt igényjogosultsági igazolványa ügyében részletes tájékoztatást adni nem tudunk, mert nem ismerjük azokat a feltételeket nála, amelyeknek megléte alap az igazolványra való jogosultságának. Ugy látjuk, nincs tájékozva részletesen, figyelmébe ajánljuk az 1931. évi Csendőrségi Lapok 286. oldalán közölt cikket. Levélben senkinek se válaszolunk, a 20 filléres bélyeget lapunk javára írtuk.

Nyiló akáé. Budapest, I., Attila-körút 6/8. alatt lakik.

Gárege. A leírt esetben a gyanúsított a következő bűncselekményeket követte el: 1. az útkarparó megütése hatóságilag közeg elleni erőszak vétsége (1914:XL. t.-c. 2. §. 2. bek.); 2. a megütés ezenkívül és a szidalmazás: becsületsértés (1914:XL. t.-c. 4. §. 2. bek.); 3. a névbemondás megtagadása: ható-

ság elleni kihágás (Kbtk. 43. §.); 4. a jobboldalon hajtás: közlekedési kihágás (közl. kodex 3. §.); úgyszintén a kocsi-tábla hiánya is (104. §.). A statisztikai adatokban a bűncselekményekre vonatkozóakat (előfordult, kiderített) mindenik bűncselekményre vonatkozóan külön-külön kell feltüntetni; a gyanúsítottokra vonatkozókat azonban (elfogottat, feljelentettet) csak egyszer és pedig csak a legsúlyosabb bűncselekménynél. A többenél a gyanúsított adatainak helyére nullát kell írni. Pl. Hatósági közeg elleni erőszak (1914:XL. t.-c. 2. §.) E.—1, K.—1, E.—1, F.—0. Becsületsértés: E.—1, K.—1, E.—0, F.—0, stb. Hogy a feljegyzett nullák félreértést ne okozzanak, a tevékenységi kimutatásban jelzőszám és láb jegyzet alatt meg lehet jegyezni: „Ebből 1 eset halmazatban”. — 2. Lekszikonválaszt kap.

Tigris. A Szut. 248. pontja felsorolja a szolgálatokat, amelyek után szolgálati órát lehet felszámítani. Ezek között a távbeszélő ügyeleti szolgálat nem szerepel, ez után tehát általában nem lehet szolgálati órát felszámítani. Azért nem említi az utasítás a távbeszélő ügyeletet, mert ezt őrskön általában nem kell tartani. Ha rendkívüli viszonyok között távbeszélő ügyelet tartását rendelik el, azt elsősorban a napos végzi; más csendőr kirendelése esetén nincs akadálya, hogy ezért ugyanannyi szolgálati órát kapjon, amennyi a szigorú készség után jár, vagyis az eltöltött idő egyharmadát. 2. Az irányadó, hogy mit rendelt el az őrparancsnok. Ha az őrparancsnok azt parancsolta, hogy a távbeszélő ügyeletet felszerelten kell tartania és nem szabad lefeküdni, akkor felszerelten tartja és nem fekszik le. A helyes eljárás ilyenkor is, máskor is az, hogy az ember úgy teljesíti a parancsot, ahogy kapta.

Molnár törzsőrmester. Andor Kornél számv. aligazgató címe: Budapest, II., Hunyadi János-u. 13.

Varga Alajos eső. Riese. Lehet.

KÉZIRATOK. — FÉNYKÉPEK.

Kapitányság. A kontárbírósról már van cikkünk, megjelenés után hozzászólásokat szívesen veszünk.

Füzes. A felajánkozást köszönjük, látatlanban nem mondunk senkinek semmit, az csak természetes. Elolvassuk valamennyit, előre jelezzük, hogy költői hajlandóságú önkéntes munkatársaink száma: óriási.

Perei eső. Nem sikerült.

Árad. Csendőr tárgyú képeket kértünk.

Telep thts. Úgy, ahogyan van, nem közölhetjük. A kérdés még nem kialakult, máshol is foglalkoznak vele, — amint tudja — s ha együtt vannak a hozzászólások, akkor foglalkozunk közelebbről a közlés kérdésével s ott az Ön anyagát is felhasználjuk.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161
EZÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-161

Fotélagyak, paplanok, vashútorok, futószőnyegek, fehérneműváznak, ruhaszövetek. „Barom” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőröknek részletre is

Mogyoróssy Hangszermester

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen.

49 ÉV ÓTA
FENNÁLLÓ CÉG

MÁRER

UTÓDA

EGYENRUHÁZATI
INTÉZETE

BUDAPEST

VIII., BAROSS-TÉR 9. SZ.

TELEFON: 139-528

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

Szakképzett egyenruhászabóság

Zúg az erdő.

(Regény.)

(22)

Írta: NYÁRY ANDOR.

— Hogy helyettem hajnalban mást állítat az akasztófa alá... Azt mondta!

— Azt mondta, — szepegett Mária és hirtelen könnybe-lábadt a szeme. — Pár perccel előbb bilinesbe verve ment Szabó Márton. Itt vitték a katonák az ablak alatt. A felesége sírva kísérte... Mezitláb ment utána a három kis gyereke a hóban.

Kétségbeesett sírásra fakadt:

— Felakasztatja!... Megöleti... Árvaságra hagyja a gyermekeit. Özvegységre a feleségét! Óh, Istenem!... Nincs neki semmi bűne. Olyan ártatlan, mint a ma hullott hó. Meg kell halnia. Akasztófán pusztul, mint a gyilkos. Csak azért, mert egy románnak így hozza a kedve. — Leborult az ágyra és hangosan jajveszékelt:

— Mindennek én vagyok az oka! Én rontottam el mindent. Ha menni hagytalak volna a levéllel, nem történt volna semmi! És most ártatlan emberek vére hull miattam. Özvegyek sírnak. Árvák átkoznak. — Kínosan fetrengett.

— Ezért akartam elemészteni magam! Nem birtam a lelkem háborgását. Éreztem, hogy minden megváltozna, ha én

nem lennék. Szabó Márton azért áll holnap hajnalban az akasztófa alá, mert én vagyok. Úgy húzta valami a kezemet, hogy fogjam meg a poharat és emeljem ajkamhoz és igyam meg. Milyen jó lesz. A lelkem elcsendesedik és holnapra vastagon belepi síromat a hó...

Behunyta szemét, pillanatra elhallgatott, mintha már ott volna, ahova olyan mohón vágyott, aztán megragadta a legény karját:

— Nem szabad engednünk, hogy Szabó Márton elpusztuljon!

Gáspárra nézett, a szava elállt, rémülten felsikoltott. Jász Suba Gáspár lehunyt szemmel állt előtte, az arca fehér volt, mint a fehér virág, a melle lihegett, akadozott, belekapaszkodott az ágy támlájába és ide-oda ingott, mint a szétlőtt vert bokor.

Mária szavai mázsás kalapácsütés volt szívére, ezer és ezer tövis, amelynek szűrő hegye beletörött a szívébe és most marja, szúrja a lelkét, hogy a gyötrelmekbe majdnem beleőrül és nem tudja, mit kellene tenni és nem tudja, mit csináljon. Az egyik oldalon az élet, a boldogság, a szerelem mosolyog feléje, a másik oldalon a sötétség, a nehéz gyász, száz és száz magyar szomorú múltása, vér, könny, iszony, fekete átok, apátlan panasz, férjtelen bű és a holnapi akasztófa, amelynek tövében szomorú szemrehányással áll az ártatlan Szabó Márton és néz és vár és meg se mozdul és az akasztókötél egykedvű unalommal lóbálódik a feje fölött... Irgalmas Isten! Mária sikoltása belehasított a lelkébe, mintha vilamosáram ütötte volna meg, összeremegett, a szemét felnyitotta és mélyet lélezett:

— Ide hallgass, Mária!

Mária visszafojtotta keble zihálását.

Jász Suba Gáspár fehérre vált arcára lassan visszaszállt a szín. A melle lihegése megszűnt, már nem ingott, mint a szétlőtt vert bokor, lázas szemében megcsillant az elhatározás és megfogta Mária kezét:

— Elmész a parancsnokhoz.

Mária megrettent, beszélni akart, de a legény leintette:

— Csitt!... Most én beszélek.

Hangjában olyan féktelen erő remegett, hogy Mária bele-sápadt.

— Elmész a parancsnokhoz, — ismételte a legény.

Mária önkénytelenül visszalépett, rettenetes gyanu szakadt a lelkére.

— Aztán? — suttogta borzalommal.

Modern,
tökéletes
felszerelés

szükséges tartozéka a kicsi nagy teljesítményű, gyorsan működő fényképezőgép. Ez a

KODAK
Retina

mely most részletre vásárolható. Részletárjegyzéket és ismertetőt díjmentesen küld:

KODAK LIMITED
B U D A P E S T I F I Ó K J A
BUDAPEST, V., BÁTHORY-U. 6.

— Megmondod neki, hogy elfogadod az ajánlatát... megnevezed az összeesküvőket.

Mária megtántorodott:

— Gyilkosa legyek a testvéreimnek!... Te akarod ezt!... Te!...

Lángvörösré gyult az arca és büszkén felkapta a fejét:

— Soha!... Inkább elpusztulok! Arulója nem leszek a nemzetemnek!

Jász Suba Gáspár a leány elé toppant:

— Ne kiabálj! Meghallják a szavadat.

Máriából kitört a magyarsága, megrázta fejét és keményen belenezett Gáspár szemébe:

— Nem bánom! Hallja meg mindenki! Ha kell, a kapu elé állok és úgy kiáltom világra a magyarságomat. Nem félek. Magam kerestem az előbb a halált. Miért jöttél! Miért nem engedted meghalni!

Mély szemrehányás izzott a hangjában:

— Legalább nem tudtam volna meg, hogy Jász Suba Gáspár árulója lett a nemzetének.

Jász Suba Gáspár megragadta a leány kezét:

— Mária!

Melle a pattanásig megfeszült, lihegve nézett Máriára s pár pernyi időbe került, amíg annyira lecsillapult, hogy beszélhetett.

— Megvádoltál, — kezdte dacos fájdalommal, — Ha más mondta volna a szemembe azt, amit te most a szemembe vág, nem élt volna még egy percet!

Mélyet lélezett és akadozva lihegett:

— Töled elviselem. Mert szeretlek... Még így is szeretlek, hogy hazaárulónak nevezted. Fáj a szavad. Jobban fáj, mintha tüzes parázzsal égettél volna a szívembe. Azt hittem eddig, hogy ismersz. Azt hittem, te megbízol bennem. Azt gondoltam, ha megvet mindenki, te akkor is mellettem leszel. Megvédelmeznél a rágalmazók ellen. Ez adott erőt a cselekvésre... Sokszor már úgy volt, hogy nem bírom tovább. Rád gondoltam, az erőm visszatért és mentem tovább a kijelölt úton. Mintha rózsákon jártak volna lábaim. Nem éreztem a tövist. Bizalmad elvette fájdalmamat.

Keserűen sóhajtott:

— Idáig jutottam... Így vagyunk!

Lassan lehajtotta fejét.

Mária nem szólt, kemény büszkesége elszállt, mint játszó gyermek kezében a gyermeklánc pelyhe, nem maradt más a szívében, csak a szerelem, a százszeres erővel felszakadt, elfojtott, bűnbánó szerelem, amely édes remegéssel várja a vezeklés pillanatát. Meglendiült a karja, szárnyat bontott a vágy, s mint tövéről hullott virág, halomba roskadt a legény elé:

— Bocsáss meg!

És sirt, zokogott, mintha könnyeivel akarná kimosni szívéből a pillanat emlékeit. Jász Suba Gáspár lehajolt, két erős karjával megfogta a vonagló testet, felemelte s amikor már talpra állította, a két ember összenézett.

A két szempár megvillant. A karok meglendültek s a kimondhatatlan szerelem hosszá, édes, szótalan ölelésbe futt.

Egy láthatatlan kéz belenyúlt a két szívbe, kimarkolta onnét a bánatot, fájdalmat s mintha semmi sem történt volna, Gáspár elkezdte a beszédet ott, ahol az indulat megszakította:

— Bizol bennem?

— Isten után benned bizom, Gáspár.

— Akkor elmész a parancsnokhoz és megnevezed az összeesküvőket.

Mária ajka megrándult:

— Mindenkit?

— Mindenkit, akit csak ismersz... Ez az egyetlen mód, hogy megszabaduljunk mi is, az összeesküvők is és Szabó Márton is.

Mária összeremegett úgy érezte, mintha egy hideg kéz megérintette volna arcát.

Jász Suba Gáspár észrevette a leány remegését:

— Ne félj, — simogatta a leány arcát, — Pár perc még, aztán szabadok leszünk. (Folytatjuk.)

Kinek sikerült mégis?

Elmondhatjuk, hogy talán az erre a pályázatra érkezett pályamunkákat olvastuk a legnagyobb örömmel. Nemesak az ezekben ismertetett szép esendőri munkák olvasása keltette bennünk ezt az érzést, hanem az is, hogy annyi munkaszere tetet, kitartást, leleményessé get és bizakodást mutattak meg pályázóink a legnehezebb esendőri munka, a kiderítetlen esetek utólagos tisztázása terén. Mindennél ékeesebben igazolják ezt a püspökladányi őrsről beérkezett pályamunkák, mert itt az őrsparancsnok irányítása, igazi esendőri munkája juttatta eredményhez egyenként és összesen is az őrsöt: nem is egy esztendő alatt 49 kiderítetlen esetből 27-et tisztáztak és juttatták ezek tetteseit az igazságszolgáltatás kezére.

BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok, kárpitozott bútorok, szőnyegek, kepengék, 6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK

KAUFMAN A. ÉS TÁRSAI

Budapest, II, Margit-krt. 52
Telefon: 1-525-36.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezkesedik.

SZAVATOLT VÍZMENTES TISZTI CIPŐK és CSIZMÁK

Sí- és vadászcipők elsőrendű anyagból MÉRTÉKSZERINT IS KAPHATÓK

IFJ. TERNÓCZKY JÁNOS
„TURÁN” sportcipőüzem

Budapest, VI., Podmaniczky-u. 49. T.: 122-353
A KATONAI SPORTISKOLÁK SZÁLLÍTÓJA. SZAKSZERŐ JAVÍTÁSOK.

CSABAI
(CSICSKÓ)
és GERICCS

polgári és egyenruha-szabók. Mindennemű katonai cikkek raktáron. Kijűntetve: Miniszteri elismeréssel, ezüstéremmel és aranyoklevéllel. KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 33. szám. Pontos, megbízható kiszolgálás. Méltányos árak. Kedvező fizetési feltételek. A m. kir. csendőrség szerz. szállító.

MERCEDES IROGEP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:
V., Nádor-utca 15.

IROGEP BEHOZATALI RT.
Budapest, V., Nádor-u. 24.

FEHÉRNEMŰ és más ruha munkálatok legelőbbsen be-
mérésreható kedvező fizetési feltételek mellett
cégnél, Budapest,
FEKETE József VII., Izabella-u. 34.

Az őrsparancsnoké, *Jánosfalvi Ferenc tiszthelyettesé* tehát a jutalom. Jutalmat küldöttünk még a *püspökladányi őrsnek* magának is: lovascsendőr-járórt ábrázoló festményt. Megdícsérjük a következők munkáit: *Aranyi Imre* tórn. (Püspökladány), *Bánföldi György* cső. (Püspökladány), *Benedek Lajos* thts. (Kemeese), *Bérczes János* tórn. (Szajol), *Böjthe Albert* alhdgy. (Abony), *Csató József* tórn. (Méhkerék), *Dobos György* thts. (Poresalma), *Hegyesi Sándor* tórn. (Szabadszentkirály), *Illés Mihály* tórn. (Bihartorda), *Kemenes István* őrn. (Bihartorda), *Kerepesi Antal* cső. (Jánoshalma), *Kiss Miklós* thts. (Debreceen), *Kolozsi Sándor* tórn. (Kemeese), *Kövágó Imre* őrn. (Cibakháza), *Németh Sándor II.* tórn. (Andoés), *Pomázi Károly* tórn. (Törtel), *Rajna László* cső. (Abony), *Székely Sándor* őrn. (Alsódabas), *Varga József IV.* tórn. (Igal), *Vámos Bálint* tórn. v. (Püspökladány), *Várnagy András* thts. (Abony), *Végső Mihály* thts. (Pácín).

A pályamunkákat, melyek igen sok és hasznos tanulságot tartalmaznak, tanulságos nyomozásokként közölni fogjuk.

Járjon túl az eszén.

(Pályázat)

A gyanúsított védekezése közben nem riad vissza a csendőr félrevezetésétől sem s ha ez sikerül, öröme kettős. A félrevezetés egyik módja a különféle fortélyok, csalafintaságok. Aki pl. süketnek vágy betegnek tettetni magát, aki a csendőr kérdéseire mindig „tessék?”-kel felel, annak mind az a célja, hogy időt nyerjen a feltett kérdésre adandó válaszához, vagy hogy elnyújtsa a kikérdezést s ezzel a nyomozást is, aminek további következménye a részesez meneküléséhez vagy a bűnjelek elrejtéséhez időt nyerni. Ezeket a csendőr csak akkor győzedelmeskedik, ha ismeri a fortélyokat.

Ilyenek leírására hirdetünk pályázatot, amely akkor lesz hasznos, ha minél több ilyen ismerünk meg. Mi rajta leszünk, hogy azokat ismertessük, természetesen a legtöbb ilyen csalafinta eljárás ismertetőjét jutalmazni fogjuk.

Pályázatot csak a legénységi állományúaktól fogadunk el. Pályázatunk határideje: 1938. augusztus 1.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelezőlapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

BADACSONYI

PARTI VILLASORBAN déli fekvésű 333□ öles elépíthetetlen pazar kilátással bíró

FEKETE MIKLÓS

Keszthely. Helikon liget.

VILLATELEK

Négyezer pengőért eladó.

ÓRA, ÉKSZERNEMŰ, AJÁNDÉKTÁRGYAK

»KRONOSZ«

óra- és ékszerkereskedelmi r. t.

BUDAPEST, IV., ESKÜ-ÚT 3. SZ.

RÉSZLETFIZETÉSI KEDVEZMÉNY!

Katonai térképek, szolgálati könyvek

-1éle könyvkereskedés

GRILL GERGELY R. Rt.-nál

Budapest, V. ker., Dorottya-utca 3. sz.

Szabályos János csendőr.

(Pályázat.)

Valódi nevét nem írjuk ki. Mindig azt hangoztatta, hogy ő úgy ismeri az előírásokat, mint pap a bibliát, ezért nevezték el a bajtársak Szabályos Jánosnak. Vele történt, amit alább leírunk.

Tanukihallgatásra idézték bűnygyben. A bíróság folyosóján várt. Mielőtt szólították volna, végignézte magát még egyszer: cipője ragyog, nadrágja jólvasalt és feszes, a talpalló jól kihúzza, kardja hüvelye fényes, mint az ezüst, kalapja tolla dús; minden rendben. Szóltatták. Belépve a terembe, összecsapta sarkait és meghajtva magát, jelentkezett:

— Nagyságos elnök úr, alázatosan jelentem, idézésére megjelentem.

A bíró megköszönte a jelentkezést és a kihallgatás befejezése után azt mondta neki:

— Köszönöm, hazamehet!

— Alázatos tiszteletem! — felelte barátunk. Kiment és egyenesen a bírósági kezelőirodába ment, ott lebélyegeztette menetleivelét és sietett a városba. Kerékpárt akart ugyanis venni s vonata indulásáig erre még telik az időből.

A kereskedő készségesen adott neki kipróbálásra kerékpárt. Barátunk élvezettel pedálozott, bár még nem tudott egészen jól s ennek volt következménye, hogy sok görbülés közben egy gyermekét majd elütött. Akkor vette észre, hogy csengő sínes a gépén.

Ahogy csak erejéből tellett, hajtott vissza a kereskedőhöz. Egyik sarkon egy alhadnaggal találkozott, akinek annak rendje-módja szerint tisztelgett, eközben azonban kezével félreütötte kalapját. Restelte nagyon s a sok bosszúság miatt el is állott a vásártól.

Kiment az állomásra, ott megivott néhány pohár sört, utána megbékélve szállott vonatra és vonult be őrsére.

Olvasóinknak kell elbírálni és megírni, hogy Szabályos János csendőr mikor, hol és mért nem volt szabályos. Melyik utasítás, rendelkezés megszegője volt. Pályázatot csak a legénység köréből fogadunk el s aki a „legszabályosabb” munkát küldi hozzánk, azt szép fényképezőgéppel jutalmazzuk. Pályázat határideje: 1938. július 15.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Györy Aladár igazgató.

Csendőrségi

Kérjen díjtalan árjegyzéket!

„ELITE“

ALMÁSI ISTVÁN

Budapest, VIII., Üllői-út 50. sz. Telefon: 132—490.

Felszerelések.
Nyomtatványok.
Egyenruházati cikkek.
Úri és Női divatárak.
Posztó, kötött áru,
kesztyűk stb.,
elismerten megbízható
bevásárlási helye.

Önök által megszabott időre terjedő előlegnélküli hitel a m. kir. csendőrség m. t. tagjai részére

Bútorok, szőnyeg, matracok és sodronyok, szőnyegárak, futó- és ebédülőszőnyegek, dísztárgyak és az összes vászonárak, abroszok, ágyneműdamszok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk!

● Lakásberendező vállalat, VI. Andrássy út 66 ●

Csak kifogástalan árut

szállító cégek hirdethetnek lapunkban. Ehhez az is szükséges, hogyha olvasóinknak a vásárlások során bármelyik cég ellen kifogása merül fel, ez a mi tudomásunkra jusson. Kérjük tehát olvasóinkat, kifogásaikat közöljék velünk, hogy az érdekelt céget jogos kifogás esetén hirdetőink sorából törölhessük.

CIPŐ, CSIZMA:

„Turán” sportcipőüzem, VI., Podmaniczky-u. 49.

CSENDŐRSÉGI SZAKÜZLETEK:

(Egyenruházati és felszerelési cikkek, nyomtatványok, írószerek, stb., az ABC sorrendjében)

Almási István, VIII., Üllői-út 50.

Kaufman Á. és Tsai, II., Margit-körút 52.

Márer, VIII., Baross-tér 9.

Palladis rt., V., Géza-utca 2.

Pannonia, VI., Hajós-utca 15.

ÍRÓGÉP:

Forbáth és Révész, V., Bálvány-utca 26.

LAKÁSBERENDEZÉS — BÚTOR:

(Szalon, szőnyeg, vászon)

Lakásberendező Vállalat, VI., Andrássy-út 66.

KERÉKPÁR:

Pannonia, VI., Hajós-utca 15.

MOTORKERÉKPÁR:

Steyr-Puch művek, VI., Lehel-utca 25.

ÓRA:

Kronosz rt., IV., Eskü-út 3.

RUHÁZATI- ÉS DIVATCIKKEK:

Tribon rt., VIII., Üllői-út 14.

SORSJEGY:

Török Bankház, IV., Szervita-tér 3.